

ALEXANDER III

PAPA CLXX

Anno aerae Christi comm. MCLIX.

Rolandus, natione Tuscus, patria Soanensis (1), ex patre Rainutio, antea S. R. E. presbyter cardinalis tituli S. Marci, et Apostolicae Sedis cancellarius, electus est Romanus Pontifex die 7 septembris 1159 et die 20 mensis eiusdem consecratus, cui nomen Alexander III. Sedit in pontificatu, imperantibus, in Oriente Emanuele, mox Alexio Comnenis, in Occidente Friderico Ænobarbo imp., annos XXI, menses XI, dies XXII (2). Obiit apud civitatem Castelli die 30 augusti 1181, et sepultus est Romae in ecclesia Lateranensi. Vacavit Sedes per diem (3).

Schisma vigesimum octavum in Ecclesia.

Electo, ut diximus, Rolando, qui Alexander Papa III; Ioannes tituli S. Martini, et Guido tituli S. Calixti, presbyteri cardinales, Octavianum tituli S. Caeciliae, pontificiam dignitatem iamdiu ambientem, pseudopapam elegerunt, qui Victor dictus. Inter caetera facinora stolam, e legitimi Pontificis collo violenter excussam (4), sibi imposuit; et quarta hebdomada ab episcopis Malphitano, Ferentinate et Tusculano potius execratus est, quam consecratus die 4 octobris in abbacia Farfensi. Diem illi indixit Alexander, ut ad Ecclesiae unitatem rediret, quod vir nequam contemnens, cum suis excommunicatur, quod per summam audaciam et inauditum scelus ab Octaviano quoque in Alexandrum factum est in conciliabulo, Papiæ coacto ab imperatore Friderico.

(1) Sed in Cod. Vat. quem refert Baronius, legitur patria Senensis. (2) A die electionis deductos; nam si numeremus a die consecrationis supra annos et menses, sedit tantum dies X. Pagius inior. (3) Exclusis extremis. (4) Rei gestae historiam refert Alexander in epistola, quam subicimus, ad clerum et populum Bononiensem; caetera refert Baronius ex Cod. Vaticano auctoris eiusdem temporis.

insulam de Parquara cum pratis et cum omnibus ad ipsam pertinentibus. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praepnatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars sanioris consilii, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendum. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium decimas a vobis nullus praesumat exigere. Decernimus ergo etc. Salva etc. Cunctis autem etc. Amen.

EGO ADRIANUS catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis tituli Sanctae Praxedis.

Ego Iulius presbyter cardinalis tituli S. Marcelli.

Ego Octavianus presb. cardinalis tituli S. Caeciliae.

Ego Astaldus presbyter cardinalis tituli Sanctae Priscae.

Ego Girardus presb. card. tit S. Stephani.

Ego Hildebrandus presb. card. basilicae Duodecim Apostolorum.

Ego Guido presbyter cardinalis tit. S. Chrysogoni.

Ego Guillelmus presb. card. tit. S. Petri ad Vincula.

Ego Otto diac. card. tit. S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Rodolphus diac. card. S. Luciae.

Ego Petrus diac. card. S. Eustachii iuxta templum Agrippae.

Ego Raymundus diac. card. S. Mariae in Via Lata.

Datum Laterani per manum Rolandi sanctae Romanae Ecclesiae presb. cardinalis et cancellarii, XIII kal. iunii, indictione VI, incarnationis dominicae anno MCLVIII, pontificatus vero domni Adriani Papae IV anno IV.

Dat. die 20 maii anno Domini 1158, pontif. anno IV.

Abbatem huius monasterii a monachis eligendum praecipitur.

Exemptio decimas.

Solutae claustrae.

Hadriani PP.

et S. R. Ecol. cardinalium subscriptiones.

Octavianum iterato anathemate percussit Alexander in concilio, apud Montem Pesulanum habito, (1) mox in altero Turonis. Mortuus est in urbe Lucensi, ubi sepultus die 22 aprilis anno 1164, postquam in schismate vixerat ann. IV, menses fere septem, quem extinctum deslevit Alexander, et cardinales de morte illius exultantes durius increpavit (2).

Schisma vigesimum nonum in Ecclesia.

Post Octaviani mortem, eodemque die, quo antipapa sepulturae mandatus est, mandato imperatoris (3) 22 die mensis aprilis Guidonem Cremensem (presbyterum cardinalem tituli S. Calixti, qui Octavianum elegerat) antipapam fecerunt, qui consecratus est ab Henrico Leodiensi episcopo et Paschalis III nuncupatus. Cum per annos quatuor imperatoris favore tumidus Romanos caeterosque Alexandro PP. fideles divexasset, et ad ecclesiam S. Petri die quadam incumberet, ab eodem ipso apostolo (4) immisus canceri morbus in renibus eius apparuit; unde cum pulmonis anhelitu tamdiu emisit saniam foetidam, donec infelicem spiritum impoenitens exhalavit, et pessima morte occubuit anno 1168.

Schisma trigesimum in Ecclesia.

Mortuo Guidone Cremensi, residua schismaticorum fex, cum nullus de Ecclesiae corpore superesset, quem sibi praeficere possent, subrogarunt in eius locum Ioannem quemdam abbatem Sturmiensem (paulo ante a Paschale antipapa episcopum dictum Albanensem), quem dixerunt Calixtum III (5). Hic anno 1178 reatum suum agnoscens, Montem Albanum (quo se receperat) deseruit, et apud Tusculanum ad pedes PP. Alexandri cum

(1) Prout legitur in epistola, quam Pontifex dedit die XVI kal. iunii 1162 ad Omnibonum Viennensem episc. (2) Ita scripsit nuntius S. Thomae Cantauriensis in epistola, quam refert Baronius. (3) Inquit Trithemius in Chronico Hirsaugiensi. (4) Legitur in Actis Alexandri III. (5) Ut habent Alexandri III Acta a Pagio iun. in vita eiusdem Papae saepius laudata.

Bull. Rom. Vol. II.

83

quibusdam suis clericis humilis et devotus accessit IV kalend. septembris, et in conspectu cardinalium, et multorum, se peccasse publice confessus est; quem Alexander in Curia et in mensa honorifice habuit (1), et postea Beneventi rectorem constituit (2). Hoc itaque schisma cessavit hoc anno.

Schisma trigesimum primum in Ecclesia.

Non multo post Ioannis Sturmiensis abdicationem (3), schismatici quietem non ferentes Ecclesiae, iterum quemdam clericum (4) contra Papam Alexandrum antipapam statuunt, quem mutato nomine Innocentium III vocitarunt (5); sed anno sequenti 1180 apud Palumbaram cum sociis captus est, et in exilium deportatus. Schisma itaque, primis Alexandri pontificatus diebus exortum, usque ad tempus exilii Landonis perductum, duravit annos XXI, cum nonnisi ann. 1180 reddita fuerit Ecclesiae pax.

I.

Clerum ac populum Bononiensem, quos de legitima sui in Pontificem electione certiores reddit, ad persistendum in sui obedientia ac fidelitate exhortatur (6).

SUMMARIUM

Exordium. — Schisma sub Alexandro PP. — Narrat factam de se electionem in Pontificem. — Schismaticorum pertinacia. — Octaviani nefandum in Alexandrum facinus. — Mantum pontificale vi usurpare contendit. — Ridiculum factum inde secutum. — Sequitur narratio tumultuum, ac scelerum. — Detentus Alexander. — Populi

(1) Inquit Romualdus Salernitanus. (2) Assertit Anonymus Cassinensis; sed Marius Vipera scribit, eum a Papa constitutum esse archiepiscopum Beneventanum, et illius urbis praefectum. (3) Scilicet anno 1179, ut habetur in Auctario Aquicinctino. (4) Landonem Sitanum nuncupatum. (5) Scribit auctor laudati Auctarii. (6) Ex Radevic. Frisingen., lib. II, inter Rer. Italic. Script., tom. VI, et Baron., Annal., ad ann. 1159.

clamor pro eo liberando. — Tandem a senatoribus honorifice circumductus. — Hinc consecratus. — Octavianus adhuc pertinax in sua impietate. — Alexandri in Deum spes. — Adhortatio ad ceterum et populum Bononien. — Excommunicatum a se Octavianum, eiusque sectatores declarat.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Gerardo episcopo, et dilectis filiis canonicis Bononiensis Ecclesiae, et legis doctoribus caeterisque magistris, Bononiae commorantibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium. **E**tterna et incommutabilis providentia Conditoris sanctam et immaculatam Ecclesiam a suae foundationis exordio ea ratione voluit et ordine gubernari, ut unus ei pastor et institutor existeret, cui universi Ecclesiarum praelati absque repugnantia subiacerent, et membra, tamquam suo capiti cohaerentia, ei se mirabili quadam unitate coniungerent, et ab ipsa nullatenus dissiderent. Qui vero Apostolis suis pro eorum fidei firmitate promisit dicens: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi (a); ille procul dubio Ecclesiam suam, cuius ipsi Apostoli magisterium assumpserunt, sua promissione fraudari nullo modo patietur; sed eam in suo statu et ordine, licet ad instar naviculae Petri fluctuare aliquando videatur, perpetuo faciet permanere. Unde et quamvis hoc tempore tres falsi fratres, qui a nobis quidem exierunt, sed non fuerunt de nobis, transfigurantes se in angelos lucis, cum sint Satanae, inconsutilem Christi tunicam, quam utique ipse quidem ex persona Psalmographi a leonibus petit, et a framea erui, et de manu canis orat ac postulat liberari (b), scindere et laniare laborent; Christus tamen, auctor et caput Ecclesiae, eam velut unicam sponsam suam provida gubernatione tuetur, et navem egregii Piscatoris, licet saepius quatitur a fluctibus, non permittit naufragium sustinere. Porro cum antecessor

(a) Matth. xxviii, 20. (n. t.) (b) Psalm. xx, 21. (n. t.)

noster bonae memoriae Adrianus Papa kal. septemb. Anagninae debitum naturae solvisset, et de terris ad coelum, de imis migrasset, Domino vocante, ad superna, eo Romam adducto, et ii non. septemb. in ecclesia Beati Petri praesentibus fere omnibus fratribus satis honeste (sicut moris est) tumultato, coeperunt fratres et nos cum eis secundum Ecclesiae consuetudinem de substituendo Pontifice in eadem Ecclesia studiosius cogitare, et tribus diebus de ipsa electione tractantes, tandem in personam nostram, insufficientem huic honori, et tantae dignitatis fastigio minime congruentem, omnes, quotquot fuerunt, tribus tantum exceptis, Octaviano scilicet, Ioanne de S. Martino, et Guidone Cremense (Deo teste, quia mendacium non fingimus, sed meram, sicut est, loquimur veritatem) concorditer atque unanimiter convenerunt, et nos, assentiente clero ac populo, in Romanum Pontificem elegerunt. Duo vero, Ioannes et Guido, quos praenotavimus, tertium Octavianum nominantes, ad eius electionem pertinaciter intendebant. Unde et ipse Octavianus in tantam audaciam insaniamque prorupit, quod mantum, quod nos reluctantes et renitentes, quia nostram insufficientiam videbamus, iuxta morem Ecclesiae Otto prior diaconorum induerat, tamquam arreptitius a collo nostro propriis manibus violenter excussit, et secum inter tumultuosos fremitus asportavit. Caeterum cum quidam de senatoribus tantum facinus inspexissent, unus ex eis spiritu divino succensus, mantum ipsum de manu eripuit saevientis. Ipse vero ad quendam capellanum suum, qui ad hoc instructus venerat et paratus, illico flammeos oculos fremebundus inflexit, clamans et innuens, ut mantum, quem fraudulentem secum portaverat, festinanter afferret: quo utique sine mora delato, idem Octavianus, abstracto pileo, et capite inclinato, cunctis fratribus, aut loco inde aut voluntate remotis, mantum per manus eiusdem capellani,

Narrat factam de se electionem in Pontificem.

Schismaticorum pertinacia.

Octaviani nefandum in Alexandrum factum.

Mantum pontificale vi usurpare contendit.

Ridiculum factum inde sequitur.

Sequitur narratio tumultuum, ac scelerum.

Detentus Alexander.

Populi clamor pro eo liberando.

Tandem a senatoribus honorifice circumductus.

et cuiusdam clerici sui ambitiosus assumpsit; et ipse idem, quia non erat alius, in hoc opere capellano et clerico extitit coadiutor. Verum ex divino credimus iudicio contigisse, quod ea pars manti, quae tegere anteriora debuerat, multis videntibus et ridentibus, posteriora tegebat. Et cum ipse idem hoc emendare studiosius voluisset, quia capitium manti extra se raptus non poterat invenire, collo fimbrias circumduxit, ut saltem mantus ipse appensus ei quodammodo videretur. Sicque factum est, ut sicut tortae mentis erat, et intentionis obliquae, ita ex transverso et obliquo mantum fuerit in testimonium suae damnationis indutus. Quo facto, portae Ecclesiae, quae firmatae fuerant, reserantur, et armorum cunei, quos (sicut ex re apparuit) pecuniae largitione conduxerat, evaginatibus gladiis cum immenso strepitu cucurrerunt, et pestis illa mortifera, quia cardinales episcopos non habebat, armorum caterva militum vallabatur. Fratres vero, facinus tam immensum, et a saeculis non auditum ex insperato videntes, et formidantes, ne a conductitiis militibus trucidarentur, sese in munitionem Ecclesiae nobiscum pariter receperunt; ibique novem diebus continuis, ne exinde libere exiremus, fecit nos quorundam senatorum assensu, quos pecunia oblata corruperat, die noctuque armata manu cum omni diligentia custodiri. Sane populo incessanter et iugiter acclamante, et in senatores pro tanta impietate multa immanitate fremente, de custodia fuimus illius munitionis erepti; sed in arctiori et tutiori loco apud Transyberim nos iidem senatores, recepta inde pecunia, posuerunt. Cumque moram ibidem ferme per triduum fecissemus, universo populo tantam proditionem atque malitiam de caetero nullatenus sustinente, senatores cum nobilibus et populo venientes, nos et fratres nostros per urbem magnifice et honorifice cum immensis laudibus et praeconiis, campanis etiam in transitu nostro pulsantibus, con-

duxerunt; et sic tandem a violentia persequentis erepti, et nostrae redditi libertati, sequenti die dominico venerabilibus fratribus nostris Gregorio Sabinensi, Ubaldo Hostiensi, Bernhardo, Walthero, Iulio et B. episcopis, cardinalibus quoque, abbatibus, prioribus, iudicibus, advocatis, scriiniariis, primicerio, et schola cantorum, nobilibus etiam, et quadam parte de populo urbis apud Nympham, non longe ab urbe, iusimul congregatis, munus consecrationis accepimus; et sicut in Romana Ecclesia moris est, ibidem pontificali regno magnifice fuimus ac solemniter coronati. Caeterum praedictus Octavianus, cum pro consecratione, imo execratione sua, dum et in urbe esset, et postquam latenter urbem exivit, multos episcopos convocasset, nullum prorsus, praeter unum, Ferentinatem videlicet episcopum habere potuit pro sua temeritate et vesania confirmanda. Quosdam tamen episcopos imperialibus iniis, quosdam violentia laicali, quosdam vero pecuniis et blanditiis allicere voluit; sed nil, Domino impediante, profecit. Unde nec adhuc invenire potest, licet omnibus modis enitatur, qui ei manus execrationis imponat, et se tantae faciat praesumptionis et impietatis auctorem. Verum memorati Iohannes et Guido, caecitatis tenebris obvoluti, quoniam scriptum est: Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnet (a); nec a sua praesumptione damnabili resipiscunt; sed eundem Octavianum, quem sibi in statum erexerunt, obstinata perfidia venerantur: et eum, relicta unitate Ecclesiae, praesumunt usque adhuc tamquam idolum aut simulacrum adorare. Ipse autem antichristi tempora praefigurans, usque erectus est supra se, ut etiam in templo Dei sederit, ostendens, tamquam sit Deus, et multi abominationem desolationis statem in loco sancto non sine multa lacrymarum effusione corporeis oculis inspexerunt. Sane nos infirmitatem no-

(a) Proverb. xviii, 3. (n. t.)

Et episcopis cardinalibus aliisque pluribus congregatis, consecratus, regno fuit coronatus.

Octavianus adhuc pertinax in sua impietate;

Nullum, praeter duo superius memoratos, invenit qui ei manus execrationis imponat.

Alexandri in stram, et virtutum indigentiam cognoscentes, nostri in Dominum iactamus cogitatum, sperantes, et de Christi misericordia plenius confidentes, quod Ecclesiam sanctam suam, pro qua ipse idem in substantia nostrae mortalitatis apparuit, ut eam sibi non habentem rugam aut maculam exhiberet, optata faciet in tranquillitate laetari: et procellarum omnium inundatione sedata, nihil erit, quod iam ei possit obsistere, ubi unicus eius Sponsus voluerit nubilosa quaeque et noxia propulsare. Nunc igitur, quia nos de nostrorum meritorum qualitate diffidimus, et de honestate et religione vestra plenam habemus fiduciam, vestris et universalis Ecclesiae precibus infirmitatem nostram petimus adiuvari: charitatem vestram per apostolica scripta rogantes, et commonentes attentius, ut sicut viri catholici vos pro domo Domini muros inexpugnabiles opponatis, et in devotione ac fidelitate matris vestrae sacrosanctae Romanae Ecclesiae immobiliter persistentes, ab eius unitate nullatenus recedatis. Quod si praefatus vir impietatis ad partes vestras aliqua damnationis suae scripta transmiserit, ea sicut respuenda sunt, respuatis: et tanquam vana ac sacrilega contemnere et abiicere studeatis. Noverit insuper discretio vestra, quod nos supranominatum Octavianum apostaticum et schismaticum in octavo die a consecratione nostra (hunc enim terminum ei resipiscendi, et ad unitatem matris Ecclesiae redeundi praefiximus) tamquam inobedientem et contumacem, et illos, qui ei manus praesumerent, non dicimus consecrationis, sed execrationis, imponere, de communi fratrum nostrorum episcoporum et cardinalium voluntate atque consilio accensis candelis, et coetu clericorum in Ecclesia congregato, vinculo anathematis et excommu-

nicationis astringimus, et eos cum suo auctore diabolo condemnavimus (1).

II.

Monasterio Cassinen. quod primum totius Italiae declarat, bona ac libertates omnes confirmat, novaque concedit privilegia (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Praedecessorum more monast. hoc sub protectione Sedis Apostol. suscipit Pontifex. — Bona omnia ac monasteria eiusdem confirmat; — In quibus multa propriis vocabulis enumerat: — Ecclesias cum suis pertinentiis tam in tota Italia continentali, — Quam etiam in Sardiniae insula, — Nec non et in locis extra Italiam positas. — Cassinen. monast. primatiam super caetera coenobia asserit. — Usus chirothecae, dalmaticae ac mitrae statutis diebus eius abbatibus concedit. — Ipsum vero soli Apostolicae Sedi subiectum declarat. — Laicos, clericosque in eodem recipi posse indulget. — Abbati quoque ius cognoscendi causas tum monachorum, cum monialium sibi subiectarum. — Illum vero per monachos tantum eligendum, et a Rom. Pontifice consecrandum. — Sacramenta, consecrationes altarium, aliaque huius generis a quocumque voluerint episcopo petere, ut possint, elargitur. — Palladii cellam in urbe eis concedit in hospitium. — Sepulturam vero monasteriorum a Cassinensi dependentium liberam omnino declarat. — Decretum immunitatis a quacumque molestia, vi etc. — Solitae clausulae. — Alexandri PP. et S. R. E. subscriptiones.

(1) In epistola eiusdem argumenti, nonnullis immutatis, archiepiscopo eiusque suffraganeis scripta, quam refert Gaffarus, Annal. Genuen., lib. 1, legitur: *Data Terracinae vi kal. octobris MCLIX*, qui fuit Alexandri primus. Quod autem ex duabus hisce epistolis licet conicere, caeteris quoque per Italiam civitatibus huius formae literas ab Alexandro datas crediderimus, ne vaftris usurpatoris artibus decepti a fide legitime electo Pontifici debita deficerent. (2) Ex originali edidit Gattula, Hist. Cassinen., saec. vi, pag. 338

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Rainaldo abbati venerabilis monasterii Cassinen. B. Benedicti, eiusque successoribus regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Licet omnium Ecclesiarum cura et sollicitudo ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio sollicitudini nostrae imminere; illi tamen, quae specialius ac familiarius ad Romani Pontificis ordinationem spectare noscuntur, ampliori nos convenit charitatis studio imminere. Ea propter, dilecte in Domino filii Raynalde abbas, tuis iustis postulationibus gratum impertientes assensum, praefatum Beati Benedicti monasterium, cui, Deo auctore, praesse dignosceris, ad exemplar praedecessorum nostrorum fel. mem. Calixti et Anastasii, Romanorum Pontificum, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum, liberalitate principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, cooperante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: in primis monasterium Domini Salvatoris positum ad pedem Cassini Montis, monasterium S. Dei Genetricis Virginis Mariae, quod vocatur Plumberola, monasterium S. Mariae in Cincla, cellam S. Benedicti in Capua cum pertinentiis suis, S. Angeli ad Formas, S. Ioannis Puellarum, S. Rufi, S. Benedicti Pizuli, S. Angeli ad Odaldiscos, S. Agathae in Aversa, S. Caeciliae et S. Demetrii in Neapolim, S. Benedicti ad portam Rufini, S. Nicolai in Civitate Nova, S. Benedicti in Pantano, S. Benedicti in Petra-Polecina, S. Georgii in Fenucleo, S. Ioannis in Turlecoso, S. Petri in Rossano, S. Angeli in Capraria, S. Ianuarii prope Beneventum, S. Martini ibidem, S. Dionysii in Ponte, et S. Anastasii, S. Mariae

Praedecessorum more monast. hoc sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex.

Bona omnia ac monast. eiusdem confirmat;

In quibus multa propriis vocabulis enumerat:

in Caneto iuxta fluvium Trinium, S. Benedicti et S. Laurentii in Salerno, S. Liberators in Marchia cum omnibus pertinentiis suis, S. Benedicti in Marsia, S. Mariae in Luco, S. Cosmatis in Civitella, S. Angeli in Barregio cum omnibus pertinentiis suis, S. Mariae ancillarum Dei in civitate Cosentia, S. Mariae in Banza, S. Petri de Lacu, S. Petri de Ovellano, S. Erasmi, S. Benedicti, et Sanctae Scholasticae in Caieta, Sancti Magni in Fundis, S. Stephani, S. Benedicti, et Sanctae Agathae in Terracina, S. Petri in Foresta, S. Pauli ibidem, S. Mariae in Pontecurvo, S. Angeli, S. Nicandri, et S. Thomae in Troia, S. Eustasii in Pantasia, S. Benedicti in Alariano, S. Benedicti in Pectinari, S. Mariae in Casaleplano, S. Illuminatae in castello Lemusano, S. Trinitatis et S. Georgii in Termule, S. Focatis in Lesina cum fauce et piscaria, S. Benedicti in Asculo, S. Eustasii in Petra-Abundanti, S. Eustasii in Vipera, S. Mariae in Barretano, S. Scholasticae in Pinne, S. Salvatoris in Tave, S. Nicolai iuxta fluvium Trutinum in Aprutium cum pertinentiis suis, S. Ioannis ad Scursionem, S. Benedicti in Trunto, S. Benedicti in Tisino fluvio, S. Apollinaris in Firmo, quod dicitur ad Oplaniis, S. Mariae in Arboscla, S. Martini in Saline, S. Angeli in Marano, et Ss. septem Fratrum et S. Laurentii, S. Benedicti in Ripaursa: in comitatu Aquinensi cellam S. Gregorii, S. Mauritii, S. Pauli, S. Constantii, S. Christofori, S. Nicolai, S. Mariae in Albaneta, S. Nicolai in Ciconia, S. Benedicti in Chia, S. Nazarii in Comino, S. Valentini, S. Martini, S. Urbani, S. Angeli, S. Pauli, S. Felicis, S. Salvatoris, S. Angeli VallisLucis, S. Michaelis in Oliveto, S. Nicolai in Pica, S. Angeli in Cannuca, S. Mariae in Verulis, S. Petri in Esceleto, S. Luciae et S. Petri in Curuli, S. Silvestri, S. Martini, et S. Luciae in Erpino, S. Mariae de Castello Zupponis, S. Martini in pede Arcis, S. Benedicti in colle de

Ecclesias cum suis pertinentiis tam in tota Italia continentali.

Excommunicatum a se Octavianum, eiusque sociatores declarant.

Insula, S. Mariae in Bavuco, S. Nicolai in Torrice, S. Iuliani in Frusilone, S. Caesarii in Anagnia, S. Germani in Sora, S. Benedicti in Paschesano, S. Petri in Morinis, S. Angeli in Pesco Canali, S. Patris in Formis, S. Angeli in Albe, S. Erasmi in Pomperano, S. Mariae in Cellis, S. Pastoris in civitate Tyburtina: in Venafro S. Benedicti, S. Nazarii, S. Martini in ipsa Furca, curtem S. Mariae in Sala, S. Benedicti Pizoli, ibidem, S. Benedicti in Cesima, S. Benedicti in Sessa, et S. Leonis, curtem quae dicitur Lauriana, S. Benedicti in Teano cum pertinentiis suis, S. Mariae in Calvo, S. Nazarii in Anglona, S. Adiutoris, et S. Benedicti in Alifa, S. Domini in Telesia, S. Martini in Vulturno: in Amalfi S. Crucis et Sancti Nicolai, S. Crucis in Sernia, S. Marci in Carpenone, S. Valentini in Ferentino, S. Angeli in Algido, S. Marci in Ceccano, S. Agathae in Tuscolano, S. Ierusalem, S. Benedicti in Albano: in Roma monasterium S. Sebastiani in Palladio: in Luca cellam S. Georgii: in territorio Pisanae civitatis S. Silvestri, et S. Salvatoris in Civitella: in ducato Spoletino, Sanctae Mariae in Calena, Sancti Benedicti in Trani, Sancti Benedicti in Caro, Sancti Petri Imperialis in Tarento: in Calabria cellam Sanctae Anastasiae, S. Mariae in Tropea, Sancti Nicolai in Salletano, S. Eufemiae in Marchia: in comitatu Aretino monasterium S. Benedicti, et Sancti Benedicti in Crema: in Sardiniae insula ecclesiam S. Mariae in Tergo, Sancti Heliae in Monte Saucto, et Sancti Helisaei, cum omnibus earum pertinentiis, Sanctae Mariae de Sabucco, Sanctae Mariae de Toralbo, Sanctae Mariae de Tanele, S. Petri de Trecingle, S. Nicolai et Sanctae Mariae in Solio cum pertinentiis earum, Sancti Nicolai de Talasa, Sancti Michaelis in Ferrucisi, Sancti Georgii in Ticillo, Sancti Petri in Simbrano, Sancti Petri in Nurchi, Sancti Nicolai de Nugulbi, et Sancti Ioannis, Sancti Heliae de Sitini, et Sanctae Mariae de flumine Tepido:

in civitate Cosentia Sancti Petri in Buda, Sancti Martini iuxta fluvium Armini, S. Columbani, Sancti Nicolai in Guatanelli, Sanctae Luciae cum insula Sancti Viti: in Palentino, Sanctae Mariae in Cesis, Sancti Ioannis in Vonaze, Sancti Ioannis in Via Romana, Sancti Ioannis de Actan-gone, Sancti Petri in Pereto: in Capita-nata medietatem castri Serrae, Sancti Lu-cae in monte Gargani, pascua de Matese: in Firmo Sancti Bartholomaei in campo Fullonis: in Tude Sancti Magni in Qua-trelli, Sancti Angeli in Galla: in territorio Andegavensi Sancti Mauri in Glanofolio cum cellis, villis et omnibus pertinentiis suis: in Dalmatia S. Mariae iuxta civi-tatem Ragusam cum portu suo, Sancti Nicolai in Sansacu prope Spalatum: in Hispania Sancti Benedicti in Terracone, Sancti Benedicti in Coadgrane iuxta ci-vitatem Logronium, item civitatem, quae dicitur Sancti Germani, positam ad pe-dem Casini Montis, castellum S. Petri, quod ab antiquis dictum est castrum Ca-sini, castellum Sancti Angeli, Plumba-rolam, Pignatariam Pedemontis, Iunctu-ram, castrum Sancti Ambrosii, Sancti Apollinaris, Sancti Georgii, Vallem Fri-gidam, Sancti Andreae, Vantram Mona-sticam, Vantram Comitalem, Sancti Ste-phani, Teramum, Fracte, Castrum Novum, Mortulam cum curte, quae dicitur Casa Fortini, Cucuruzu, Caminum, Suium cum omnibus pertinentiis suis ex utraque parte fluminis, Turrem ad Mare iuxta fluvium Garilianum, castrum Pontiscurvi, Sancti Petri in Flia, Torocclum, Cervarium, S. Victoris, Sanctae Heliae, Vallem Rotun-dam, Saraciniscum, Cardetum, Aquam fundatam, Vitecosum: in Calabria castrum Cetrarii cum ecclesiis et omnibus perti-nentiis suis: in Marchia Teatina castel-lum Lastinianum, montem Albrici, Muc-clam S. Quirici cum portu, Frisam, S. Iustam: in comitatu Asculano castellum, quod dicitur Octavum, et post montem Cinianum Trivilianum, et Cavinum: in principatu castellum Ripae-Ursae, Mon-

Nec non et in locis extra Italiam positas

tem Bellum, Petram Fraeidam: in Co-mino Vicum Album: in territorio Carseo-lano castellum Auriculam, Piretum, Roc-cam Incameratam, et Fossam-Cecam: in Amalphi Fundicum: in territorio Troiano Castellionem de Baroncello, S. Iustam, villam Sancti Nicolai, quae de Galliciano dicitur: in monte Sancti Angeli. Hospi-tale: in territorio Capuano Galdum de Liburia: in comitatu Teanensi curtem Sancti Felicis cum ecclesia Sancti Ippoliti. Praeterea, patrum nostrorum vestigia sub-sequentes, praefatum Sancti Benedicti monasterium caeteris per Occidentem coenobiis praeferendum asserimus, et tam te quam successores tuos in omni conventu episcoporum seu principum superiores omnibus abbatibus consedere, atque in iudiciis priorem caeteris sui ordinis viris sententiam proferre sancimus. Usam etiam compagorum, ac chirothecae, dalmaticae ac mitrae tam tibi quam successoribus tuis in praecipuis festis et diebus domi-nicis, ad missas, seu in consessu concilii habendum concedimus. Sane tam in ipso venerabili monasterio quam et cellis cuiuslibet Ecclesiae episcopum vel sacerdo-tem, praeter Romanum Pontificem ditio-nem quamlibet aut excommunicandi aut interdicendi, aut ad synodum convocandi praesumere prohibemus: ita ut nisi ab abbate prioreve loci fuerit invitatus, nec missarum solemniam inibi audeat celebrare. Liceatque ipsius monasterii, et cellarum eius fratribus, clericis cuiuscumque or-dinis, seu laicos, de quocumque episco-patu ad conversionem venientes, in sa-nitate vel in aegritudine cum rebus suis, absque episcoporum vel cuiuslibet per-sonae contradictione suscipere, nisi tunc iidem clerici seu laici a dioecesanis epi-scopis pro certis fuerint excommunicati criminibus. Liceat etiam absque cuiusli-bet saecularis vel ecclesiasticae potestatis inhibitione subiectis monasteriis suis tam monachos quam sanctimoniales foeminas iudicare. Liceat quoque fratribus per cel-las in civitatibus constitutas ad divina

Cassinen. mo-nast primatiam super caetera coenobia asserit.

Usam chiro-thecae, dalmaticae ac mitrae statutis diebus eius abbatibus concedit.

Ipsam vero soli Apostolicae Se-dis subiectam de-clarat

Laicos, cleri-cosque in eo-dem recipi posse indulget.

Abbatibus quoque huius cognoscendi causas tum monachorum, cum monialium sibi subiectarum.

officia celebranda, quodcumque volue-rint, signa pulsare; populum Dei tam in ipsum coenobium quam et in cellas eius ad Dei verbum audiendum ingredi, nul-lus episcopus, excepto pro communi to-tius civitatis vel parochiae interdicto, pro-hibeat. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet succes-sorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia aut violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fra-trum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint, a Romano Pontifice consecran-dum, sicut in Domini praedecessoris nostri sanctae mem. Leonis Papae privilegio continetur. Ad haec, tam praesentium quam futurorum avaritiae ac nequitiae obviantes, omnes omnino seditiones, quas levas dicunt, seu direptiones in cuius-cumque abbatis morte aut electione fieri, auctoritate apostolica interdiximus. Chris-ma vero, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes clericorum, a quocumque malueritis ca-tholico suscipiatis episcopo; baptismum autem, et infirmorum visitationes per ele-ricos vestros in oppidis vestris seu villis agetis. Ad perpetuum etiam hospitium tibi tuisque successoribus Palladii cellam concedimus, ut de vestra illic congrega-tione, quem volueritis ordinetis, quem si forte Romano Pontifici in abbatem pro-movere placuerit, omnino tamen tamquam vestrae coongregationis monachum sub vestra decernimus dispositione persistere. Reditum quoque, qui ab officialibus no-stris apud Hostiam vel Portum de navi-bus exigi solet, navi vestrae, si qua eo venerit, relaxamus. Sepulturam sane loci vestri, et monasteriorum vestrorum libe-ram omnino esse censemus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devo-tioni et extremae voluntati, nisi forte ex-communicati, vel interdicti sint, nullus obsistat. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat, idem monasterium te-mere perturbare, aut eius possessiones

Illum vero per monachos tun-tum eligendum, et a Rom. Pon-tifice conse-crandum.

Sacramenta, altarium con-secrationes, a-liaque huius ge-neris a quocum-que voluerint episcopo pete-re, ut possint, elargitur.

Palladii cellam in urbe eis con-cedit in hospiti-um.

Sepulturam vero monaste-riorum a Cassi-nensi dependen-tium libe-ram omnino de-clarat.

Decretum im-munitatis a qua-cumque mole-stia, vi etc.

in territorio Nucerina (V. Veneta)

Quam etiam in Sardiniam in-sula.

aufferre, vel ablatas retinere, vel iniuste
 datas suis usibus vendicare, minuere,
 vel temerariis vexationibus fatigare; sed
 omnia integra conserventur, eorum, pro
 quorum gubernatione et sustentatione
 concessa sunt, usibus omnimodis profu-
 tura: salva in omnibus Sedis Apostolicae
 auctoritate. Si qua igitur in futurum ec-
 clesiastica saecularisve persona, hanc
 nostrae constitutionis paginam sciens,
 contra eam temere venire tentaverit,
 secundo tertiove commonita, si non sa-
 tisfactione congrua emendaverit, pote-
 statis honorisque sui dignitate careat,
 reamque se divino iudicio existere de
 perpetrata iniquitate cognoscat, et a sa-
 cratissimo Corpore ac Sanguine Dei et
 Domini Redemptoris nostri Iesu Christi
 aliena fiat, atque in extremo examine di-
 strictae ultioni subiaceat; cunctis autem
 eidem loco sua iura servantibus sit pax
 Domini nostri Iesu Christi, quatenus et
 hic fructum bonae actionis percipiant, et
 apud districtum Iudicem praemia aeternae
 pacis inveniant. Amen, amen, amen.

S. PETRVS † S. PAVLVS
 ALEXANDER PAPA III.

VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.
 BENE VALETE.

Alexandri PP. EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae
 episcopus subsc.
 Ego Ubaldus Ostiensis episcopus ss.
 Ego Bernardus Portuensis episcopus,
 et S. Rufinae subsc.
 Ego Gualterius Albanensis episcopus
 subscripsi.
 Ego Ubaldus presb. card. tit. Sanctae
 Crucis in Hierusalem subsc.
 Ego Astaldus presb. cardinalis tituli
 S. Priscae subsc.
 Ego Ioannes presb. card. Ss. Iohannis
 et Pauli tit. Pammachii subsc.
 Ego Hdebrandus presb. card. basilicae
 Duodecim Apostolorum subsc.
 Ego Ioannes presb. card. tit. S. Ana-
 stasiae subscripsi.

Poenae contra
 violatores pri-
 vilegii huius.

Benedictio et
 pax illud obser-
 vantibus.

Ego Albertus presb. cardinalis tit. S.
 Laurentii in Lucina subsc.
 Ego Otto diae. card. S. Georgii ad
 Velum Aereum subsc.
 Ego Iacintus diae. card. S. Mariae in
 Cosmedin subsc.
 Ego Otto diae. card. S. Nicolai in Car-
 cere Tulliano ss.
 Ego Boso diae. card. Ss. Cosmae et
 Damiani subsc.
 Datum apud Ninpham per manum Her-
 manni S. R. E. subdiaconi et notarii,
 vii idus novembris, incarnationis domi-
 nicae anno MCLIX, indictione viii, ponti-
 ficatus vero domni Alexandri III anno i.
 Dat. die 7 novembris anno Domini 1159,
 pont. anno i.

III.

Confirmatio bonorum omnium, ac privi-
 legiorum concessio monasterio S. Mariae
 de Rievallae ordinis Cisterciensis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub apostolica
 suscipit protectione. — Ac regularem inibi
 servari ordinem decernit, — Bona omnia
 confirmat. — In primis monasterium cum
 possessionibus, cuius fines describit. — Ex
 dono Henrici regis Angliae, — Et aliarum
 tam ecclesiasticarum, quam saecularium
 personarum quae monasterio eidem dona
 contulerunt. — Nonnulla concedit privile-
 gia: a decimis eximit. — Ne quis audeat
 fratres sine licentia abbatis suscipere. —
 Nullus archiepisc. sive episc. audeat in-
 terdicere locum ipsum. — Tempore inter-
 dicti liceat officia celebrare exclusis ex-
 communicatis. — Omnes immunitates ab
 Henrico rege indultas auctoritate apostolica
 ratas habet; — Cum aliis privilegiis et
 praerogativis. — Solitae clausulae.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis
 Aelredo abbati monasterii Sanctae Mariae de Rievallae,
 eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris
 monasticam vitam professis, in perpetuum.

Religiosis votis annuere; et ea operis
 exhibitione complere, officium nos invitat

(1) Ex tom. II Monast. Anglic.

Monasterium
 sub apostolica
 suscipit prote-
 ctione;

Ac regularem
 inibi servari or-
 dinem decernit;

Bona omnia
 confirmat.

In primis mo-
 nasterium cum
 possessionibus,
 cuius fines de-
 scribit.

suscepti regiminis, et ordo videtur exi-
 gere rationis. Eapropter, dilecti in Do-
 mino filii, vestris iustis postulationibus
 clementer annuimus, et praefatam eccle-
 siam Sanctae Mariae de Rievallae, in qua
 divino mancipati estis obsequio, sub beati
 Petri et nostra protectione suscipimus, et
 praesentis scripti privilegio communimus,
 in primis siquidem statuantes, ut ordo
 monasticus, qui in Ecclesia vestra secun-
 dum Dei timorem, et beati Benedicti regu-
 lam, et institutionem Cisterciensis or-
 dinis noscitur institutus, perpetuis ibidem
 temporibus inviolabiliter observetur. Prae-
 terea quascumque possessiones, quaecum-
 que bona idem monasterium impraesentiarum
 iuste et canonice possidet, aut in
 futurum concessione Pontificum, largi-
 tione regum vel principum, oblatione fi-
 delium, seu aliis iustis modis, Deo propi-
 tione, poterit adipisci, firma vobis, vestris-
 que successoribus et illibata permaneant;
 in quibus haec propriis duximus expri-
 menda vocabulis: monasterium ipsum
 Beatae Mariae Rievallis cum omnibus
 possessionibus et appendiciis suis secun-
 dum fines et terminos earumdem terra-
 rum et possessionum, a Galtero Espec
 fundatore loci vestri ita constitutos: ex
 parte Orientis a via dicta Speragata, quae
 ducit ad Riam, usque ad viam, qua itur
 ad Bref, ad molendinum de Sproxtona:
 et a valle, quae ducit ad parvam haim
 de Tilestuna usque ad foveam, quae est
 ex adverso, ubi duo rivoli, Depedale vi-
 delicet et Litlebec, confluunt: et a Kau-
 thepeche usque ad Cervum Lapidum, qui
 vocatur Bachelor, et inde usque ad viam,
 quae venit de Turchilsti ex parte austri
 et occidentis, sicut Ria fluvius usque ad
 divisas de Antona fluit, et inde sunt ter-
 mini usque ad Fangadala, et exinde us-
 que ad viam, quae venit de Wideris: ex
 parte septentrionis a monte, qui dicitur
 Transhobed, per vallem Landesmara, et
 rivolum, qui dicitur Willelmesbech, ubi
 sunt divisae Iohannis Engelram, terram
 de Brif, terram de Tilestuna, terram quae

dicitur Bildesdala, cum omnibus appen-
 diciis suis: in foresta de Delmestac om-
 nia ad usus vestros necessaria in lignis,
 in pascuis et in pannagiis (1): ex dono
 filii nostri Henrici, videlicet iunioris regis
 Angliae, terram, quae dicitur Dulberthes-
 mersch cum omnibus pertinentiis suis,
 et cum tota pastura de Wasta de subtus
 Lichering, sicut ipse carta sua confir-
 mavit, et avus eius rex Henricus in do-
 minio suo tenuit: ex dono episcopi Du-
 nelmensis, Cotum, et Crossebi cum om-
 nibus pertinentiis suis, sicut ipse episcopus
 vobis concessit, et carta sua confirmavit:
 ex dono canonicorum Eboracensium San-
 burn cum omnibus pertinentiis suis: ex
 dono Rogeri de Malbrai Welleburnam et
 Hovetunam cum omnibus pertinentiis
 suis, sicut ipse Rogerus vobis concessit,
 et carta propria confirmavit: praeterea
 ex dono ipsius Steintunam cum omni-
 bus pertinentiis suis: ex dono Gilberti
 de Gant grangiam de Dundemanebi, et
 duas bovatas terrae in eadem villa cum
 omni communi pastura eiusdem villae:
 ex dono Bertranni de Bulemen illam
 carrucatum terrae, quam habuit in Wel-
 leburn cum omnibus pertinentiis suis:
 ex dono Radulphi de Novavilla unam
 carrucatum terrae in Kiccun cum omni-
 bus pertinentiis suis: ex dono Odonis de
 Bolthebi wastinam de Destescheith, cum
 terris et pascuis adiacentium villarum,
 Boltebi scilicet et Kabenestorp, et Gfor-
 tum, sicut ipse Odo vobis concessit, et
 carta sua confirmavit, et augmentum,
 quod fecit vobis Alam filius eiusdem
 Odonis: ex dono Roberti de Flerlesci
 Gfortum cum omnibus pertinentiis secun-
 dum formam cartae ipsius: ex dono Alam
 filii Petri, in Rumblesmora locum, qui
 vocatur Flaveddre, cum omnibus perti-
 nentiis suis, et in villa, quae vocatur
 Stainburch, sartum illud quod vocatur
 Dgedewaith, et totam mineram ferri de

Ex dono Hen-
 ricl regis An-
 gliae.

Et aliarum tam
 ecclesiastica-
 rum, quam sae-
 cularium per-
 sonarum quae
 monasterio ei-
 dem dona con-
 tulerunt

(1) Pannagium idem quod pastio, census vel
 tributum pro glandatione et iure pascendi porcos
 in silva domini. (n. r.)

praedicta villa et in bosco ipsius villae materiam et ligna ad carbones et alia, quae necessaria fuerint, et communem pasturam ipsius villae, et caetera, secundum formam cartae ipsius: ex dono Thorphini et Alani filii eius, unam carrucam terrae in Albestein, sicut in chirographo illorum continetur: ex dono fratrum hospitalis Sancti Petri de Eboraco illam partem terrae, quam habuerunt in Bolthebi, sicut in carta et chirographo eorum continetur: ex dono Gervasii et Benedicti filii eius pratum, quod dederunt vobis in Kocheherch: ex dono Odonis de Nes pratum, quod dedit vobis in Wolterholm: ex dono Hugonis del Tuith pratum quod dedit vobis in Kochesbergh: Malebestie pratum quod dicitur Dswaldeshenges: ex dono fratrum hospitalis de Wittebi duas bovatas terrae in Dovetun secundum formam cartae illorum: ex dono Ricardi Cumin unam carrucam et dimidiam in Stainchroff, sicut ipse Ricardus vobis concessit, et carta sua confirmavit. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus et sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Addentes etiam auctoritate apostolica prohibemus, ne quis fratres vestros, clericos videlicet sive laicos, post factam in monasterio vestro professionem, absque licentia vestra suscipere audeat vel retinere. Sancimus etiam, ne quis archiepiscopus vel episcopus, sive cuiuslibet ordinis persona, locum vestrum a divinis interdicat officiis, nisi abbatis vel fratrum ipsius loci evidens et manifesta culpa extiterit. Liceat autem vobis, cum commune interdictum terrae fuerit, elausis ianuis, et exclusis excommunicatis et interdictis, divina officia celebrare. Paci quoque et tranquillitati vestrae paterna solitudine providentes, auctoritate apostolica prohibemus, ut nullus infra clausuram locorum sive grangiarum vestrarum violentiam vel rapinam vel furtum facere, vel hominem capere audeat; et si quis hoc

temerario ausu praesumpserit, tamquam sacrilegus iudicetur, et excommunicationis ultione plectatur. Praeterea omnes libertates seu etiam immunitates ac regias consuetudines, a carissimo filio nostro Henrico rege Anglorum vobis et Ecclesiae vestrae indultas, et scripti sui pagina roboratas, auctoritate apostolica confirmamus, et illibata statuimus perpetuo permanere: prohibentes, ne quispiam hominum vos aut Ecclesiam vestram de omni temanatala, denegeldis, (1) omnibus assisis, consuetudinibus, auxiliis, placitis, et de omni terreno servitio, quod alicui saeculari personae pertinebat, audeat infestare; sed liberi et quieti ab huiusmodi exactionibus maneatis, quemadmodum praedictus filius noster rex Henricus sive avus eius senior Henricus, scriptis suis vobis rationabiliter confirmaverunt. Praeterea, dilecte in Domino fili, A. abbas, religionem in monasteriis, quibus praesse dinosceris, stabilitam, in Domino proficere cupientes, statuimus, ut in omnibus monasteriis, quae de monasterio, cui praesides, sunt egressa, et in his, quae de egressis ab eodem monasterio prodierunt, tam de ipsis personis quam de rebus monasteriorum iuxta Cisterciensium fratrum institutionem, disponendi et ordinandi liberam habeas facultatem. Praesenti quoque decreto sancimus, ut episcopi, in quorum episcopatibus monasteria vestra consistunt, nec regularem et canonicam electionem abbatis vestri unquam impediant, nec de removendo ac deponendo eo, qui pro tempore fuerit, contra statuta Cisterciensis ordinis, et auctoritatem privilegiorum suorum se nullatenus intromittant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare etc.

Data Anagninae per manum Hermanni S. R. E. subdiaconi et notarii, XII kal. decembris, indictione IX, incarn. dom.

(1) Denegeldum vel Daneyeldum fuit tributum Anglis indictum, ob pacandos vel vi propulsandos Danos Angliam saepius incurrentes (R. T.)

Omnes immunitates ab Henrico rege indultas auctoritate apostolica ratas habet.

Cum aliis privilegiis et praerogativis.

Solidae clausulae

Nonnulla concedit privilegia: a decimis exempti

Ne quis audeat fratres sine licentia abbatis suscipere

Nullus archiepiscopus sive episcopus audeat interdicere locum ipsum

Tempore interdicti liceat officia celebrare, exclusis excommunicatis

an. MCLX, pontificatus vero domni Alexandri Papae III anno II.

Dat. die 20 novembris anno Domini 1160, pontif. anno II.

IV.

Privilegium confirmationis bonorum ac libertatum Ecclesiae S. Cuthberti de Kadesford (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apost. recipit Pontifex. — Bona omnia, quae possidet aut poterit in posterum adipisci ei confirmat; — In quibus nominatim nonnulla enumerat, — Et ius decimas colligendi. — Libertates a regibus concessas ratas habet. — Indebitas decimas ab eodem exigi vetat. — Presbyteros parochiis praeficiendos episcopo praesentandi facit facultatem. — Sepulturam loci liberam declarat. — In communi interdicto, suppressa voce, divina celebrari officia concedit. — Abbatem a monachis eligendum statuit. — Decretum immunitatis pro omnibus supra dictis. — Anathema contra violatores privilegii huius; — Pax et benedictio observantibus.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Willielmo priori Ecclesiae Sancti Cuthberti de Kadesford, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium. Effectum iusta postulantibus indulgere, et vigor aequitatis, et ordo exigit rationis, praesertim quando petentium voluntatem et pietas adjuvat, et veritas non relinquit. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio confirmamus; in primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum Dei timorem, et B. Augustini regulam noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter

(1) Ex tom. II Monast. Anglic.

observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneat; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ex dono Willielmi de Luvetot fundatoris ipsius Ecclesiae, et heredum eius, locum ipsum, in quo eadem Ecclesia sita est, cum terris, decimis et omnibus earum pertinentiis: ecclesiam de Malcringham, ecclesiam de Gringeleia, ecclesiam de Normaton, ecclesiam de Wisson, ecclesiam de Coleston, ecclesiam de Willeley, quicquid habetis in ecclesiis de Bisteron, et de Claverburtet, de Beriswell, cum pertinentiis earum: praeterea decimas omnes de terris eiusdem Willielmi de Honore de Blida de omnibus rebus, ex quibus decima dari solet, et dari debet: in Berdemye duas bovatas terrae: in Coleston duas bovatas terrae cum mansura (1) una de dominio eiusdem Willielmi: in Burfod quatuor bovatas: in Wistron quatuor bovatas terrae cum una mansura, et totam terram ipsius Willielmi de Berteby et Slašwic, praeter unam bovatom terrae: in Bayton novalia Sotfimi: in Dormaton terram domini saepefati Willielmi cum prato, Hovalia Wilfac et Bolum cum molendinis, et novalia de Ehorp: in Sthirakis unam bovatom terrae, cum mansura una, et totam terram ex parte rivuli versus meridiem: in eadem villa Novalia de Apelia et Gravam, sicut per fossatam clauditur, molendinum de Banton cum vivario, molendinum Sthirakis: in Kampton unam piscariam, et totum situm villae de Radeford, sicut per fossarium clauditur: ex dono Gilberti de Wenil, terram de Brist cum

Bona omnia, quae possidet aut poterit in posterum adipisci et confirmat.

In quibus nominatim nonnulla enumerat.

Et ius decimas colligendi.

(1) Mansura varie accipitur; hic fortassis pro mansione, domo, aedificio; ita ut sensus sit: tantum terrae quantum iugum unum boum arare una die potest, cum domo. (R. T.)

molendino, et dimidiam bovatom terrae in Belh: ex dono Roberti de Stivellei sex bovatas terrae in Remhall: ex dono Radbriton locum Stellerce cum omnibus pertinentiis suis: ex dono Aviciae filiae Wil de Taneya tres bovatas terrae in Termodestone: ex dono Ceciliae uxoris Richardi de Luwetot, quicquid habetis in territorio ecclesiae de Dinisleia. Libertates quoque et immunitates a regibus sive principibus pia vobis devotione concessas nihilominus praesentis scripti pagina confirmamus. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium, nullus a vobis decimas praesumat exigere: in parochialibus autem ecclesiis, quas tenetis, liceat vobis de fratribus vestris sacerdotes eligere, et episcopo praesentare, qui de plebis quidem cura eidem episcopo; de rebus vero temporalibus ad ipsam ecclesiam pertinentibus vobis debeat respondere. Statuimus praeterea, ut nulli ecclesiasticae saecularive personae in praefata Ecclesia liceat, iniustas exactiones vel indebitas exercere, vel sacerdotibus in eis Ecclesiis commorantibus indebite gravamina irrogare. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni, et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva tamen canonica iustitia matricis Ecclesiae, et parochialium ecclesiarum de quibus mortuorum corpora assumuntur. Porro cum commune interdictum terrae fuerit, liceat vobis, clausis ianuis, exclusis excommunicatis et interdictis, non pulsatis tintinnabulis, suppressa voce, divina officia celebrare. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia praeponeatur, nisi quem fratres communi consensu vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, et beati Augustini regulam providerint eligendum. De-

cernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesanis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi; quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Datum Anagninae per manum Hermanni sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi, et notarii, xi kal. februarii, indictione viii, incarnationis dominicae anno MCLXI, pontificatus vero domni Alexandri Papae III, anno ii.

Dat. die 22 ianuarii anno Domini 1161, pont. anno ii.

V.

Canonizatio S. Eduardi regis Angliae, eiusque adscriptio in numerum Ss. Confessorum.

SUMMARIUM

Exordium. — Henrici regis Angliae, et praelatorum regni preces apud Pontificem pro canonizatione S. Eduardi. — Illum Pontifex attentis eius meritis ac miraculis Ss. Con-

Decretum immunitatis pro omnibus supra dictis.

Anathema contra violatores privilegii huius

Pax et benedictio observantibus.

fessorum ascribit numero; — Hortaturque praelatos ad eiusdem venerationem.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis, ac dilectis filiis abbatibus, prioribus, aliisque Ecclesiarum praelatis, per Angliam constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Illius devotionis constantiam, et fidei firmitatem, quam circa Matrem vestram sacrosanctam Romanam Ecclesiam exhibetis, diligentius attendentes, in id propositum voluntatis adducimur, ut vos sicut carissimos fratres, et speciales Ecclesiae filios sincera caritate in Domino diligamus, propensius honoremus, et postulationes vestras, quantum cum Deo possumus, libenti animo admittamus. Inde utique fuit, quod super petitione (1), quam de Eduardo, glorioso quondam rege Anglorum, canonizando, et in sanctorum cathologo ascribendo, tam charissimus in Christo filius noster Henricus, illustris Anglorum rex, quam vos ipsi, nobis instantius porrexistis, sollicitam cum fratribus nostris deliberationem habentes, libro miraculorum inspecto, quae dum in carne mortali viveret, et postquam de praesenti saeculo est assumptus, omnipotens Dominus per suam misericordiam declaravit. Visis etiam literis antecessoris nostri pie record. Innoc. Papae, vestris quoque testimoniis inde receptis; quamvis negotium tam arduum et sublime non frequenter soleat, nisi in solemnibus conciliis de more concedi; de communi tamen fratrum nostrorum consilio, iuxta votum et desiderium praedicti filii nostri regis, ac vestrum, corpus ipsius confessoris ita glorificandum censuimus, et debitis praeconiis adorandum in terris, sicut eundem confessorem Dominus per suam gratiam glorificavit in coelis. Unde videlicet inter sanctos confessores de caetero numeretur, qui hoc ipsum apud Deum signis meruit ac virtutibus obtinere. Quia igitur decet honestatis vestrae prudentiam, eum praecolere, et toto studio ve-

Henrici regis Angliae, et praelatorum regni preces apud Pontificem pro canonizatione S. Eduardi.

Illum Pontifex attentis eius meritis ac miraculis, Ss. confessorum ascribit numero;

Hortaturque praelatos ad eiusdem venerationem.

(1) Forte legendum *petitione* (R. T.)

nerari, quem auctoritate apostolica venerandum vestra postulavit devotio, et colendum, universitatem vestram per apostolica scripta monemus, et exhortamur in Domino, quatenus eum ita deinceps studeatis debitis obsequiis honorare, ut ipsius intercessionibus apud districtum Iudicem mereamini veniam obtinere, et gloriosum in aeterna beatitudine praemium invenire.

Dat. Anagninae vii idus februarii.

Dat. die 7 februarii anno Domini 1161. (R. T.)

VI.

Privilegium confirmationis archiepiscopatus Ianuensis, ac bonorum omnium, ad eum spectantium; cui nonnulla monasteria atque ecclesiae conceduntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ianuensis civitas de Alexandro PP. optime merita. — Episcopatus in Corsica Ianuensi Ecclesiae subiectos eidem confirmat: nonnullaque concedit privilegia. — Archiepiscopus Ianuensis a suffraganeis episcopis consecratur, pallium a Sede Apostolica recepturus. — Archiepiscopo vero perpetuam transmarinam legationem concedit. — Nonnullas alias ecclesias ac monasteria elargitur. — Crucis praelationem, ac pallii usum concedit. — Abbatiam de Tyro eis subiicit. — Solitae conclusiones. — Alexandri PP. et S. R. E. card. subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Syro Ianuensi archiepiscopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Superna et ineffabilis providentia Maiestatis sacrosanctam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum matrem instituit et magistram, ut, praelata caeteris, merita respiceret singulorum, et ad similitudinem aeterni et iusti Iudicis unicuique pro meritorum qualitatibus responderet. Unde et eadem sancta Ecclesia eos, quos fideles filios reperit, clementiori tractare gratia consuevit, et quos ferventiores circa suum

(1) Ab originali in archiv. Ecclesiae huius editum Ughell., loc. cit., tom. iv, ubi de eadem.

Libertates a regibus concessas ratas habet.

Indebitas decimas ab eodem exigi vetat.

Presbyteros parochialis praeficiendos episcopo praesentandi facit facultatem.

Sepulturam loci liberam declarat.

In communitate interdicti, suppressa voce, divina celebrari officia concedit.

Abbatem monachis eligendum statuit.

Ianuensis ci-
vitas de Ale-
xandro PP. op-
time merito.

obsequium intuetur, multiplici praerogativa honoris est solita sublimare. Nos igitur, qui in Sede Apostolica beato Petro apostolorum principi, licet non suffragantibus meritis, ex divina dispositione successimus, quantam devotionem, reverentiam, sedulitatem obsequii, tempore isto procelloso et turbido, Ianuensis Ecclesia, et tota civitas, omni terrore postposito, nobis nostrisque nuntiis exhiberit, et quanta nos magnificentia et honore susceperit, diligentius attendentes: considerantes etiam, quanta nobis et successoribus nostris incrementa et comoda per sublimem et inclytam Ianuensem civitatem poterunt provenire, antecessoris nostri felicitis memoriae Innocentii Papae vestigiis inhaerentes, qui personam tuam, et post te Ianuensem Ecclesiam, gloriosa dignitatis excellentia sublimavit ad honorem exaltatum in gloria, et servitium, quae B. Petro, et S. R. E. fidelissima, et ad quiescendum ei, sicut dictum est, promptissima perseverat, et de caetero id te facturum promptius pollicetur, eandem dignitatem tibi et successoribus tuis de communi fratrum nostrorum consilio duximus confirmandam. Quod enim te, frater archiepiscopo, iam dictus antecessor noster Innocentius privilegio decoravit, et in archiepiscopatum promovens, insigne te gratia reddidit ampliorem, nos ratum habemus, auctoritate apostolica roborantes, episcopatus in Corsica, Marianensi, Nebiensi, et tertium, cuius sedem memoratus Innocentius ecclesiam Sancti Petri de Acci constituit, et cui unam plebem de Mariana, et alia de Aleria concessit, Bobiensem quoque episcopatum, ac illum de Brumiate cum ecclesiis suis, quas circa se in castellis suis habet, quem idem antecessor noster de novo constituit, tibi tuisque successoribus, sicut et ipse antecessor noster fecisse dignoscitur, metropolitico iure subiicimus. Verumtamen episcopatum Ianuensem, et te videlicet et posteros tuos ab omni emancipatos subiectione, in manu

Episcopatus in
Corsica Ianuensis
Ecclesiae sub-
iectos eidem
confirmat: non-
nullaque conce-
dit privilegia.

propria libere retinemus; statuentes, ut Ianuensis archiepiscopus a suffraganeis suis episcopis consecratur; pallium pontificale ad officii plenitudinem a Sede Apostolica recepturus. Praeterea illam sincerissimam devotionem tam tuam quam civitatis tuae, et multimoda obsequiorum officia, quae nobis hactenus fideliter et liberaliter impendistis, et iugiter etiam exhibetis, in memoria retinentes, ut Ianuensis clerus et populus ad servitium et honorem Ecclesiae tanto ferventius accendantur, quanto Ecclesiam et civitatem Ianuensem a Sede Apostolica cognovit amplius honorari, communicato fratrum consilio legationem transmarinam tibi tuisque successoribus in perpetuum duximus concedendam: ita quidem, ut singulis octenniis cum episcopo vel cardinali Romanae Ecclesiae illuc accedere debeatis, a nobis et a catholicis successoribus nostris eandem auctoritatis et potestatis plenitudinem recepturi, quam episcopus et cardinalis habuerit, qui a nobis et successoribus nostris illuc de corpore Ecclesiae fuerit destinatus. Monasterium quoque, quod in insula Gallinaria situm est, ad ius S. R. E. specialiter pertinens, et ecclesias in castro et suburbio Portus-Veneris a iurisdictione Lucensis episcopi eximentes, tibi et his, qui post te successerint, in perpetuum apostolica auctoritate concedimus, et praesenti privilegio confirmamus. Albigau-nensem insuper episcopatum tibi et successoribus tuis concedimus, ita quod a biennio postquam fuerit Ecclesiae restitutus, eundem episcopatum perpetuo habeatis. Denique ut Ianuensis civitas, quae coelestis Numinis adiuta favore de inimicis Crucis Christi triumphum frequenter et victoriam reportavit, et plurimas eorum urbes mira quadam et invicibili potentia subingavit, ampliori honoretur fastigio dignitatis, equo cum nacco albo in processionibus uti, et crucem Dominicam per subiectam vobis provinciam portandi,

Archiepiscopus
Ianuensis a suf-
fraganeis epi-
scopis conse-
cretur, pallium
a Sede Aposto-
lica recepturus

Archiepiscopus
vero perpetuum
transmarinam
legationem con-
cedit;

Nonnullas alias
ecclesias ac mo-
nasteria elargi-
turi;

Crucis praeb-
itionem, ac pal-
lii usum con-
cedit,

sicut praenominatus antecessor noster Innocentius concessisse dignoscitur, tibi tuisque successoribus licentiam damus, et liberam concedimus facultatem. Pallio vero infra Ecclesiam perfrueris his diebus, in Coena Domini, Pascha, Ascensione, Pentecoste, in festivitate apostolorum Petri et Pauli, S. Ioannis Baptistae, S. Laurentii, tribus festivitibus B. Mariae, et solemnitate Omnium Sanctorum, S. Syri, Nativitatis Domini, Epiphania, in die anniversario consecrationis tuae, in consecratione quoque episcoporum, basilicarum, et ordinationibus clericorum. Abbatiam quoque de Tyro ad melioramentum, salva sanctae Romanae Ecclesiae proprietate ac censu, sicut et supradictus praedecessor etiam Innocentius fecisse cognoscitur, tibi, frater archiepiscopo, tuisque successoribus duximus committendam. Si qua igitur in posterum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis et confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione debita et congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem haec nostra statuta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant.

Abbatiam de
Tyro eis subli-
cit.

Solidae con-
clusiones.

Alexandri PP.

et S. R. Eecl
cardinalium
subscriptiones.

Ego ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.
Ego Ubaldus presb. card.
Ego Ioannes presb. card. S. Anastasiae.
Ego Gregorius Sabinensis episc.
Ego Ubaldus Ostiensis episc.
Ego Bernardus Portuensis episc.
Ego Gualterus Albanensis episc.
Ego Iacintus diac. card. S. Mariae in Cosmedin.

Ego Arditius diac. card. S. Theodori.
Ego Riso diac. card. Ss. Cosmae et Damiani.
Ego Cintius diac. card. S. Adriani.
Ego Ioannes diac. card. S. Mariae in Porticu.
Datum Laterani per manum . . . . .
v idus aprilis, indict. ix, incarn. domi-
nicae MCLXI, pontificatus vero domni Ale-
xandri Papae III anno ii.

Dat. die 9 aprilis anno Domini 1161,
pont. anno ii.

VII.

Confirmatio statutorum, ab Hugone Rutenense archiepiscopo pro ordine et quiete cleri suae dioeceseos (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Consensus Rutenensis; — In eo latae poenae contra arma deferentes; — Contra publice periurantes, fidem mentientes de re, vel pecunia accepta etc. — Pretium statutum rerum commodandarum etc. — Summaque a familiis solvenda tamquam decima. — Aliae leges tam pro laicis, — Quam pro clericis: — Haec omnia sub Pacis nomine contenta a Pontifice confirmantur.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Hugoni Rutenensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoties ea, quae ad pacem pertinent, postulatur a Sede Apostolica confirmari, tanto super his benigniorem assensum nos convenit adhibere, quanto ex bono pacis plura comoda et gratiora singulis proveniunt incrementa. Ex quodam siquidem rescripto, a tua nobis fraternitate transmissio, ad audentiam nostram pervenit, quod tu, habito consilio abbatum, praepositorum et archidiaconorum tuorum, et baronum terrae, cum nobili viro Hugone fratre tuo comite Rutenae, huiusmodi pacem et concordiam statuisti: quod omnes res mobiles et immobiles, et omnes homines tam clerici quam laici,

Exordium.

Consensus Ru-
tenensis.

(1) Ex Concil. tom. XII, col. 238.

In eo latae poenae contra arma deferentes;

Contra publice periurantes, fidem mentientes de re, vel pecunia accepta, etc.

Pretium statuum rerum commendandarum etc.

Summaque a famulis solvenda tanquam decima.

in omni tempore sint sub ea pace securi. Nec ulli liceat praeter armatos milites et clientes, quaelibet arma ferre, nisi milites enses solummodo, et clientes singulos baculos ferant, qui pacis, sicut caeteri, debent securitate gaudere. Et praeter eos, qui hanc pacem, sicut statuta est, noluerit firmare, et inviolabiliter observare, sicut de his, qui publice periurant, vel fidem mentiuntur pro manifesto debito, seu pro cognita fideiassione, de rebus eorum pignorandis licentia non denegatur; vobis tamen exceptis. Ad eiusmodi vero pacis et securitatis sustentationem et defensionem statutum est, ut abbates, archidiaconi, archipresbyteri, monachi, canonici, priores, et omnes clerici, qui proprias Ecclesias regunt, milites quoque, et mercatores, atque burgenses, qui facultatibus abundaverint, et omnes etiam homines tam clerici quam laici, qui habuerint par boum seu aliorum animalium, cum quibus arare possint, sive amplius habuerint, vel qui habuerint summarium, equum scilicet vel equam, mulum vel mulam, quae ad portanda onera licent, duodecim denarios Rutenenses, sive alios tantundem valentes, donent. Cum vero habuerint ovile ovium, dent pro eo sex denarios eiusdem monetae, vel alios aequivalentes. Totidem autem dabunt qui habent unum bovem tantum, vel aliud animal, cum quo valeant arare, sive asinum, quem possint locare. Clientes vero, et artifices, scilicet fabri, sartores, pellificarii, et omnes operarii, aut sex, vel sicto (1), seu duodecim denarios, secundum suorum capellanorum arbitrium dabunt. Verum si pater cum filiis, seu fratres sive consanguinei fuerint, qui nondum sunt invicem separati, nec sunt res eorum divisae, unus pro omnibus dabit: alioqui solvat unusquisque pro se. Commune autem istud per singulas parochias debet reddi cum scripto unius parochianorum, quem capellanus cum consilio sui archipresbyteri et voluntate suorum

parochianorum elegerit; et in die statuta ab ipso parochiano, et cum eodem scripto ad Rutenensem Ecclesiam deferatur. Quisquis autem res suas amiserit, postquam commune, sicut praedictum est, solverit, in integrum restituatur; si tamen certam personam, quae res sibi ablatas habeat, vel locum, ubi sunt, poterit demonstrare; sin autem, minime. Si vero inimicos, villas vel oppida depraedari vel diruere forte contigerit, res quidem mobiles emendabuntur de communi; sed damna rerum immobilium non restituentur, nisi quantum a malefactoribus poterit recuperari. Clerici vero, qui proprias Ecclesias non habent, nisi par boum habuerint, non cogantur dare, si nolint; sed non dato communi, si forte res suas perdiderunt, eis nequaquam emendabuntur. Additum est in praedicta pace, ut capellani Ecclesiarum, et omnes laici, a quatuordecim annis et supra, pacem et commune firmare debeant, et observare. Qui vero in hoc obedire contempserint, debent ab Ecclesiae liminibus coerceri, et ab omni pace fieri alieni. Ecclesiae quoque parochiarum, in quibus violatores pacis habitaverint, a divinis vacent officiis, donec ipsi ad emendationem venire cogantur: quam siquidem pacis institutionem, quemadmodum a vobis facta est, et rescripto authentico roborata, firmam et ratam habemus, et eam auctoritate apostolica confirmamus, et praesentium scripto communimus; statuentes, ut nulli omnino hominum liceat, hanc paginam nostrae confirmationis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli, se noverit incursum.

Datum Verulis, secundo idus maii, pontificatus nostri anno secundo.

Dat. die 14 maii anno Domini 1161, pontif. anno ii.

Aliae leges tam pro laicis,

Quam pro clericis:

Haec omnia sub Pacis nomine contenta a Pontifice confirmantur.

VIII.

Privilegium confirmationis donationum omnium factarum monasterio de Khorney (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Bonorum omnium confirmatio; — Quorum nonnulla propriis nominibus enumerat; — Cum omnibus iuribus, consuetudinibus quas distinctis vocabulis enunciat. — Inhibitio, ne de novalibus aliqua exigatur decima. — Abbatis electio monachis asseritur. — Immunitatis decretum pro omnibus supradictis. — Poenae contra detractores huius privilegii. — Bona omnia pro illud observantibus.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Herberto abbati Ecclesiae Sanctae Mariae et sancti Botulphi Corney, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris religiosam vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Iustis religiosorum desideriis consentire, et rationabilibus eorum petitionibus clementer annuere, Apostolicae Sedis, cui largiente Domino deservimus, auctoritas, et fraternae charitatis unitas nos hortatur. Quocirca, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneat; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: insulam videlicet Chorney, in qua ipsum monasterium situm est, cum nemore et marisco et omnibus appendiciis suis, ecclesiam de Nitlesey, ecclesiam de Stangrud, ecclesiam de Fakessey, ecclesiam de Nodeston, ecclesiam de Raddon, ecclesiam

Bonorum omnium confirmatio;

Quorum nonnulla propriis nominibus enumerat;

Cum omnibus iuribus, consuetudinibus quas distinctis vocabulis enunciat;

de Remton, ecclesiam de Stibinton, ecclesiam de Emymell, ecclesiam de Bollehorst, et ecclesiam de Bibelden cum una hida (1) terrae et decimis eiusdem villae et omnibus oblationibus, ecclesiam S. Gregorii de Ehetford, duas ecclesias de Deping, ecclesiam de Eid, quicquid iuris in Ecclesia de Wenge habetis, in comitatu Cantabrigiae Wytleseyam, et omnes illas rationabiles consuetudines, quas habebat Eliensis Ecclesia in Hundredis suis de Wycheforde, de terra et de hominibus Thornensibus: ecclesiam de Witlesey, exceptis propriis regalibus consuetudinibus, quae super terram illam evenerint, quas Hervaeus primus Eliensis episcopus cum assensu capituli sui, ecclesiae vestrae in eleemosynam rationabiliter contulit in die dedicationis eiusdem Ecclesiae: in comitatu Huntigdoniae, Reuton, Wodeston, Jakestey, et mercatum eiusdem villae Soka, et Saka, et Eol, et Eeam, et Infangenthes, et omnibus eiusdem pertinentibus consuetudinibus, medietatem Stagni, quod Wytlesmere dicitur, Stangrund, Starshved, Naddon, Sibeston, duas hidas et dimidiam, et in Stibington v virgatas (2) pertinentes ad Sibeston, et decimam unius carucae (3) in Sibeston: in Stibinton decimam Rogerii: in villa, quae dicitur Eobinton, vi hidas: in prato de Stanton xxviii acras de diversis hominibus: in Doppedethorn xiv acras terrae, et pratum eidem terrae pertinens: in villa, quae dicitur Nuntendon duas domos et terras, in quibus ipsae domus sunt: ius quod habetis in ecclesia Omnium Sanctorum, de mercato eiusdem villae: decimam Widonis filii Goscelini in Destreton: in Stolkesmorth duas virgatas terrae et dimidiam, et aliam terram in eadem villa, viii solidos annuatim reddentem: de dono Andreae Revelli xv

(1) Hida et Hyda, terrae portio, quantum sufficit ad arandum uni aratro per annum; al de hidae quantitate non consentiunt scriptores. (R. T.) (2) Modus seu mensura agri, yird land, virga terrae Anglosaxonibus. (R. T.) (3) Caruca et Carucata hic eadem qua hida significatione. (R. T.)

(1) Ex tom. II Monast. Anglic.

acras, quas dedit in eleemosynam pro se et omnibus parentibus suis vivis et mortuis: in comitatu Nampton Emymell, duas hidas et molendinum, terram in Lustemyk, item dimidiam virgatam terrae, et decem acras de Inland in praedicta villa, unam hidam in Rande cum reddito eius, scilicet xiii dimidiam hidam in Charmalton: terram de Pippewell de dono Williemi de Albeni Brittonis: et in Stoke unam carucatam terrae de domiico eiusdem villae cum tosta (1) et prato et tota communitate in bosco et plano et pascuis: de dono Alberici de Emymell duas garbas (2) decimarum sex carucarum trium villarum, scilicet, Istep, Drayton, Edinton: in comitatu de Warremich, Salebrigg cum appendiciis suis, unam virgatam terrae in Welshamcote, et molendinum de Rutton, servitium Edrici de Stlechenho cum sua terra, scilicet v iugera in campo, et in villa tres crostas et dimidiam: in comitatu Bedfordiae duas hidas et dimidiam in Bollehorst: in Wildene duas virgatas terrae cum hominibus, qui illas tenent: in Bedeford unam domum et terram ei pertinentem: item in Norfolcia in villa, quae dicitur Tuameres, unam terrulam reddentem quinque solidos: item medietatem villae, quae dicitur Wenge, et dimidium molendini eiusdem villae; insuper villanum unum nomine Normanum cum terra sua, scilicet una virgata in praedicta villa: item x solidos de reddito molendini de Teseburge cum dimidio augmentationis, quantum creverit: piscationem de Welle, de Delme, de Tillinga, de Trillinga: item terram de Stanford: item heremitorium de Trokenbolt: terram, quam habetis in Chelsey: terram, quam habetis in Cfune: terram, quam habetis in Tid: ex dono comitis de Clara redditum centum solidorum, sub iureiurando

promissum: ex dono Hugonis filii Radulfi de Willeboef unam virgatam terrae, et libertatem, quam beatus Adelwoldus episcopus, fundator praedicti coenobiii, favente rege Edgardo, et S. Dunstano Doroberniae archiepisc., Oswaldo Eboracen. archiepisc., et omnibus aliis episcopis, abbatibus et baronibus totius Angliae, eidem loco concessit, et scripto proprio confirmavit. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium nullus omnino a vobis decimas exigere praesumat. Obeunte vero te, tunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptione seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi assensu, vel fratrum pars concilii sanioris, secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione atque sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesanorum episcoporum canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostram constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiacet; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri I. C., quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Cum decimis seu parte decimarum aliisque pluribus concessionibus.

Inhibito, ne de novalibus aliqua exigatur decima.

Abbas electio monachis assentitur.

Immunitatis decretum pro omnibus supra dictis.

Poenae contra detractores huius privilegii.

Bona omnia pro observantibus illud.

(1) Tosta, tosta, tostum. Cowello est locus ubi stetit aedificium; Reynerio est genus luci parvuli, seu loci consiti arboribus minusculis (n. r.)
(2) Garba, spicarum manipulus; Garba decimae, est pars decimae. (n. r.)

Dat. Turonis, per manum Hermanni sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi et notarii, v idus ianuarii, indictione xi, incarnationis dominicae ann. MCLXIII, pontificatus vero Alexandri Papae III an. iv.

Dat. die 9 ianuarii anno Domini 1163, pontif. anno iv.

IX.

Confirmatio privilegiorum prioratus Sanctae Mariae de Campo in pago Ruscinonensi (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Canonicum ordinem in hoc prioratu servari mandat: — Bona omnia ei confirmat: — In quibus multa propriis vocabulis enumerat. — Exemptio a solutione decimarum. — De obedientia priori praestanda. — De prioris electione per fratres facienda. — De sepulturae inibi constituendae libertate. — Decretum pro indemnitate honorum. — Annuus census Sedi Apostolicae persolvendus. — Solitae clausulae poenales. — Alexandri PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Poncio priori Ecclesiae Sanctae Mariae de Campo, eiusque fratribus, tam praesentibus quam futuris, canonice substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Effectum iusta postulantis indulgere iuris ratio exigit, et vigor postulat aequitatis, maxime cum petentium voluntates et pietas adiuvat et veritas . . . . . Quocirca, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum Deum et beati Augustini regulam in eadem Ecclesia noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter conservetur; praeterea

Canonicum ordinem in hoc prioratu servari mandat.

(1) Ex archiv. huiusce prioratus edidit Baluzius in append. Marc. Hispan., num. ccccxxxviii.

quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam de Paciano cum decimis, primitiis, oblationibus et alodiis suis, sicut Udalgarius bonae memoriae quondam Elmensis episcopus eam Ecclesiae vestrae concessit: et ecclesiam Sancti Stephani de Vineis, quae consistit in parochia ecclesiae de Paciano, cum alodiis et pertinentiis suis: ecclesiam Sancti Martini de Laurone, ecclesiam Sanctae Mariae de Villare Millariis, sicut praefatus episcopus vobis eas concessit, ecclesiam Sanctae Mariae de Villare cum decimis, primitiis, alodiis et oblationibus suis, sicut bonae memoriae Petrus Bernardi Elenensis episcopus vobis iuste concessit, excepto synodali censu, quem Elenensi Ecclesiae reservavit: quicquid etiam Ermengaudus, et Petrus Bernardi bonae memoriae, quondam Elenenses episcopi, pietatis intuitu eidem Ecclesiae vestrae rationabiliter contulerunt. Sane novalium vestrorum, quae propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis vestrorum animalium nullus a vobis decimas praesumat exigere. Adiciamus etiam, ut nulli fratrum vestrorum liceat post factam in eodem loco professionem absque prioris sui licentia de claustro discedere; discedentem vero absque communium litterarum cautione nullus audeat retinere. Prohibemus autem, ut parrochianos Ecclesiae vestrae, salva canonica iustitia Ecclesiae vestrae, in sepultura recipere nemo praesumat. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci priore, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars concilii sanioris, de vestro

Bona omnia et confirmat.

In quibus multa propriis vocabulis enumerat.

Exemptio a solutione decimarum.

De obedientia priori praestanda.

De prioris electione per fratres faciendae.

vel aliorum collegio, secundum Dei timorem et B. Augustini regulam providerint eligendum. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum, qui se illic sepeliri deliberaverint, devotioni, et extremae voluntati, nisi excommunicati vel interdicti fuerint, nullus obstat: salva canonica iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed illibata et omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione atque sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Ad indicium autem huiusmodi a Sede Apostolica perceptae protectionis duos solidos nobis nostrisque successoribus singulis annis persolvetis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem Ecclesiae sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Alexandri PP. **EGO ALEXANDER** catholicae Ecclesiae episcopus.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones. **Ego Ubaldus** presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem.

Ego Ubaldus Ostiensis episc.

Ego Iacintus diac. card. S. Mariae in Cosmedin.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli S. Anastasiae.

Ego Gualterius Albanensis episcopus.

Ego Albertus presb. card. tit. S. Laurentii in Lucina.

Ego Guillelmus tit. S. Petri ad Vincula presb. card.

Ego Otto diac. card. S. Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Boso diac. card. Sanctorum Cosmae et Damiani.

Ego Cintius diaconus cardinalis Sancti Adriani.

Datum Senonis per manum Hermannii, sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi et notarii, xi kal. februarii, indictione xi, incarnationis dominicae anno MCLXIII, pontificatus vero domni Alexandri PP. III anno iv.

Dat. die 22 ianuarii anno Domini 1163, pontif. anno iv.

X.

Confirmatio bonorum omnium, ac pertinentiarum monasterii de Rorsham, quod sub protectione Sedis Apostolicae subicitur (1).

SUMMARIUM

Exordium — Monasterium hoc sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Bonaque omnia eidem confirmat; — Quorum nonnulla singulatim enumerat; — Cum iure decimarum, salinarum etc. — Decretum pro immunitate eorundem bonorum. — Poenae contra violatores privilegii huius. — Pax et benedictio observantibus. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Bernardo priori monasterii Sanctae Fidis de Norsham, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse praesidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursus aut

(1) Ex tom. II Monast. Anglic.

Monasterium hoc sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex;

Bonaque omnia eidem confirmat;

Quorum nonnulla singulatim enumerat;

Cum iure decimarum, salinarum etc.

eos a proposito revocet, aut robur, quod absit, sacrae religionis infringat. Quocirca, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino participati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis diximus exprimenda vocabulis: villam de Norsham cum hominibus, terris, nemoribus, pascuis, et pertinentiis suis, quemadmodum Robertus filius Walteri, et filii eius, vobis dederunt; et hospitale eiusdem villae, quod habetis a fratribus hospitalis Ierusalem, cum nemore et omnibus pertinentiis suis, terram de Kuddaham cum omnibus pertinentiis suis, quam Sibilla uxor praefati Roberti vobis dedit, ecclesiam de Horsforda, et ecclesiam de Bor: in Lundoniis ecclesiam Sanctae Margaritae cum omnibus terris, quas in eadem villa Robertus filius Walteri vobis in elemosynam dedit: decimas quoque de Alretuna, de Sibetuna, de Gulwerstunia, de Colerbo, de Relmigaham, de Colostunia, de Flemewrda, de Wdetuna, de Semera, de Tikebzon, de Tersham, de Storlei, de Cranesforda, de Benges, de Stramingaham, de Ludakam, de Dalingaho, de Stantuna, de Sarlingahom, de Suthurna, de Adelingetuna, de Ghor, de Stilibi, de Stocos, de Hoa, de Sotesham, de Wituella, et terram de Odetuna, et omnes terras et domos, quae vobis in Norwico et Gernamuta in elemosyna rationabiliter sunt concessa: molendinum de Baldrusella, et tresdecim solidos in Kareseia et in Buccheshala: molendinum Dalraforda, terram quam Simon Pecchi

vobis in elemosynam dedit, terram Radulfi de Berveswerda, terram quam vobis dedit Willielmus de Chorzo in Bischéle, terras quoque quas Willielmus Bardulfus vobis dedit in Srecaham, et in Spicafurda, terram quam Baldwinus filius Guidonis vobis dedit in Ruchingaham, terram quam Hugo de Duillers vobis dedit in Kalaxaforda, terram de Nunterston, quam Ricardus filius Gaufridi vobis dedit, et salinas quas Willielmus Strabo vobis dedit in Kimnaham, redditum quem Radulfus filius Baldwini vobis dedit, et terram de Rendringlat, quam Willielmus de Bisnei vobis dedit. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, supradictum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et D. Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldus Ostiensis episcopus ss.

Ego Bernardus Portuensis et Sanctae Rufinae episcopus ss.

Ego Gualterus Albanensis episc. ss.

Decretum pro immunitate eorundem bonorum.

Poenae contra violatores privilegii huius.

Pax et benedictio observantibus.

Alexandri PP.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Ego Ubaldus presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem ss.

Ego Henricus presb. card. tit. Sanctorum Nerei et Achillei ss.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli S. Anastasiae ss.

Ego Guillelmus presb. card. tit. S. Petri ad Vincula ss.

Ego Iacintus Sanctae Mariae in Cosmedin diac. card. ss.

Ego Otto diac. card. Sancti Nicolai in Carcere Tulliano ss.

Ego Ardicio diac. card. Sancti Theodori ss.

Datum Turon. per manum Hermanni sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi et notarii, VII kal. iun., indictione XI, incarnationis dominicae anno MCLXIII, pontificatus vero domni Alexandri PP. III anno IV.

Dat. die 26 maii anno Domini 1163, pontif. anno IV.

XI.

Confirmatio bonorum omnium monasterii Beatae Mariae de Shyrborne, quod sub protectione Sedis Apostolicae recipitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium hoc sub apostolica recipit protectione. — Bona omnia confirmat; — Quae propriis vocabulis enumerat; — Cum iure decimarum in piscariis, in salinis, in vineis etc. — Abbatem per monachos eligendum declarat. — Sepulturam quoque inibi fore liberam pronunciat. — Decretum pro indemnitate monasterii eiusdem; — Cum solitis clausulis poenalibus.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Clementi abbati Beatae Mariae de Shyrborne, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium. Religiosam vitam eligentibus apostolicum convenit adesse praesidium, ne forte

(1) Ex tom. II Monast. Angl.

cuiuslibet temeritatis incursus aut eos a proposito revocet, aut robur, quod absit, sacrae religionis infringat. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam scilicet parochialem Sanctae Mariae de Shyrborne, quam idem abbas tenet in praebendam a Sarisburiensi Ecclesia, cum capellis, terris, decimis et adiacentiis suis; terras, hospites, et domos censuales in eadem villa Shyrborn: Stapelbugg cum ecclesia eiusdem villae, capellis, terris et omnibus adiacentiis suis; Westonam cum omnibus pertinentiis suis; Hortonam cum ecclesia eiusdem villae, et capella de Onolton eidem ecclesiae adiacenti, cum terris, decimis et omnibus pertinentiis suis, capellam Sanctae Trinitatis de Watham, et domos censuales in eadem villa cum terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: ecclesiam Sanctae Mariae de Wymborne, et domos censuales in eadem villa: partem terrae, et capellam, quam habetis in Manerio de Kingeston: ecclesiam Sanctae Mariae Magdalenaenae sitam iuxta castrum Sherborne cum capellis Sancti Michaelis et Sancti Probi, et omnibus pertinentiis suis: molendinum in villa Shyrborne iuxta capellam Sancti Andreae, et vivarium proximum eidem molendino, et decimis omium vivariorum tam de anguillis quam de caeteris piscibus, et decimam vini de vinea eiusdem villae Shyrborne: Manerium de Woborne cum

Monasterium hoc sub Apostolica recipit protectione;

Bona omnia confirmat.

Quae propriis vocabulis enumerat;

Cum iure decimarum in piscariis, in salinis, in vineis etc.

capella eiusdem villae, et terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Comptonam, et aliam Comptonam cum capellis, decimis et omnibus pertinentiis suis: Manerium de Ebornford cum capella, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Manerium de Bradford cum ecclesia eiusdem villae, et capellis, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Wycam et Loscumbe cum omnibus pertinentiis suis: Dalhastoke cum ecclesia eiusdem villae, et capellis, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Corundunam, et Ritherstoke cum omnibus pertinentiis suis: Corescumbam et ecclesiam eiusdem villae cum capellis, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Stoke cum ecclesia eiusdem villae et capellis, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Bromlegam et Laverstokam cum omnibus pertinentiis suis: Lym cum ecclesia eiusdem villae et capellis, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Setonam cum ecclesia eiusdem villae cum capellis, terris, decimis, salinis et omnibus pertinentiis suis: Beram cum omnibus pertinentiis suis: Lyteleham cum ecclesia eiusdem villae et terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Conswillam cum ecclesia eiusdem villae et terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: Bromlegam et Stiwtke cum omnibus pertinentiis suis: ecclesiam Sanctae Mariae de Cadweli cum capellis, terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: ecclesiam Sancti Ismaelis de Pennalt cum terris, decimis et omnibus pertinentiis suis: ecclesiam Sancti Eltwyci de Penbyay cum terris, decimis et omnibus pertinentiis suis. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem,

Abbatem per monachos eligendum declarat.

et beati Benedicti regulam, providerint eligendum. Sepulturam quoque illius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obstet: salva tamen iustitia parochialium ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumentur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare; aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed illibata et omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua ergo in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Turon. per manum Hermanni sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi et notarii, non. iunii, indictione XI, incarnationis dominicae MCLXIII, pontificatus domni Alexandri Papae III anno IV.

Dat. die 5 iunii anno Domini 1163, pontif. anno IV.

Sepulturam quoque inibi fore liberam pronunciat;

Decretum pro indemnitate monasterii eiusdem;

Cum solitis clausulis poenalibus.

XII.

*Confirmatio privilegiorum monasterii
Canigonensis (1).*

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit. — Bona omnia confirmat; — Quae et enumerat propriis vocabulis. — Cum iure decimas exigendi, primitias et oblationes in ecclesiis, possessionibus, alodiis. — Privilegia nonnulla concedit. — Abbatem a monachis eligi constituit. — Monasterium autem soli Rom. Pontifici subiectum fore declarat. — Decretum indemnitate bonorum. — Solitae conclusiones. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Raymundo abbati monasterii Sancti Martini Canigonensis, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quotiens illud a nobis petitur, quod rationi et honestati convenire dinoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus annuimus, et praefatum monasterium S. Martini Canigonensis, quod utique iuris et proprietatis beati Petri existit, ad exemplar praedecessoris nostri felicis memoriae Sergii Papae, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuantes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum, et B. Benedicti regulam in eodem monasterio noscitur institutus, futuris temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipi-

(1) Ex archiv. monast. huius edidit Baluzius, loc. cit., num. ccccxxxix

sci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum, quem Guifredus comes bonae memoriae vobis dedit, in quo ipsum monasterium situm est, cum decimis et primitiis eidem monasterio concessis, ecclesiam Sancti Saturnini de Verneto cum decimis et primitiis et omni libertate sua, villam de Verneto cum terminis et pertinentiis, villam de Odello cum terminis et pertinentiis suis, et quicquid Guifredus comes, vel alii christifideles in villa et parrochia de Marchexanes praefato monasterio contulerunt, ecclesiam Sancti Vincentii de Elz cum decimis, primitiis, alodiis et oblationibus suis, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sanctae Mariae de Marcevol, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sanctae Eulaliae de Arbosols, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sanctae Columbae de Triliano, praedia, possessiones, et alodia in parrochia Sancti Stephani de Saorra, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sanctae Eulaliae de Foliano, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sancti Martini de Ascaro, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sancti Iacobi de Anyer, praedia, possessiones et alodia in parrochia de Bellico, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sancti Cosmae de Sagdaniano, praedia, possessiones et alodia in parrochia Sancti Marcelli de Flucano, alodia quae habetis in Celrano, Aureliano et Guissano cum omnibus pertinentiis suis, praedia quae habetis in villa de Esna, et in parrochia Sancti Stephani de Egued, in parrochia Sanctae Columbae de Avidano, in parrochia S. Saturnini de Targuesona, in parrochia Sancti Vincentii de Villa Alta, in parrochia de Eddorres, in parrochia Sancti Gennesii de Ezerr, in parrochia Sanctae Leocadiae de Darna-Collecta, in parrochia Sancti Iuliani de Estanar, et in villa de Baianda, in parrochia Sancti Martini de Ix, in parrochia Sancti Vincentii de Exa-

Quae et enumerat propriis vocabulis:

Cum iure decimas exigendi, primitias et oblationes in ecclesiis, possessionibus, alodiis.

neda, in parrochia Sancti Martini de Arao, in parrochia Sancti Stephani de Euvils, ecclesiam Sanctae Fidei de Taltorta cum omnibus pertinentiis suis, et quicquid iuris habetis in parrochia Sancti Petri de Alp, in parrochia Sanctae Mariae de Mosoll, in parrochia Sancti Laurentii de Adas, et in parrochia Sancti Saturnini de Faustiano, decimas et primitias et iura, quae habetis in ecclesia Sancti Martini de Casafabra, et in eius parrochia: alodia et possessiones in parrochia Sancti Stephani de Illa, et in parrochia de Pontiliano, ecclesiam Sancti Romani cum omnibus pertinentiis suis: praedia, possessiones et alodia in parrochia S. Martini de Caneto, et in villa Sancti Laurentii, in villa Sancti Felicis, et in parrochia de Corbera, et in parrochia Sanctae Eulaliae de Millars: insuper quicquid iuris habetis in comitatu Bisuldunensi, Ceritaniensi, Confluentensi, Rossilionensi. Chrisma vero, Oleum sanctum, consecrationes altarium seu basilicarum, ordinationes monachorum vel clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, benedictionem abbatis, et caetera ecclesiastica sacramenta, a dioecetano suscipietis episcopo, si quidem catholicus fuerit, et gratiam Sedis Apostolicae habuerit, et ea gratis et absque pravitate aliqua vobis voluerit exhibere; alioquin, liceat vobis, quemcumque catholicum maueritis, adire antisitem, qui nimirum nostra fultus auctoritate, quod postulat, indulgeat. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti fuerint, nullus obsistat: salva matricis Ecclesiae iustitia, aliarumque Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praeponeatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris,

secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam providerint eligendum. Ad haec, sicut praedictus antecessor noster Sergius Papa instituisse dinoscitur, ita et nos duximus statuendum, ut praefatum monasterium nulli nisi tantum Romano Pontifici debeat esse subiectum. Ad iudicium autem huius a Sede Apostolica perceptae libertatis, unum morabatum (1) nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvatis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua ergo in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei ac Domini Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Ubaldus Ostiensis episc.

Ego Bernardus Portuensis et Sanctae Rufinae episcopus.

Ego Gualterus Albanen. episc.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Sanctae Crucis in Hierusalem.

Ego Henricus presb. card. tit. Sanctorum Nerei et Achillei.

(1) Vide superius, pag. 195. (R. T.)

Monasterium autem soli Romano Pontifici subiectum fore declarat.

Decretum indemnitate bonorum.

Solitae conclusiones.

Alexandri PP.

et S. R. Ecc. cardinalium subscriptiones.

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit.

Bona omnia confirmat;

Privilegia nonnulla concedit;

Sepulturam liberam inibi case;

Abbatem vero a monachis eligi constituit;

Ego Albertus diac. card. tit. Sancti Laurentii in Lucina.

Ego Iacintus diac. card. Sanctae Mariae in Cosmedin.

Ego Otto diac. card. Sancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Boso diac. card. Sanctorum Cosmae et Damiani.

Datum Turonis per manum Hermanni sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi et notarii, iv idus iunii, indictione xi, incarnationis dominicae anno MCLXIII, pontificatus vero domni Alexandri PP. III anno iv.

Dat. die 10 iunii anno Domini 1163, pontif. anno iv.

XIII.

Confirmatio institutionis Canonicae in Placentina Ecclesia, in qua decernitur, ut archipresbyter a canonicis solummodo eligatur (1).

SUMMARIUM

Placentinae Ecclesiae pro Alexandro PP. fides contra pseudopapam. — Institutio canonica archipresbyteri eligendi solummodo a canonicis confirmatur. — Cum solitis clausulis.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis A. archipresbytero Placentinae Congregationis, et universis cappellanis fratribus eiusdem Congregationis, tam praesentibus quam futuris, in perpetuum.

Fidei et devotionis, quam circa sacrosanctam Romanam Ecclesiam, et nos ipsos, praesertim in schismatica persecutionis tempore habuisse noscimini, considerantes affectum, tanto libentius devotas universitatis vestrae preces admittimus, quanto de sinceritatis vestrae constantia nobis ibi universali Ecclesiae maiora comoda provenisse sentimus. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, institutionem congregationis vestrae, a

(1) Edidit Campi, Hist. Placentinae tom. II, in Regest.

Placentinae Ecclesiae pro Alexandro PP. fides contra pseudopapam

Institutio Sigefredi Placentini episcopi confirmatur.

bonae memoriae Sigefredo Placentino quondam episcopo rationabiliter ordinatam, et electionem archipresbyteri eiusdem congregationis de arbitrio fratrum utiliter institutam, sicut a temporibus praedicti episcopi usque nunc observatam dinoscitur, vobis vestrisque successoribus auctoritate apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis etc.

Dat. Turon. xvii kalend. iunii.

Dat. die 15 iunii anno Domini 1163 (1), pontif. anno iv.

XIV.

Confirmatio cuiusdam privilegii (2), ab Urbano PP. II Guixalensi monasterio concessi (3).

SUMMARIUM

Exordium. — Hocce monasterium sub Sedis Apostolicae protectione recipit. — Eidem bona omnia confirmat; — Quorum nonnulla propriis vocabulis exprimit. — Abbatem a solis monachis eligi iubet. — Decretum immunitatis a quacumque molestia. — Solitae conclusiones. — Alexandri PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Berengario abbati Guixalensis coenobii, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris regulariter substituendis, in perpetuum.

Piae postulatio voluntatis effectum debet prosequenti compleri, ut et devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et Guixalense coenobium, in quo divino mancipati estis obsequio, praedecessoris nostri felicitis memoriae Urbani Papae

(1) Hoc siquidem anno habitum est Turonense Concilium. (2) Laudatum hic Urbani privilegium non invenit Cocquelinus. (n. r.) (3) Ex archiv. monast. huius edidit Baluzius, Marc. Hispan., in Append., n. 440.

Cum solitis clausulis.

Exordium.

Hocce monasterium sub Sedis Apostolicae protectione recipit.

Eidem bona omnia confirmat.

Quorum nonnulla propriis vocabulis exprimit.

vestigiis inhaerentes, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, Deo propitio, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam Sanctae Mariae de Fanals, alodium quod vocatur de Villa-Magna, alodium de Catiano sive de Peruls, alodium de Locustaria cum manso, quod vocatur Prau, et omnibus pertinentibus suis, alodium de Panedes et de Spanedad, alodium de Rodegario, alodium vallis Aradi cum ipsa foxa quae fuit Richellis comitissae, alodium quod est in parochia Sancti Martini de Romaniano, donationes quas Arnulfus episcopus, Almaricus clericus, Gaufridus, Vitalis et Bernardus filius praefati Gaufridi, in Ecclesiam vestram contulerunt, cum vivolaris (1), quae tenuerunt per sanctum Felicem, decimas et primitias vallis Aradi et villae Mordanici, et de novis rupturis, quae factae sunt in alodium Sancti Felicis a die, qua capta fuit Barchinon, usque ad tempora ista, sicut ex concessione Rodegarii episcopi et canonicorum Gerundensis Ecclesiae vobis datae sunt: domos et possessiones, quas habetis in civitate Barchinonae et in eius territorio, domos quas habetis in civitate Gerundae, alodia et possessiones de Quartiano, alodia et possessiones de Lodrich, decimas et primitias in villa Olivis et in valle Aradi, decimas omnium piscium, qui capti fuerint a Conanglon usque ad Sanctum Leontium, alodium de Fanalis, decem et octo mansos cum eorum pertinentiis, alodium quod fuit

(1) Du Cange legendum putat violariis. Violarium vero census est Hispani; Latinis hortus. (n. r.)

Suniarii comitis aliorumque hominum, alodium de Colonico, alodium quod fuit Bertrandi Arnalli, alodium de villare de Vern, alodium quod est infra eandem parochiam, alodium de villa Romani, de valle Lubrica, et de Torrodella, de palatio Frugelli, de Iofredi, de Buade, de Fontanilies, de Aguels, de Lidrinid, de Pugal, de valle Durcheras, de valle de Palatio Revani. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et B. Benedicti regulam providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione ac substentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salvis in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate, et dioecesanis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove communita, nisi praesumptionem suam congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.

Abbatem a solis monachis eligi iubet.

Decretum immunitatis a quacumque molestia.

Solitae conclusiones.

Alexandri PP.

et S. R. Ecol.
cardinalium
subscriptiones.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis Sanctae Crucis in Hierusalem.

Ego Ubaldus Ostiensis episcopus.

Ego Iacintus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Cosmedin.

Ego Bernardus Portuensis et Sanctae Rufinae episcopus.

Ego Albertus presb. card. tit. Sancti Laurentii in Lucina.

Ego Ardicio presb. card. S. Theodori.

Datum apud Dolense monasterium per manum Hermanni sanctae Romanae Ecclesiae subdiaconi et notarii, VII kal. iulii, indictione XI, incarnationis dominicae anno MCLXIII, pontificatus vero domini Alexandri Papae III anno IV.

Dat. die 26 iunii anno Domini 1163,
pontif. anno IV.

XV.

Canonizatio S. Bernardi, primi abbatis Claraevallensis, et institutoris ordinis monachorum Cisterciensium S. Benedicti, eiusque relatio in numerum sanctorum Confessorum, cum institutione suae festivitatis.

SUMMARIUM

Plurimorum instantia pro canonizatione Bernardi abb. Claraevallis; — Cuius virtutes et merita hic indicantur; — Et ideo Pontifex Ss. Confessorum cathalogo illum adscripsit, eiusque festum celebrari iubet. — Hortatur praelatos ad eius venerationem.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbatibus, aliisque Ecclesiarum praelatis, in regno Franciae constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Contigit olim, dum essemus Parisiis constituti, ut magni quidam ac venerabiles viri, de canonizando sanctae record. Bernardo, quondam Claraevallensi abbate, facerent mentionem, optantes utique, et piis nobis precibus suggerentes, ut in concilio, quod de proximo erat Turonis

celebrandum, digno huic et laudabili voto celerem daremus effectum. Cumque nos eidem negotio favorabili satis intendere-mus affectu, supervenit multitudo et frequentia petitorum, qui in diversis provinciis rem similem postulabant. Unde cum videremus non posse congruenter omnibus satisfieri, statutum fuit pro scandalo devitando, etiam in hoc differri.

Nuper autem ex instantia et devotione Claraevallis fratrum, et aliarum sublimium personarum, eisdem apud nos precibus innovatis, reduximus ad memoriam nostram eiusdem beati viri sanctam et venerabilem vitam, qualiter ipse singularis gratiae praerogativa suffultus, non solum in se ipso sanctitate ac religione praefulserit, sed etiam in universa Ecclesia Dei fidei et doctrinae lumine radiarit; fructum vero, quem in domo Domini et verbo operatus est et exemplo, nullus fere terminus sanctae christianitatis ignorat; cum usque ad exterarum quoque et barbaras nationes sanctae religionis instituta trans-miserit, atque monasteriorum fundationem extenderit, et infinitam multitudinem peccatorum, per viae saecularis latitudinem incedentem, ad spiritualis vitae rectitudinem revocarit; specialiter autem sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cui auctore Deo praesidemus, ita quondam sub gravis persecutionis turbine laborantem, tam vitae merito, quam datae sibi caelitus sapientiae studio sustentavit, ut digne quidem et nobis et omnibus eiusdem Ecclesiae filiis in memoria habendus sit, et devotione perpetua venerandus. In afflictione vero corporis sui usque adeo sibi mundum, seq. mundo reddidit crucifixum, ut confidamus martyrum quoque eum merita obtinere sanctorum, quem confessionis ordine, et parsimonia vitae tam longum constat duxisse martyrium. Quibus omnibus pia consideratione pensatis, et in concilio fratrum nostrorum expositis, confisi de misericordia Dei, cui perseveranter et fideliter militavit, nec non et de beatorum Petri et Pauli apo-

Cuius virtutes
et merita hic
indicantur;

Et ideo Pon-
tifex Ss. Con-
fessorum ca-
thalogo illum
adscripsit, eius-
que festum ce-
lebrari iubet;

Hortatur prae-
latos ad eius
venerationem.

stolorum, et eiusdem beatissimi confessoris meritis praesumentes, eum Apostolicae Sedis auctoritate cathalogo sanctorum adscribi mandavimus, et commemorationis suae festum decrevimus amodo publice celebrandum. Vos ergo, qui et eiusdem Sedis Apostolicae instituta suscipere, et Deum in sanctis suis consuevistis gloriosius honorare, sic memoriam Sancti huius celebretis in terris, ut precibus eius et meritis digna praemia recipiatis in coelis.

Dat. Anagninae XV kal. februarii MCLXIV.

Dat. die 17 ianuarii anno Domini 1164,
pontif. anno V.

XVI.

Monasterio S. Crucis ordinis S. Benedicti Burdigalen. dioecesis, quod sub protectione suscipit Sedis Apostolicae, bona omnia confirmat, nonnullaque elargitur privilegia (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex. — In eoque monasticam servari mandat disciplinam; — Donationes omnes, universaque bona eidem confirmat; — Sententiam a delegatis apostolicis in quadam controversia monasterium rescipiente latam, ratam habet; — Sepulturam inibi sibi eligere cuilibet permittit: salva iustitia parochiarum; — Presbyteros in ecclesiis monasterio subiectis a monachis eligi statuit, dummodo curam animarum ab episcopo recipiant; — Abbatis electionem ad eosdem monachos pertinere statuit; — Censum ab eis Sedi Apostolicae annuatim persolvi vult. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Bertrando abbati monasterii Sanctae Crucis Burdigalensis, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Piae postulatio voluntatis debet effectu prosequente compleri, et ut devotionis

(1) Ex Gall. Christ. novae edit., tom. II, inter instrum. Eccl. Burdigalen., num. LII.

sinceritas laudabiliter enitescat, et utilitas postulata vires indubitanter assumat. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium S. Crucis, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; imprimis siquidem statuantes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum, et B. Benedicti regulam in ipso monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Quaecumque praeterea possessiones, quaecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneat; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam S. Macharii, sicut eam de communi fratrum nostrorum consilio monasterio vestro adiudicavimus; quidquid Guilelmus Bonus, quondam Burdegalensis comes, fundator eiusdem monasterii, rationabiliter eidem monasterio concessit: ecclesiam Sancti Michaelis extra urbem Burdegalensem supra Garumnam fluvium sitam cum oblationibus et libertatibus suis, ecclesiam Sancti Martini de Sardinaco cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Sanctae Mariae de Machao cum decima et adiacenti insula, ecclesiam Sancti Hilarii de Ortulano cum decima et pertinentiis suis, ecclesiam S. Georgii de Insula cum decima et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Stephani de Wlturna cum decima et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Martini de Cambas cum suis pertinentiis, ecclesiam Sancti Petri de Lupiag cum parte decima et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Severini de Marca cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Martini de Blancafort cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Albini de

Monasterium
sub protectione
Sedis Apostoli-
cae recipit Pon-
tifex;

In eoque mo-
nasticam ser-
vari mandat di-
sciplinam;

Donationes
omnes, univer-
saeque bona ei-
dem confirmat;

Quorum non-
nulla propriis
exprimit voca-
bulis.

Blanbac, ecclesiam Sancti Cirici de Catirenaco cum pertinentiis suis: in Agenensi episcopatu ecclesiam Sanctae Mariae de Alemanniis cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Ioannis de Auriolo cum parte decima et pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Mauriti cum decima et pertinentiis suis. Praeterea definitivam sententiam super querela illa, quae inter vestrum et B. Severi monasterium de ecclesia Sanctae Mariae de Solaco praeteritis temporibus vertebatur, per Amatam quondam Olorensem, et Hugonem olim Diensem, episcopos, tum Sedis Apostolicae legatos, in Burdegalensi concilio promulgatam, et ab antecessoribus nostris Urbano et Paschali, Romanis Pontificibus, cum ad eorum esset relata praesentiam, de fratrum suorum episcoporum et cardinalium concilio confirmatam, sicut in authenticis eorum scriptis exinde factis noscitur contineri, nos auctoritate apostolica confirmamus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva tamen iustitia parochialium ecclesiarum, de quibus mortuorum corpora assumuntur. In parochialibus autem ecclesiis, quas tenetis, liceat vobis, sacerdotes eligere, et electos episcopo repraesentare, quibus, si idonei inventi fuerint, episcopus animarum curam committat, et de plebis quidem cura iidem sacerdotes episcopo, de temporalibus vero vobis debeant respondere. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia proponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars sanioris consilii, secundum Deum, et B. Benedicti regulam providerint deligendum. Decernimus ergo etc. Ad iudicium huius a Sede Apostolica perceptae protectionis, marbotinum (1)

Sententiam a delegatis apostolicis in quadam controversia monasterium respicientem latam, ratam habet;

Sepulturam inibi sibi eligere cuilibet permittit: salva iustitia parochialium;

Presbyteros in ecclesia monasterio subiectis a monachis eligi statuit, dummodo curam animarum ab episcopo recipiant;

Abbas electionem ad eandem monachos pertinere statuit;

Causum ab eis Sedi Apostolicae annualim persolvere tollit;

(1) Vide superius, pag. 195. (n. r.)

unum nobis nostrisque successoribus, vos vel successores vestri annis singulis persolvatis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona etc.

Ego ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldus Ostiensis episc. ss.

Ego Bernardus Portuensis et Sanctae Rufinae episc. ss.

Ego Galterius Albanensis episc. ss.

Ego Iacintus diaconus cardinalis S. Mariae in Cosmedin ss.

Ego Cencius diaconus cardinalis Sancti Adriani ss.

Ego Petrus diaconus card. Sancti Eustachii iuxta templum Agrippae.

Ego Manfredus diaconus card. Sancti Georgii ad Velum Aureum.

Ego Ubaldus presbyter card. tituli S. Crucis in Hierusalem ss.

Ego Henricus presbyter card. tituli Sanctorum Nerei et Achillei ss.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli Sanctae Anastasiae ss.

Datum Senonas per manum Hermannii S. R. E. subdiaconi et notarii Senonis, ii non. februarii, indictione xx, incarnationis dominicae anno MCLXIV, pontificatus domni Alexandri Papae III anno v.

Dat. die 4 ianuarii anno Domini 1164, pontif. anno v.

XVII.

Privilegium confirmationis bonorum, et concessionis immunitatum monasterio S. Satyri Bituricensis dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex; — Bonaque omnia, concessionem, iuraque eidem confirmat. — Quae propriis vocabulis enumerans accurate describit; — Confirmat concordiam initam inter abbatem et archiepiscopum Bituricensem; — Praebentibus

(1) Gall. Christ. nov. edit., tom. II, inter insulam. Eccles. Bituricen., n. LX.

dam quoque in ecclesia S. Stephani. — Burgi ubi eccl. S. Satyri sita est fines assignantur. — Nonnulla concedit privilegia, statuitque aliqua pro coenobii quiete, regimine et libertate. — Abbas ex ordine a fratribus eligendus. — Immunitatis decretum pro omnibus supradictis; — Appositis clausulis poenalibus pro inobedientibus; — Benedictione et pace pro observantibus. — Alexandri PP., episcoporum et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Iohanni abbati Ecclesiae Sancti Satyri, quae iuxta Sacrum-Caesaris (1) sita est, cum fratribus tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium.

Ecclesiam hanc sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex;

Desiderium, quod ad religionis propositum, et animarum salutem pertinere monstratur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum suffragium impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatam ecclesiam Sancti Satyri, in qua divino mancipati estis obsequio, ad exemplar patris et praedecessoris nostri sanctae recordationis Eugenii Papae, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuantes, ut ordo canonicus, qui secundum Domini, et beati Augustini regulam in eadem Ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona, eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessionem Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, procurante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: in castro Caesaris-Sacro ecclesiam videlicet S. Petri, ecclesiam S. Dionysii,

Bonaque omnia, concessionem, iuraque eidem confirmat;

(1) Obiter notamus Sacrum Cereris, sive Sacro-Caesarianum oppidum Sancerre dici, ut proinde typographicus fortassis hic error irrepsisse videatur.

(n. r.)

ecclesiam Sancti Iterii, capellam S. Hilarii, quae est in turre comitis, et omnia, quae in ipso castro sive in censu, sive in lerdis, et in caeteris consuetudinibus, seu in decimis parochiae possidetis, reditumque iure consuetudinario in Ligeris fluvio possidetis: ecclesiam de Talveruaco, et quidquid in ipsa parochia tam in censu quam in decimis possidetis: ecclesiam de Sancto Baudelio, et quidquid in ipsa parochia in decimis, in censu, in consuetudinibus, in pratis, et in terra arabili possidetis; ecclesiam de Dergicis, et quidquid in ipsa parochia possidetis: ecclesiam de Herriaco, et quidquid in ipsa parochia in censu, in decimis, in terra arabili, et in nemore possidetis: ecclesiam de Vinomo, et quidquid in ipsa parochia in decimis et in censu possidetis: ecclesiam de Iocis, et quidquid in ipsa parochia possidetis: ecclesiam de Ialonna, et quidquid in ipsa parochia in decimis, in censu, in terra arabili, in pratis, et in nemore possidetis: terram et prata de Bordis, et quidquid inibi possidetis: terram arabilem, censum et consuetudines apud Elumolium: homines, censum, prata, nemus, et terram arabilem apud villam Donati, terram et prata apud Genevreiam et consuetudines, quas ibi habetis: ius quod habetis in reditu ecclesiae de Sancio: ecclesiam de Iars, et quidquid in ipsa parochia in decimis, in censu possidetis: alodium de Cocciaco cum omni possessione eius, sive in terris, sive in pratis, nemoribus, et omnibus consuetudinibus: Salnaium de alodio de villa Genonis: capellam Sanctae Mariae, quae est in Concoitallo castro Bernardi fluminis: ecclesiam de Blanca-Forte, et alodium de monte Morlonis, decimas, et quidquid in ipsa parochia possidetis: ecclesiam de Barloco, et quidquid in ipsa parochia possidetis: ecclesiam da Petrafitta, et quidquid in ipsa parochia possidetis: ecclesiam de Sariaco in Boschis,

Quae propriis vocabulis enumerans, accurate describit;

Cum omnibus iuribus bonis adnexis, praesertim decimarum.

et quidquid in ipsa parochia possidetis: alodium de Furia Ioannis cum omni possessione sua, sive in terris, sive in pratis, sive in nemore, sive in rusticis, et in omnibus consuetudinibus: alodium de Mavei: ecclesiam de Bella-Villa cum tota decima eius, ipsam villam cum omni possessione eius, sive in terris, sive in pratis, sive in nemoribus, et rusticis, sive in proprio, in casamento, et in omnibus consuetudinibus possidetis: ecclesiam de Saviniaco, et quidquid in ipsa parochia sive in decimis, sive in hominibus, sive in pratis, sive in nemoribus, sive in proprio, sive in casamento, et in omnibus consuetudinibus possidetis: ecclesiam de Acigniaco, et quidquid in ipsa parochia possidetis: ecclesiam de Sancta Gemina, et quidquid in ipsa parochia habetis, sive in decimis, sive in terra: alodium de Cappis cum omnibus pertinentiis suis, alodium de Lichiaco cum omni possessione eius, sive in terris, sive in pratis, sive in nemore, et omnibus consuetudinibus: ecclesiam Sancti Dionysii de firmitate Humbaudii cum omnibus appenditiis suis: capellam de Loco Dei cum omnibus possessiunculis suis: in pago Antissiodorensi curiam, quae Meva dicitur, et capellam Sancti Martini, quae in eadem sita est, et quidquid ad ipsam pertinet, sive in terris, sive in aquis, sive in viis, sive in pratis, sive in nemoribus, sive in censu, sive in consuetudinibus: ecclesiam Sancti Ioannis evangelistae Bituricensis cum omnibus pertinentiis suis, videlicet cum terra Raimundi de Faia, quae dicitur de Faia et de Puzols, cum nemore quoque, et terra plana, et pratis, quae magister Hermannus subdiaconus noster et notarius eidem ecclesiae Sancti Ioannis acquisivit, et quidquid ad ipsum Raimundum haereditario iure pertinet tam ex parte patris, quam ex parte matris: terram etiam, quae dicitur Ferragalli, et quidquid ad ipsius Ferragalli possessionem pertinet: capellam de Montellis cum terra, pratis, molendinis, et usu nemorum, et omnibus

ad se pertinentibus: ecclesiam Sancti Amatoris Antissiodorensis cum omnibus pertinentiis suis, videlicet cum ecclesia de Bruneria, et omnibus pertinentibus: ecclesiam de Lansec cum terris et pratis ad eam pertinentibus: ecclesiam de Chavanna cum vineis, pratis et decimis, ad eam pertinentibus: ecclesiam de Villa-Ferio cum pertinentiis suis: capellam Sanctae Mariae de Cellis; concordiam vero de Ripa Ligeris, a Rainaldo de Montefalconis ex parte mere vobis in pace dimissa, et aquae teloneo Decommum vestro similiter dimisso et excluso, nulli Ecclesiae vestrae ulterius concedenda, quemadmodum inter vos et ipsum per venerabilem fratrem nostrum Petrum Bituricensem archiepiscopum rationabiliter facta est, et scripto firmata, auctoritate apostolica confirmamus; nemus, quod est iuxta Ligerim fluvium, quod Vaurella dicitur, cum pratis, lacubus, censu, et consuetudinibus, et quidquid iuxta habetis: praebendam in ecclesia Sancti Stephani Bituricensis, sicut a catholicis archiepiscopis et capitulo eiusdem Ecclesiae vobis commissa est: remissionem processionis, quam in Inventionem Sancti Stephani Bituricensis facere solebatis, sicut a bonae memoriae Alberico quondam Bituricensi archiepiscopo facta est, et tam ab eo quam a venerabili fratre nostro Petro, nunc Bituricensi archiepiscopo, et capitulo eiusdem Ecclesiae scripto authentico est firmata: insuper etiam burgum ipsum, in quo eadem ecclesia Sancti Satyri sita est, cum immunitate, quam usque ad haec tempora noscitur habuisse, et cum adiacenti sibi territorio iuxta terminos antiquitus constitutos, idest a Dogio Gerardi defuncti per viam, quae ducit citra ulmum Ricardi sursum tendens per vineas paululum supra Crucem usque ad fontanellas inter duas domos, et inde circumiens supra domos Fontenaici usque ad Crucem Uldrici progreditur via Candida usque ad vallem Ioannis de Charnis, et exinde dirigitur inter duo nemora, et per

Confirmat concordiam initam inter abbatem et archiepiscopum Bituricensem;

Praebendam quoque in ecclesia S. Stephani;

Burgi ubi ecclesia S. Satyri sita est sine assignantur;

Curia Meva in pago Antissiodorensi, cum omnibus suis pertinentiis.

ponticulum de Vineis usque in Ligerim descendit, ab omni iure vel exactione regum et principum liberam, infra quod territorium ex una parte oppidulum, quod Fontiniacum dicitur, ex altera vero capella Sancti Theobaldi cum aedificiis ibidem constitutis: villam, quae dicitur Cationis; nemus, quod Foliolum dicitur, quod iuxta nemus comitis Theobaldi, quod Harnis dicitur, situm est, in quo nemore comitis talem habetis consuetudinem, ligna scilicet ad vestros proprios usus, medietatem pasnagii (1), et priorum porcorum portionem; praeterea decimas ad ius Ecclesiarum vestrarum pertinentes, quae contra Ss. Patrum decreta a laicis detinentur, de manibus eorum redimendi, et, quibuscumque rationabilibus modis poteritis, acquirendi licentiam vobis concedimus. Concordiam vero quae inter vos et sanctimoniales Sancti Laurentii de Bituricensi super decimis de manu laicorum communiter acquisitis vel acquirendis rationabiliter facta est, et scripto hinc inde firmata, ratam permanere censemus. Nulli quoque fratrum post factam in praefata Ecclesia professionem absque abbatis totiusque congregationis permissione liceat e clastro discedere; discedentem vero absque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Liceat autem abbati, qui pro tempore fuerit, in eum, qui vobis ignorantibus aut invitis discesserit, si secundo tertiove commonitus redire contempserit, canonicam perferre sententiam. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu vel maior pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Augustini regulam, de suo seu de alio, si expederit, eiusdem ordinis collegio providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ec-

(1) Pasnagium, pannagium, vide superius, pag. 665. (R T)

clesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, atque archiepiscopi Bituricensis canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Ubaldo Ostiensis episcopi.

Ego Bernardus Portuensis et S. Rufinae episcopi.

Ego Gualterius Albanensis episcopi.

Ego Ubaldo presb. et cardinalis tituli S. Crucis in Hierusalem.

Ego Henricus presb. card. tit. Sanctorum Nerei et Achillei.

Ego Guill. presbyter card. tit. Sancti Petri ad Vincula.

Ego Iacintus presb. card. tit. S. Mariae in Cosmedin.

Ego Otto diaconus cardinalis S. Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Boso diac. card. Sanctorum Cosmae et Damiani.

Ego Cintius diac. card. S. Adriani.

Ego Petrus diac. card. S. Eustachii iuxta templum Agrippae.

Appostolis clausulis poenitentibus pro inobedientibus;

Benedictione et pace pro observantibus.

Alexandri PP.,

episcoporum et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Ego Manfredus diaconus card. tituli S. Georgii ad Velum Aureum.

Datum Bituricis per manum Hermannii S. R. E. subdiaconi et notarii, XVI kalendas iunii, indictione XII, incarnationis dominicae anno MCLXIV, pontificatus vero domni Alexandri Pontif. III anno v.

Dat. die 17 maii anno Domini 1164, pontif. anno v.

XVIII.

Confirmatio monasterii Boni-Fontis Aduren. dioecesis, bonorumque omnium ad illud spectantium, quae diminui, aut quolibet modo molestari interdicitur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Bonaque omnia eidem confirmat; — Quorum praecipua enumerat; — A decimarum solutione eximit; — Monasterii indemnitati consulit. — Decretum immunitatis a quacumque molestia: — Cum solitis conclusionibus. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Petro abbati monasterii Boni-Fontis, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis in praefato monasterio.

Religiosis votis annuere, et ea operis exhibitione complere, officium nos invitavit suscepti regiminis, et ordo videtur exigere rationis. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri firma protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam atque Cisterciensium fratrum institutionem in vestro monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibi-

(1) Ex Gall. Christ. nov. edit., tom. I, inter Instrum. Eccles. Adurensis, n. XIII.

dem temporibus inviolabiliter observetur.

Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut

in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permanent; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo abbatia sita est, a quercu Genitheo usque ad rivolum de Manirera, ab Agunta de Sylveyra usque ad cacumen montis Sancti Canii, ut recta linea vadit ad Exarlobin: totum locum de Exarlobin, abbatiam de Balbona cum grangiis et omnibus pertinentiis suis; abbatiam de Caritate, quae Foleus dicitur, cum grangiis et omnibus pertinentiis suis; terram de Bofartigua; totam terram de Cugurra, de Silva, de Sylveyra, de Medas, de Grah, de Morters, de Osan, de Sancta Maria, de Seih, ecclesiam de Seih cum omnibus pertinentiis suis, locum de Labhatut, totam terram de Marera, locum de Sol Aldemari de Castaus, totam terram de Gotald Cuguravel, totam terram de Ruera, domum Arnaldi Bonag de Casanova, de Ardinag, de Rochan de Villanova; terram Rogeri de Senadors, de Cassanha-Bella; grangiam de Nodas cum pertinentiis suis; terram de Sedni, grangiam de Canet, de Carbona, de Riulan, de Laissa, de Querelag, de Borgal, de Rua, de Sancto Laurentio cum omnibus pertinentiis suis, grangiam de Bonemayso, de Minag, totam terram alterius Minag cum omnibus pertinentiis suis, totam terram de Quini cum omnibus pertinentiis suis, domum comitis Convenarum de Salvetat S. Egidii; grangiam de Las cum omnibus pertinentiis suis; Boseus cum omnibus pertinentiis suis; hospitale de Boseus cum omnibus pertinentiis suis; Pentegens cum omnibus pertinentiis suis; grangiam San-

Bonaque omnia eidem confirmat;

Quorum praecipua enumerat; atque in primis lines describit.

ctae Fidei cum omnibus pertinentiis suis; estivam de Semestra cum omnibus appenditiis, de Rivo Maiori cum omnibus appenditiis suis, donum de pascuis comitis Convenarum Enardi, de punctis Galardae uxoris ipsius, Bernardi de Turrae, Bernardi de Montald, Ramundi Guillelmi de Beura, et fratrum eius. Sane laborum vestrorum, quos propriis manibus vel sumptibus vestris, sive de nutrimentis vestrorum animalium, decimas aut primitias a vobis nullus praesumat exigere. Adicientes etiam auctoritate apostolica interdicimus, ut quis fratrum vestrorum clericus sive laicus post factam in vestro monasterio professionem absque vestra licentia suscipere audeat vel retinere; paci quoque et tranquillitati vestrae paterna sollicitudine providentes, auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuram locorum, sive grangiarum vestrarum nullus violentiam vel rapinam, sive furtum facere, vel hominem capere audeat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis et confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examinae districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et

apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Sanctae Crucis in Hierusalem.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli Sanctae Anastasiae.

Ego Eguillinus tituli Sancti Petri ad Vincula presbyter cardinalis.

Ego Arnaldus episcopus.

Ego Bernardus Portuensis et Sanctae Rufinae episcopus.

Ego Gualterius Albanensis episcopus.

Ego Iacintus diaconus card. Sanctae Mariae in Cosmedin.

Ego Otto diac. card. Sancti Nicolai in Carcere Tull.

Ego Ardicio diac. card. S. Theodori.

Ego Boso diac. card. Ss. Cosmae et Damiani.

Ego Cintius diac. card. S. Adriani.

Ego Raymundus diac. card. S. Mariae in Via Lata.

Datum apud Montem Pessulanum per manum Hermannii, S. R. E. subdiaconi et notarii, XII kal. augusti, indictione XII, incarn. dom. an. MCLXIV, pontificatus vero domni Alexandri PP. III anno v.

Dat. die 21 iulii anno Domini 1164, pontif. anno v.

XIX.

Monasterium S. Illidii, eiusque possessiones omnes Claramonten. dioecesis sub tutela Sedis Apostolicae suscipiuntur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Ordo monasticus sub Sedis Apostolicae protectione suscipitur; — Bonaque omnia confirmantur. — Loci sepulturam liberam vult Pontifex; — Et abbatem a monachis eligendum. — Solitae clausulae. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

(1) Ex tom. II Gall. Christ., nov. edit., inter Instrum. Claramont. Eccles., num. XXXVII.

Exordium

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex;

A decimarum solutione eximit;

Monasterii indemnitati consulit.

Decretum immunitatis a quacumque molestia;

Cum solitis conclusionibus.

Alexander episcopus servus servorum Dei, etc., Arnaldo abbati monasterii B. Illidii, eiusque fratribus....

Exordium.

Quotiens illud a nobis petitur, quod religioni et honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum suffragium impertiri. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium . . . . sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuente, ut monasticus ordo, qui secundum Deum, et beati Benedicti regulam in eodem monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium in praesenti iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, propitiante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesiam de Duriaco cum suis pertinentiis, quicquid habetis in villa de Grisolo, ecclesiam de Vincherio cum capellis eiusdem castelli et caeteris suis pertinentiis, ecclesiam de Chasannolis, ecclesiam de Belvezer, ecclesiam Sancti Petri de Chalmez, ecclesiam S. Felicis, ecclesiam Sancti Illidii de Valencha, ecclesiam de Neyraco, ecclesiam de Blanzaco, ecclesiam S. Boniti, ecclesiam de Nebesac, ecclesiam de Agella, ecclesiam de Schevina, ecclesiam de Basvilla cum pertinentiis earundem, ecclesiam S. Petri Vetuli, ecclesiam Sancti Cassii cum pertinentiis suis: ex dono Fulconis de Ialiniac terras et redditus de Ponte Lategeno usque ad Bellum-Montem, et dominium in villa Sancti Elidii. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint,

Ordo monast. sub Sede Apostolicae protectione suscipitur.

Bonaque omnia confirmantur.

Loci sepulturam liberam vult Pontifex.

nullus obsistat: salva tamen iustitia parochialium ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars sanioris consilii, secundum Deum et B. Benedicti regulam providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatum monasterium temere perturbare, aut suas possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesanis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat etc.

Et abbatem a monachis eligendum.

Decretum immunitatis a quacumque molestia.

Solitae clausulae.

Alexandri PP.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldus tit. S. Crucis in Hierusalem ss.

Subscribunt alii undecim cardinales.

Datum apud Clarum-Montem per manum Hermannii S. R. E. subdiaconi et notarii, xvii kal. iul., indict. XIII, incarnationis dominicae MCLXV, pontificatus domni Alexandri PP. III anno vi.

Dat. die 15 iunii anno Domini 1165, pontif. anno vi.

XX.

Simile privilegium pro monasterio Mauriacensi eiusdem dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium hoc sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex.

(1) Ex loc. cit., XLVH.

— Bona omnia eidem confirmans, — Propriis vocabulis exprimit cum omnibus iuribus et pertinentiis. — Nonnulla statuit pro quiete, immunitate et regimine monasterii. — Sepulturam liberam ibi esse declarat, abbatem vero e gremio monachorum eligendum. — Decretum pro immunitate — Cum solitis conclusionibus. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Petro abbati monasterii Maziacensis, cunctisque fratribus, tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, I. N. ....

Exordium.

Monasterium hoc sub protectione Sedis Apostolicae suscipit Pontifex.

Bona omnia eidem confirmans.

Propriis vocabulis exprimit cum omnibus iuribus et pertinentiis.

Effectum iusta postulantibus indulgere, et vigor aequitatis, et ordo exigit rationis; praesertim quando petentium voluntatem et pietas adiuvat, et veritas non relinquit. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, ad exemplar praedecessoris nostri sanctae recordationis Adriani Papae, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuente, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis; ecclesiam de Gatteria, ecclesiam de Sancto Hilario cum capella, ecclesiam de Giaco, ecclesiam de Marenalmis, ecclesiam de Bortis, ecclesiam de Oenc cum parochia de Faravel, ecclesiam de Rubiaco Royac cum appendiciis suis, ecclesia videlicet de Castello pontis Gibaldi, ecclesiam de Sancto Urso, ecclesiam de Montibus cum capella de Castro, ecclesiam Sancti Ypoliti, ecclesiam de Wlvico cum capella Sanctae Mariae, ecclesiam de Martiaco, ecclesiam de Monestrolo, ecclesiam de Ceresio, ecclesiam

de Sana-Cultura, ecclesiam de Cella, ecclesiam de Aluchiis, ecclesiam Sancti Andreæ de Pathas, ecclesiam Sancti Boniti de Calmis, ecclesiam de Roccafort cum capella de Castro, ecclesiam Sancti Boniti Montis-Pancheri cum capellis de Castro, ecclesiam de Bodonia, ecclesiam Sancti Germani cum capella de Castro, ecclesiam Sancti Romigii, ecclesiam de Sulec, ecclesiam de Crusec, ecclesiam de Laurigiis, ecclesiam de Cos, ecclesiam Sancti Desiderii, ecclesiam de Dreiturbias cum ecclesia Sancti Proiecti et capella de Palicia, capellam de Botiaco, ecclesiam Sancti Ambrosii, ecclesiam Monti-Petrosii, ecclesiam Sancti Dionysii, ecclesiam de Sancto Leontio prope monasterium vestrum, ecclesiam Sancti Laurentii, ecclesiam Sancti Pauli, ecclesiam Sancti Calmutii, et ecclesiam Sancti Martini cum pertinentiis earum, Primiaticum, Tauriniacum, Mabiliacum, Salziniam, Plumberiam, Amanziacum et Mirabellum, cum villa adiacenti: terras de feudis domni de Cresto et domni de Rochafort in Lubartes, quidquid habetis in feudis domini de Camaleria, et domini de Ponte: terras de feudis domini de Caslucio, et domini de Turnolio, domini de Turriaco, domini de Monte-Gasconis, domini de Enaziaco, et domini de Cabaenziaco, terras, quas habetis in feudis domini de Ponte-Pancerio, et domini de Scola, et domini de Castello Sancti Germani. Statuimus etiam, ut nulli fas sit, novas et indebitas consuetudines vel exactiones eidem monasterio vel ecclesiis eius imponere. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse censemus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva tamen iustitia matricis Ecclesiae. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quem fratres communi consensu, vel

Nonnulla statuit pro quiete, immunitate et regimine monasterii.

Sepulturam liberam ibi esse declarat, abbatem vero e gremio monachorum eligendum.

Decretum pro
immunitate:

fratrum pars consilii sanioris, secundum Deum, et beati Benedicti regulam praeviderint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, mfnuere, seu ab abbatae dignitate destituere, sive quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Cum solitis
conclusionibus.Alexandri PP
et S. R. Ecc
cardinalium
subscriptiones

Ego ALEXANDER catholicae Eccl. episc.
Ego Ubaldus Ostiensis episc.
Ego Bernardus Portuensis et S. Rufinae episc.
Ego Gualterius Albanensis episc.
Ego Ubaldus presbyter cardinalis tituli S. Crucis in Hierusalem.
Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli Sanctae Anastasiae.
Ego Guillelmus presb. card. tituli S. Petri ad Vincula.
Ego Iacintus diac. card. tit. S. Mariae in Cosmedin.
Ego Otto diaconus card. S. Nicolai in Carcere Tulliano.
Ego Boso diaconus cardinalis Ss. Cosmae et Damiani.

Ego Cintius diaconus cardinalis Sancti Adriani.

Ego Petrus diaconus cardinalis Sancti Eustachii iuxta Templum Agrippae.

Ego Manfredus diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum.

Datum apud Clarummontem per manum Hermannii S. R. E. subdiac. et not., xvii kal. iul., indict. xiii, incarn. dom. anno MCLXV, pontificatus vero domini Alexandri PP. III anno vi.

Dat. die 15 iunii anno Domini 1165,
pontif. anno vi.

XXI.

Confirmatio bonorum omnium pertinentium ad monasterium S. Savini Tarbien. dioecesis (1).

SUMMARIUM

Exordium (quod omittitur). — Bona monasterii confirmat, in quibus propriis nominibus plura hic enumerantur: — Cum iure decimarum, — Et universis quae idem monasterium ab antiquo pacifice possidet. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae subscriptiones.

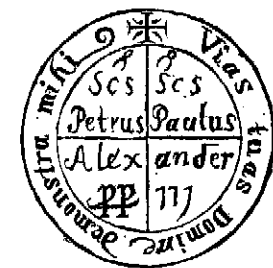
Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Deusdet electo Sancti Savini, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur, etc. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: castrum ipsum, in quo idem monasterium situm est, ecclesiam Sancti Ioannis cum villa de Bencus cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Martini de Arissans cum omnibus, quae infra eiusdem terminos idem monasterium habet, ecclesiam Sancti Martini de Cauteres cum balneis, et quidquid in valle ipsa vel in aestivis habetis, capellam Sancti Andreae de Solon, villam de Nestalas cum terminis

(1) Ex Gall. Christ., novae edit. tom. 1, inter Instrum. Eccl. Tarbien., num. viii.

Exordium.

Bona monasterii confirmat, in quibus propriis nominibus plura hic enumerantur.

BE

Cum iure decimarum;

suis et capella Sancti Petri eiusdem villae, capellam Sancti Bartholomaei de Adast, capellam Sancti Martini de Balaignas, ecclesiam Sanctae Mariae de Castel, ecclesiam Sancti Saturnini de Orout, et quidquid infra terminos ipsius villae habetis, capellam Sanctae Caeciliae de Uzol, ecclesiam Sancti Saturnini de Ugos, quidquid habetis in ecclesia Sanctae Mariae de Cera, quidquid habetis in villa de Arreins, in praediis, decimis et rusticis; quidquid habetis in villa de Aucum, et in villa de Guailaguos, et in villa de Areisans, et in villa de Bun, in praediis, decimis et rusticis; quidquid habetis in villa de Arras, et infra terminos eiusdem villae; quidquid habetis in Villa Longa et in ecclesia eiusdem villae, in praediis, decimis et rusticis; ecclesiam S. Vincentii de Beaviens cum pertinentiis suis, villam de Sovin cum pertinentiis suis, boveriam de Puisseda cum pertinentiis suis, boveriam de Sois cum pertinentiis suis, quidquid habetis in villa de Lurp, in praediis et decimis; quidquid habetis in villa de Curell, et infra terminos eius, in valle de Baretge cellam Sanctae Mariae cum pertinentiis suis, quidquid habetis in ecclesia Sanctae Mariae de Villars, boverias de Thiezam et Balaignam cum pertinentiis suis, quidquid habetis in Ecclesia de Geu, domos, quas habetis in Syracusana civitate cum solo sibi pertinenti, hortum cum vineis extra eandem civitatem, campos quos habetis in territorio de Curtida; et quidquid praescriptum monasterium a quadraginta annis huc usque iusto titulo quiete et inconcusse possidet, et impraesentiarum noscitur pacifice possidere, vobis nihilominus auctoritate apostolica confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare etc.

Et universis quae idem monasterium ab antiquo pacifice possidet

Solitae clausulae

Alexandri PP EGO ALEXANDER cath. Eccl. episc. signavi.

Ego Bernardus Portuensis et S. Rufinae episcopus.

Ego Gualterius Albanensis episcopus.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Sanctae Crucis in Hierusalem.

Ego Boso presb. cardinalis Sanctae Pudentianae tit. Pastoris.

Ego Petrus presb. card. tit. S. Laurentii in Damaso.

Ego Theoditus presbyter cardinalis tit. Vestinae.

Ego Iacintus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Cosmedin.

Ego Manfredus diac. cardinalis Sancti Nicolai in Carcere Tulliano.

Ego Otto diac. cardinalis S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Ugo diaconus cardinalis S. Eustachii iuxta Templum Agrippae.

Ego Petrus de Bonozo S. Mariae in Aquiro diac. card.

Datum Laterani per manum Gerardi S. R. E. notarii, xvi kal. aprilis, indictione xv, incarnationis dominicae anno MCLXVII, pontificatus vero domini Alexandri Papae III anno viii.

Dat. die 17 martii anno Domini 1167,
pontif. anno viii.

XXII.

Confirmatio primatus Cantuariensis Ecclesiae (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Praedecessorum more Cantuariensi Ecclesiae primatum concedit; nec

(1) Ex Wilkins, Concilia Britanniae et Hiberniae, vol. II, pag. 446.

et S. R. Eccl.
cardinalium
subscriptiones.

non dignitates omnes eidem confirmat. — Solitae conclusiones. — Alexandri PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Thomae Cantuariensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

In Apostolicae Sedis administratione, licet indigni, disponente Deo, constituti, fratribus nostris episcopis tam vicinis quam longe positis paterna nos convenit dispositione consulere, et Ecclesiis, in quibus Domino militare noscuntur, suam iustitiam conservare. Aequum namque et rationabile est, ut quemadmodum patres vocamur in nomine, ita nihilominus in opere comprobemur. Hoc nimirum charitatis intuitu, frater in Christo charissime, Thomas archiepiscopo, de fratrum nostrorum consilio tuis iustis postulationibus debita benignitate duximus annuendum, atque praedecessorum nostrorum felicitatis recordationis Paschalis et Eugenii, Romanorum Pontificum, vestigiis inhaerentes, tam tibi quam tuis legitimis successoribus Cantuariensis Ecclesiae, primatum ita plenum concedimus, sicut a Lanfranco et Anselmo, aliisque ipsorum praedecessoribus constat fuisse possessum; quicquid etiam dignitatis, seu potestatis eidem sanctae Cantuariensi seu Dorobernensi Ecclesiae pertinere cognoscitur, praesentis scripti pagina confirmamus, sicut a tempore beati Augustini praedecessores tuos habuisse Apostolicae Sedis auctoritate constat. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae confirmationis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, si non reatum suum congrua satisfactione correxerit, omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius indignationem incurrat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Amen, amen.

Alexandri PP. † EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.

† Ego Ubaldus presb. card. tituli S. Crucis in Hierusalem.

† Ego Ioannes presb. card. tit. Ss. Ioannis et Pauli tit. Pammachii.

† Ego Henricus presb. card. tit. Ss. Nerei et Achillei.

† Ego Boso presb. card. S. Pudencianae tituli Pastoris.

† Ego Theodorus S. R. E. presbyter cardinalis.

† Ego .... presb. card. tituli Sanctae Sabinae.

† Ego Bernardus Portuensis Sanctae Rufinae episcopus.

† Ego Gualterius Albanensis episcopus.

† Ego Ugo Tusculanus episcopus.

† Ego Conradus Moguntinae sedis archiepiscopus, et Sabinensis episcopus cardinalis.

† Ego Iacintus diaconus card. Sanctae Mariae in Cosmedin.

† Ego Otto diaconus cardinalis Sancti Nicolai in Carcere Tulliano.

† Ego Ardicio diaconus cardinalis S. Theodori.

† Ego Cintius diaconus card. Sancti Adriani.

† Ego Manfredus diaconus cardinalis Sancti Georgii ad Velum Aureum.

† Ego Ugo diaconus cardinalis Sancti Eustachii iuxta Templum Agrippae.

† Ego Vittellus diaconus cardinalis Sanctorum Sergii et Bacchi.

† Ego Petrus diac. cardinalis Sanctae Mariae in Aquirio.

† Ego Ier. diaconus card. S. Mariae Novae.

Datum Laterani per manum Hermanni tituli Sanctae Susannae presbyteri cardinalis, vi idus aprilis, indictione XIV, incarnationis dominicae MCLXVII, pontificatus vero domni Alexandri PP. III, VIII.

Dat. die 8 aprilis anno Domini 1167, pontif. anno VIII.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

XXIII.

Confirmatio bonorum omnium, ac privilegiorum, a praedecessoribus Summis Pontificibus Rivipullensi monasterio concessorum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterii bona omnia, possessiones, iura confirmat auctoritate apostolica; — Quae et propriis nominibus enumerat; — Cum aliis privilegiis a Summis Pontificibus monasterio concessis. — Anathema pro violatoribus privilegii huius (R. T.).

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis abbati et fratribus Rivipollensium monasterii salutem et apostolicam benedictionem.

Exordium.

Cum nostrae sollicitudinis sit et officii religiosorum locorum iura defendere, monasterio vestro tanto volumus propensiori studio in suis iustitiis providere, quanto maiorem devotionem circa nos et Romanam Ecclesiam exhibetis. Ea propter, dilecti in Domino filii, vestris postulationibus ex ministerio suscepti regiminis inclinati, monasterium Sanctae Mariae de Metliano cum omnibus ecclesiis sibi subditis, cum decimis et primitiis earum, cum castellis, aluniis, et cum aliis bonis et possessionibus suis, et ecclesias alias et possessiones, quae inferius subscribuntur, sicut eas rationabiliter possidetis, vobis et monasterio vestro auctoritate apostolica confirmamus: castellum videlicet de Cidamon, et aluniyam, quae dicitur Alfandega, et castellum de Senan, ecclesiam Sanctae Caeciliae de Moion cum omni parochia sua, et decimis et primitiis ad eam pertinentibus, et villam de Septemcasis et villam de Lenars et villam de Isovol cum suis pertinentiis, et villam de Olot cum suis nemoribus et pertinentiis, et ecclesiam Sanctae Leocadiae cum villa, in qua est

Monasterii bona omnia, possessiones, iura confirmat auctoritate apostolica;

Quae et propriis nominibus enumerat;

(1) Ex archiv. monast. huius edidit Baluzius, Marc. Hisp., in Append., num. 448.

Bull. Rom. Vol. II. 88

constituta, cum suis decimis et primitiis. Praeterea quaecumque a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus concessa vobis sunt, et eorum privilegiis confirmata, sicut ea impraesentiarum tenetis, et alia, quae legitime possidetis, vobis et monasterio vestro nihilominus duximus confirmanda. Insuper etiam omnes salvitates, quae a multis retro temporibus in villa, quae coniuncta est monasterio vestro, et in terminis eius rationabiliter constitutae sunt, praecipimus perpetuo inviolabiliter observari; sub interminatione anathematis prohibentes, ne quis salvitates et securitates ipsas, quae pro communi utilitate monasterii et hominum constitutae sunt, ausu temeritatis infringat. Si quis autem confirmationis et prohibitionis nostrae contemptor extiterit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Cum aliis privilegiis a Summis Pontificibus monasterio concessis.

Anathema pro violatoribus privilegii huius.

Data Anagninae, VIII idus iulii (1).

Dat. die 8 iulii.

XXIV.

Ad episcopum Placentinum, ut ablatam canonicis S. Antonini eiusdem civitatis terram de Burneto eidem restituat (2).

SUMMARIUM

Facti series. — Episcopo mandat ut usurpata terram canonicis restituat, — Plenamque iustitiam exhibeat (R. T.).

(1) Baluzius in marginali notula hoc privilegium datum innuit hoc anno 1167, et quidem mense iulio, ut apparet in calce eiusdem.

Si quis miretur tantam privilegiorum copiam a me hoc in Opere transcriptam, non inconsulto factum putet. Cum enim pontificum diplomaticum opus conficere mihi praescriperim, ut dixi in praefatione, non erant haec omittenda: iniuriamque me non ferendam pontificiae curae facturum putavi, si ea praeterirem, ex quibus assidua Pontificum Romanorum pro creditis sibi Ecclesiis vigilantia, felicitique imitanda exemplo, maxime apparet.

(2) Edidit Campi, Hist. Placent., t. II, in Regest.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri S. Placentino episcopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Ex trasmessa conquestione dilectorum filiorum nostrorum Guidonis praepositi, et canonicorum ecclesiae Sancti Antonini Placentiae ad aures nostras pervenit, quod terram de Burneto, quam ad ius Ecclesiae suae asserunt pertinere, illicite detines occupatam. Unde quoniam pontificalis officii dignitas, quam disponente Domino geris, te debortatur, quae alterius iuris sunt, detinere, fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus, quatenus Ecclesiae dictae praeposito praescriptam terram libere pacificeque restitutas (1); vel coram iudice communiter ab utraque parte electo, seu coram dilectis filiis nostris Rog. et Capon. eis plenam exinde iustitiam non differas exhibere.

Dat. Benevent. id. martii.

Dat. die 15 martii anno Domini 1168.

XXV.

Monasterium monialium S. Victorini in civitate Beneventana Apostolicae Sedi immediate subiectum declaratur, nonnullisque augetur privilegiis (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium hocce sub protectione Sedis Apostolicae recipiens, — Eidem bona omnia confirmat: — In quibus haec propriis exprimit vocabulis. — Abbatisam a monialibus eligendam, et a Romano Pontifice benedicendam statuit. — Concordiam quandam inter hanc abbatissam, et abbatem S. Vincentii, in praedictum liberae electionis eiusdem factam irritat. — Decretum immunitatis a qualibet externa molestia. — Solitae clausulae. — Alexandri PP. et S. R. Eecl. cardinalium subscriptiones.

(1) Legendum putamus restitutas (R. T.)

(2) Ex archiv. monast. huius edidit Ughellus, loc. cit., ubi de Beneventana Ecclesia.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus, Fuschae abbatissae monasterii S. Victorini, quod in Beneventana civitate situm est, eiusque sororibus tam praesentibus quam futuris monasticam vitam professis, in perpetuum.

Quotiens illud a nobis petitur, quod religioni et honestati noscitur convenire, animo nos decet libenti concedere, et petentium desideriis congruum suffragium impertiri. Eapropter, dilectae in Domino filiae, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium, in quo divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem stantes, ut ordo monasticus, qui secundum Dei timorem, et B. Benedicti regulam in eodem monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impraesentiarum iuste et canonicè possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis, et iis . . . vos successerint, et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: infra Beneventanam civitatem domos cum casalibus et cum omnibus suis pertinentiis, ecclesiam S. Crucis ad portam Summam cum omnibus suis pertinentiis, ecclesiam S. Severiani cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Salvatoris de Prata cum pertinentiis suis, ecclesiam S. Salvatoris de Alifa cum ecclesiis suis, videlicet ecclesiam Sancti Secundini, ecclesiam Sancti Martini, ecclesiam Sanctae Mariae de Arena Cavata, ecclesiam Sancti Vitaliani, ecclesiam S. Petri de Mercato Veteri, ecclesiam Sancti Christofori, ecclesiam Sancti Viti, ecclesiam Sancti Angeli de Rapa-Canina cum pertinentiis earum; salvo tamen iure mo-

Exordium.

Monasterium hocce sub protectione Sedis Apostolicae recipiens;

Eidem bona omnia confirmat:

In quibus haec propriis exprimit vocabulis;

nasterii Sancti Vincentii de Monte, quod habet in praed. monasterio Sancti Salvatoris de Alifa: hortum prope Sanctum Erasmus, hortum iuxta Aquam Longam, vineam de Casalico, vineam de Guardia cum pertinentiis earum, haereditatem de Matthocca, vineas et terras de loco Cupuli cum pertinentiis suis, vineam de Faldula cum pertinentiis suis, vineas et terras de Montore cum pertinentiis suis, apud Tinam terras et sylvas; sane si mercatores et peregrini se cum rebus suis monasterio vestro intuitu devotionis reddere voluerint, eos recipiendi liberam facultatem habeatis; obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbatissa, vel earum qualibet, quae tibi successerit, nulla ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praepnatur, nisi quam sorores communi consensu, vel sororum pars consilii sanioris secundum Dei timorem et beati Benedicti regulam elegerint, a Romano Pontifice benedicendam. Et quia monasterium vestrum specialiter iuris et proprietatis beati Petri existit, et ad provisionem et dispositionem Romanae Ecclesiae nullo mediante noscitur pertinere, conditionem, quam abbati et fratribus praedicti monasterii S. Vincentii in ecclesia vestra concessistis, quod scilicet post decennium (1) tuum, filia abbatissa, et earum, quae post te succedent, per licentiam et per consensum abbatis Sancti Vincentii abbatissam deberetis eligere, omnino irritum ducimus, et apostolica auctoritate cassum; nemini enim licuit, inconsulto Romano Pontifice, praedicto vestro monasterio novam conditionem imponere, aut statum suum in deterius immutare. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praefatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed illibata omnia et integra conserventur, earum, pro quarum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omni-

Abbatissam a monialibus eligendam et a Romano Pontifice benedicendam statuit;

Concordiam quandam inter hanc abbatissam, et abbatem S. Vincentii, in praedictum liberae electionis eiusdem factam irritat;

Decretum immunitatis a qualibet externa molestia.

(1) Legendum fortasse decessum (R. T.)

modis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi in praescriptis Ecclesiis canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Ego ALEXANDER catholicae Eccl. episc.

Ego Ubaldus Ostiensis episcopus.

Ego Bernardus Portuensis, et Sanctae Rufinae episcopus.

Ego Ubaldus presb. cardinalis tit. S. Crucis in Hierusalem.

Ego Ioannes presb. cardinalis tit. S. Ioannis et Pauli tit. Pammachii.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli S. Anastasiae.

Ego Boso presb. card. S. Pudentianae tit. Pastoris.

Ego Ioannes presb. card. tituli S. Marci.

Ego Theoditus presb. card. S. Vitalis tituli Vestinae.

Ego Iacintus diac. card. tit. S. Mariae in Cosmedin.

Ego Ard. diac. card. S. Theodori.

Ego Cintius diac. card. S. Adriani.

Ego Ugo diac. card. S. Eustachii iuxta Templum Agrippae.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in Aquiro.

Datum Beneventi per manum Gratiani sanctae Romanae E. subdiac. not., vi kal. maii, indict. 1, incarn. dom. MCLXVIII,

Solitae clausulae.

Alexandri PP. et S. R. Eecl. cardinalium subscriptiones.

pontificatus vero D. Alexandri PP. III
anno IX.

Dat. die 26 aprilis anno Domini 1168,
pontif. anno IX.

XXVI.

*Confirmatio bonorum ad monasterium Ss.
Felicis et Fortunati Vicentinae civitatis,
ac donationum omnium eidem a Vicen-
tiniis episcopis factarum (1).*

SUMMARIUM

Exordium (*omissum*). — Bonorum enumera-
tio, quae confirmantur, et propriis nomi-
nibus indicantur, — Cum iure decimarum;
— Et omnibus iuribus quae Vicentini episcopi
eidem monasterio contulerunt, quaeque 40
annorum spatio quiete possessa noscuntur;
— Salvo annuo censu episcopo pro tem-
pore praestando. — Immunitas ab omnivio-
lencia — Et exemptio decimarum — Cum
solitis clausulis. — Alexandri PP. et S. R.
Eccl. cardinalium subscriptiones (R. T.).

Alexander episcopus servus servorum Dei, di-
lectis filiis, Arnulpho abbati monasterii Ss.
Felicis et Fortunati Vicentini, eiusque fratri-
bus tam praesentibus quam futuris regula-
rem vitam professis, in perpetuum.

Religiosam vitam eligentibus etc. Ea-
propter etc. Statuentes, ut quascumque
possessiones etc. Quicquid habetis per
longitudinem a fluvio Retronis Ursega,
et usque ad Pontem Altum: quicquid
etiam habetis per latitudinem a fluvio
Retronis usque ad alium pontem, per
quem positum super eundem fluvium
transitur ad Monticellum: in Seledo unam
curtem, quae nominatur Vuarzonum: in
Sarecto casale unum: in Turre unum
casale: in Magrado unum casale: in Ar-
serio aliud casale: in Cuculo petiam unam
de vinea, et tres campos: in Muzone ca-
sale unum: in Rauna aliud casale: in
Culpano curtem unam cum suis perti-

(1) Ex authentico in archiv. monast. huius edi-
dit Ughell., Ital. Sac., ubi de Vicentina Ecclesia.

nentis: in Cartusiano censitos S. Viti
pertinentes de casale Penculi: inter Sele-
dum et S. Vitum medietatem unius cur-
tis: in loco qui dicitur Sanctus Titulus
in Luvizano, curtem unam cum capella
S. Viti: in Malado casalia novem: in
Marostica curtes duas, unam in loco
Provio cum capella S. Apollinaris, aliam
vero in Burguliano cum capella et Gazo:
in Angarano casalia duo, et montes duos,
unum qui dicitur Mons Olivarum, alter,
qui nominatur Mons Castanearum: in
Solania curtem unam cum capella S.
Viti: in Tivido casalia duo: in Facino
casalia tria: in Pechio casale unum: in
Barbutia casale unum: in Fulviano unum
casale: in Bubeneto unum casale: in
Secusino casale unum: in Braido S. Viti
curtes quatuor cum plebe et capellis et
pertinentiis suis et decimis: in Cortolonga
curtem unam cum capella: iuxta flumen
Novum curtem unam cum capella S. Viti:
in Bragantia casale: in Iuvene curtem
unam: in Bucone aliam curtem: in Fon-
tana-Frigida unum casale: in Paderno
aliud casale: in Carbonaria duo casalia:
in Titolo unum casale: in Causele qua-
tuor casalia: in Ara unum casale: in
Cona terram aratoriam: in Calzade pe-
tiam unam de vinea: in Zulano unum
casale: in Arzignano aliud casale: in
monte Cleda terram aratoriam: duas pe-
tias vineae in Monticello, et terram ara-
toriam: in Albetone massaritam unam:
in Vivarolio curtem unam cum capella
S. Petri: extra Benacum lacum in loco,
qui dicitur Randena, braidam (1) Sancti
Georgii, et in Lainedo vineas et oliveta:
Alpes quoque quatuor, duas super Mo-
roscopicam, quae vocantur Lastaria, et Bu-
gnaria, Longera insuper et montes de
Zovenano et Novogino: in Wisega mo-
lendum unum: in Altico alium molen-
dinum: dimidiam partem curtis S. Apol-
linaris cum capella, et vantium Sancti
Georgii cum ecclesia: massaritias duas
in Bercia, et duas in Liseria: in Barba-

(1) Vide superius, pag. 389. (R. T.)

Et omnibus iu-
ribus quae Vi-
centini episcopi
eidem monaste-
rio contulerunt,
quaeque 40 an-
norum spatio
quiete possessa
noscuntur;

Salvo annuo
censu episcopo
pro tempore
praestando;

Immunitas ab
omni violentia;

Et exemptio
decimarum:

rano curtem unam et casales duos: in
Basico curtem unam; oblationes prae-
terea ad idem monasterium venientes, et
caetera iura et libertates, seu donationes,
quas bonae memoriae Rodulfus, Lam-
bertus, Hieronymus, Astulphus, Litherius,
Turingius, Eccilius, Henricus, Lotho-
vicus, quondam Vicentini episcopi, mo-
nasterio vestro tam in decimis quam
conditionibus, operibus, escaticis, pascuis,
pratis, sylvis, rubinis (1), montibus, pla-
nis, aquis, aquarum decursibus, molen-
dinis, piscationibus, venationibus ad prae-
dicta loca pertinentibus, rationabiliter
concesserunt, et vos in quadraginta annis
retro absque legitima interruptione pos-
sedistis, vobis, ac per vos eidem mona-
sterio, scripti nostri munimine confirma-
mus: salvo quidem eo, quod ipsi episcopi
sibi pro his omnibus in praedicto mo-
nasterio reservarunt, videlicet, ut in Na-
tivitate et in Pascha Domini, et singulis
festivitatibus supradictorum martyrum Fe-
licis ac Fortunati unam candelam, unum
panem, et ampullam plenam vino abbas
vel monachi eiusdem loci episcopo, qui
pro tempore fuerit, debeat, omni alia con-
tradictione remota, annuatim deferre.
Prohibemus etiam, ut nulli fratrum ves-
trorum post factam in eodem loco pro-
fessionem aliqua levitate sine abbatis sui
licentia fas sit de monasterio discedere;
discedentem vero absque communium
litterarum cautione nullus audeat retinere.
Statuimus praeterea, ut neque comiti,
neque principi, nec alicui saeculari, vel
ecclesiasticae personae liceat indebitas
et iniustas exactiones in praefato mona-
sterio exercere. Sane novalium vestrorum,
quae propriis manibus aut sumptibus
colitis, sive de nutrimentis animalium
nullus a vobis decimas exigere praesum-
mat. Obeunte vero te, etc. usque provi-
derint eligendum. Sepulturam quoque etc.
usque corpora assumuntur. Decernimus

(1) Robina et rubina canalis per quem deriva-
tur aqua fluvii generatim; interdum et navibus
vehendis aptus. (R. T.)

ergo etc. usque salva Sedis Apostolicae
auctoritate, et dioecesani episcopi cano-
nica iustitia. Si qua igitur etc. Cunctis
autem etc. Amen, amen, amen.

Ego ALEXANDER catholicae Ecclesiae
episcopus.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Sanctae
Crucis in Hierusalem.

Ego Boso presb. card. S. Pudencianae
tit. Pastoris.

Ego Petrus presb. card. tit. S. Lau-
rentii in Damaso.

Ego Theoditus presb. card. S. Vitalis
tit. Vestinae.

Ego Iacintus Sanctae Mariae in Cosme-
din diac. card.

Ego Ardicio diac. card. S. Theodori.

Ego Manfredus diac. card. S. Georgii
ad Velum Aureum.

Ego Hugo diac. card. S. Eustachii
iuxta templum Agrippae.

Ego Petrus diac. card. S. Mariae in
Aquiro.

Datum Beneventi per manum Gratiani
sanctae R. E. subdiaconi et notarii, 11
idus septembris, indict. 1, incarn. domi-
nicae an. MCLXVIII, pontificatus vero
domni Alexandri Papae III anno IX.

Dat. die 12 septembris anno Domini 1168,
pontif. anno IX.

XXVII.

*Privilegium monasterio S. Reparatae de
Marradio ordinis Vallis-Umbrosae Fa-
ventinae dioecesis (1).*

SUMMARIUM

Exordium (*omissum*). — Monasterium sub
protectione Sedis Apostolicae suscipitur; —
Bonaque omnia confirmantur; — In quibus
nonnulla enumerantur. — Decimationes
ratae habentur. — Sepulturam liberam inibi
esse decernitur. — Cum solitis conclusio-
nibus. — Alexandri PP. et S. R. E. car-
dinalium subscriptiones (R. T.).

(1) Ab exemplari Codice edidit Ughell., Ital.
Sac., tom. II.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Homodeo abbati monasterii S. Reparatae de Marrata, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoties illud a nobis petitur, quod religioni, etc., usque impertiri. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis, etc., usque annuimus, et praefatum monasterium S. Reparatae, in quo divino estis obsequio mancipati, ad exemplar praedecessoris nostri sanctae recordationis Honorii Papae II sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, liberalitate regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis diximus exprimenda vocabulis: ecclesiam S. Mariae in Crispina, ecclesiam S. Laurentii, ecclesiam S. Cassiani in Petrosolo, ecclesiam S. Euphemiae, ecclesiam S. Martini, ecclesiam S. Petri in Vizzano, et ecclesiam S. Andreae eiusdem loci, et Coemeterium, decimationes ab episcopis Faventinis monasterio vestro rationabiliter concessas, vobis, et per vos eidem monasterio, auctoritate apostolica nihilominus confirmamus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi excommunicati vel interdicti sint, nullus obstet: salva iustitia matris Ecclesiae. Decernimus ergo etc., salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesani episcopi canonica iustitia. Si quis ergo, etc. Amen.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus.

Dgo Ubaldo presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem.

Ego Ioannes presbyter card. tituli S. Anastasiae.

Ego Boso presbyter cardinalis S. Pudencianae tit. Pastoris.

Ego Petrus presbyter cardinalis tituli S. Laurentii in Damaso.

Ego Theoditus presb. card. S. Vitalis tit. Vestinae.

Ego Ardicio diaconus cardinalis S. Theodori.

Ego Manfredus diac. card. S. Georgii ad Velum Aureum.

Ego Ugo diac. card. S. Eustachii iuxta Templum Agrippae.

Datum Beneventi per manum Gratiani sanctae R. E. subdiaconi et notarii, v id. novemb., indict. 1, incarn. dominicae an. MCLXVIII, pontificatus vero D. Alexandri Papae III an. x.

Dat. die 9 novembris anno Domini 1168, pontif. anno x.

XXVIII.

Cuicumque personae, Rivipullensis monasterii monachos, eosque praesertim, qui ex Montanis victualia ad monasterium deferunt, molestare sub excommunicationis poena interdicuntur (1).

SUMMARIUM

Exordium ex facti expositione. — Monachos Rivipullenses quoquomodo molestari vetat, sub anathematis poena: — Et illorum res vel bona auferri: — Praesertim vero illos qui ex montanis vectigalia ad monasterium deferunt. — Quocirca iubet ut omnibus parochianis episcopi inhi-beant ne violentiam aut iniuriam inferant in res, bona aut personas monasterii. — Solitae clausulae (R. T.).

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus, universis archiepiscopis, episcopis, et dilectis filiis, abbatibus, prioribus, et aliis Ecclesiarum praelatis, ad quos literae istae pervenerint, salutem et apostolicam benedictionem.

Discretionis vestrae prudentiam non credimus ignorare, qualiter recolendae

(1) Ex archiv. monast. edidit Baluz., Marc. Hispan., in Append.

memoriae Innocentius Papa praedecessor noster in concilio Lateranensi generali decreto sancivit, ut quicumque in clericum, monachum, vel conversum cuiuscumque religionis violentas manus iniiceret, excommunicationis sententiae subiaceret; ita quidem, quod non nisi a Romano Pontifice, vel de mandato ipsius, absolutionis posset beneficium promereri. Hac siquidem consideratione inducti, et ex officii nostri debito nihilominus inclinati, universitati vestrae per apostolica scripta mandamus atque praecipimus, quatenus si quis parochianorum vestrorum in aliquem monachum Rivipullensem, clericum sive conversum eiusdem loci, violentas manus iniecerit, vos eum, omni contradictione et appellatione remota, excommunicatum publice nunciatis, et sicut excommunicatum praecipiat eum ab omnibus evitari, donec iniuriam passo congrue satisfecerit, et ad Sedem Apostolicam cum vestris literis veniat satisfactorius. Quod autem de illis, qui in monachum, clericum vel conversum Rivipullensem manus iniecerit, superius diximus, sic intelligi volumus, ut omnes, qui eos, personas eorum capiendo, vulnerando, aut res quas secum habent, auferendo, dehonestaverint, sicut excommunicati ab omnibus evitentur, donec ablata restituant, iniuriam passo congrue satisfaciant, et ad Sedem Apostolicam satisfacturi accedant. Ad hoc Rivipullensis monasterii fratres studiosa nobis narratione monstrarunt, quod ipsi, in montanis et locis aridis habitantes, victualia in monasterio iam dicto non nisi aliunde, non sine gravi labore illic per multa terrarum spatia deferant. Unde frequenter contingit, quod si bestiae illorum, cibaria deferentes, ab aliquibus malefactoribus capiuntur, ipsi tam famis quam sitis inedia cruciantur. Quocirca nos eorum indemnitati volentes utiliter providere, fraternitati vestrae per apostolica scripta mandamus, atque praecipimus, quatenus universis parochianis vestris ex parte Dei et nostra sub

interminatione anathematis districtius inhi-beatis, quod bestias tragini praescripti monasterii cum omnibus aut servitutibus suis nulla ratione invadant, nec aliquam eis iniuriam vel molestiam audeant irrogare. Prohibeatis etiam et publice interdicatis, ut nullus aliquem ad forum ipsius venientem, aut eius bona, sive quemlibet infra eiusdem monasterii ambitum consistentem capere aut inquietare attentet, vel aliquam sibi violentiam vel iniuriam inferat. Si quis autem contra prohibitionem nostram in hoc venire praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli ac nostram se noverit incursum.

Datum Beneventi VIII idus decembris (1).

Dat. 6 decembris.

XXIX.

Privilegium confirmationis bonorum omnium ac privilegiorum Cavensis monasterii, cui nonnulla alia de novo conceduntur (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Coenobium hoc sub S. R. E. protectione, praedecessorumque privilegia eidem collata confirmat. — Bona, et ecclesias eiusdem coenobii praesenti privilegio recognoscit; — Eaque propriis nominibus distinguens, — Cum omnibus iuribus et pertinentiis monasterio asserit, — Tam in urbibus, in villis, vicis et oppidis; quam in provinciis. — Eiusdem Ecclesias, et in futurum acquirendas, ab episcoporum iurisdictione eximit. — Monachos seu clericos eidem Ecclesiae interservientes a dioecesanorum iure exemptos declarat. — Donationes eidem factas corroborat, et privilegia approbat et confirmat. — Praescriptionis centenariae privilegium confirmat. — Censum trium solidorum aureorum S. R. E. quotannis per-

(1) Baluzius in marginali notula datum vult anno Dom. 1168, pontif. Alexandri x, inchoato mense septembris. (2) Ex archiv. monast. huius edidit Margarinus, Bull. Cassin., par. II. constit. CLXXXII.

Exordium omisum.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae suscipitur.

Bonaque omnia confirmantur.

In quibus nonnulla enumerantur.

Decimationes ratae habentur.

Sepulturam liberam inibi esse decernitur.

Cum solitis conclusionibus.

Alexander PP.

et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Monachos Rivipullenses quoquomodo molestari vetat, sub anathematis poena.

Et illorum res vel bona auferri.

Praesertim vero illos qui ex montanis vectigalia ad monasterium deferunt.

Exordium ex facti expositione.

Quocirca iubet ut omnibus parochianis episcopi inhi-beant ne violentiam aut iniuriam inferant in res, bona aut personas monasterii.

Solitae clausulae.

solvendum renovat, tamquam Sedi Apostolicae tantum subiectum. — Beneficia eidem annexa, eiusque redditus alicui concessa, ad tempus seu ad vitam, licere ipsi monasterio propria auctoritate per cessum, decessum eorundem, recuperare; ius commune et Sedis etiam Apostolicae constitutiones, seu decreta, de huiusmodi indulto expressam mentionem non facientia, minime obstande decernit. — Oblationes a quocumque factas vel faciendas confirmat. — Abbatis electionem per monachos faciendam, ordinationem vero a Summo Pontifice exhibendam esse declarat. — Decretum immunitatis. — Cum solitis clausulis. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilecto filio Marino abbati Cavensis monasterii, quod secus Salernum situm est, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris regularem vitam professis, in perpetuum.

Exordium

Commissae nobis nos Apostolicae Sedis hortatur auctoritas, ut locis et personis ipsius auxilium devotione debita implorantibus, tuitionis praesidium impendere debeamus; quia sicut iniusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima et iusta desiderantium nulla est differenda petitio; praesertim eorum, qui cum honestate vitae et laudabili morum compositione gaudent omnipotenti Deo deservire. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praedecessorum nostrorum felicitis memoriae Gregorii septimi, Urbani, Paschalis, Calixti, Innocentii et Eugenii, Romanorum Pontificum, vestigiis inhaerentes, Cavense coenobium, in quo estis divino obsequio mancipati, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus, atque ab omni tam ecclesiastico quam saecularis personae iugo ita omnino liberam manere decernimus, ut soli sanctae et apostolicae Romanae Ecclesiae videatur esse subiectum; statuimus quoque, ut illa monasteria, ecclesiae sive cellae, quae coenobio vestro con-

Coenobium hoc sub S. R. Ecclesiae protectione praedecessorumque privilegio eidem collatum confirmat

Bona, et ecclesiae eiusdem

cessae sunt, firmas vobis vestrisque successoribus et illibatae permaneant; quae siquidem his nominibus annotantur: monasterium Sancti Laurentii in Paliperia, quemadmodum ipsum praedictus antecessor noster Eugenius PP. ad reformandam religionem, quae ibi perierat, et per vos et per successores vestros perpetuis temporibus gubernandum, vobis concessit, et decreti sui corroboracione sancivit, vobis et eidem monasterio auctoritate apostolica confirmamus; ecclesiam Sanctae Mariae infra casale vestrum, ecclesiam Sanctae Heliae, ecclesiam S. Fortunati, ecclesiam Sanctae Mariae de Bertranto, ecclesiam Sancti Pantaleonis, ecclesiam Sancti Leonis supra fluvium Veteris, ecclesias Sanctae Mariae de Stafilo et Sancti Ioannis, ecclesiam Sancti Nicolai de Gallocanta, monasterium Sancti Liberatoris cum cellis suis, monasterium Sancti Ioannis de Veteri, ecclesiam Sanctae Mariae de Fonte, ecclesiam S. Mariae de Albulo, ecclesiam Sanctae Mariae de Transbonea, ecclesiam Sancti Petri de Traversa, castellum Sancti Adiutoris, cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Nicolai de Prato, ecclesiam Sancti Ioannis de Raparo, ecclesiam Sanctae Luciae, ecclesiam Sancti Salvatoris de Passano, ecclesiam Sancti Archangeli, ecclesiam S. Stephani: intra Salernum monasterium S. Sophiae cum cellis suis, monasterium Sancti Nicolai de Palma, ecclesiam Sancti Maximi, ecclesiam Sanctae Mariae de Domno cum cellis suis, ecclesiam Sancti Antonini de Capazano: in Nuceria monasterium Sancti Angeli de Cripta, ecclesiam Sancti Nicolai, ecclesiam Sanctae Martae de Pao, ecclesiam Sancti Laurentii de Rostineto, ecclesiam Sancti Blasii: iuxta Roccam apud montes ecclesiam Sancti Ioannis, ecclesiam Sancti Matthaei, ecclesiam Sancti Martini de Forma, ecclesiam S. Angeli de Crapulo, ecclesiam Sanctae Mariae de Mallono: in Montorio ecclesiam Sancti Salvatoris: in Maioro ecclesiam S. Petri de Ponte

coenobii praesentis privilegio recognoscit;

Eaque propriis nominibus distinguens,

Cum omnibus iuribus, pertinentiis monasterio assertis,

Primaro: in Minoro ecclesiam Sancti Ioannis, ecclesiam Sancti Nicolai: in Tuscano ecclesiam Sancti Archangeli, ecclesiam Sancti Matthiae, ecclesiam Sancti Blasii, ecclesiam Sancti Petri ad Columnellum, ecclesiam Sancti Nicolai de Lanio, ecclesiam Sancti Nicolai de Mercatello: in Gifono ecclesiam Sancti Georgii, monasterium Sancti Michaelis: in Neapoli ecclesiam Sancti Archangeli de Porta Monachorum, monasterium Sancti Gregorii de Regionario cum cellis suis: in Nola et Cicala ecclesiam Sancti Georgii, et Sanctae Trinitatis: in Cervina ecclesiam Sanctae Mariae et Sancti Martialis: in Cilento monasterium S. Archangeli cum cellis suis, monasterium Sancti Magni cum cellis suis, ecclesiam Sancti Nicolai de Serramediana, ecclesiam Sancti Angeli de Monte Corice, ecclesiam Sanctae Mariae de Sulia cum castello, quod de Abbate dicitur, monasterium Sancti Fabiani cum cellis suis, ecclesiam S. Blasii de Buzano, ecclesiam Sancti Ioannis de Terresino, ecclesiam Sancti Salvatoris de Nuce, ecclesiam S. Matthaei ad duo flumina, ecclesiam S. Zachariae de Lauris, apud Nove ecclesiam S. Barbarae, ubi Corato dicitur, ecclesiam Sanctae Mariae de Eprasso, ecclesiam Sancti Nicolai de Caputaquis cum cellis suis, ecclesiam Sanctae Barbarae, ecclesiam S. Nicolai de Genestrosola, ecclesiam Sancti Angeli de Silva Nigra, ecclesiam S. Nicolai de Fasanella, ecclesiam Sancti Andreae de Auletta, monasterium Sanctae Mariae de Pertusia cum cellis suis, ecclesiam Sancti Petri de Polla, et intra castrum Pollae ecclesiam Sanctae Callarinae, ecclesiam S. Blasii de Satriano cum cellis suis, ecclesiam S. Petri de Alena, ecclesiam S. Pancratii, ecclesiam S. Iacobi de Curgentia, ecclesiam Sancti Ioannis et S. Mauri de Petra, monasterium S. Petri de Tramutala cum cellis suis, ecclesiam Sancti Arsenii: apud Dianum ecclesiam Sancti Marzani, ecclesiam Sanctae Mariae de Casale, ecclesiam Sancti

Tam in urbibus, villis, vicis et oppidis, quam in provinciis.

Nicolai: apud Laurinum ecclesiam S. Simeonis, monasterium Sanctae Mariae de Kyronimo cum cellis suis, ecclesiam S. Petri de Brahalla cum pertinentiis suis et cellis suis, monasterium Sanctae Mariae de Rota cum cellis suis, monasterium Sancti Benedicti de Ollano, et ecclesiam Sancti Petri, ecclesiam S. Pauli et S. Petri de Cenda: apud Oppidum ecclesiam S. Mauri, ecclesiam Ss. Cosmae et Damiani: apud Scaleam monasterium S. Petri cum cellis suis, ecclesiam S. Mariae: apud Mercurium ecclesiam S. Nicolai: apud Tarentum ecclesiam S. Mariae de Guarangi, ecclesiam Sanctorum Benedicti et Theoduli et S. Laurentii: apud Mutulam ecclesiam S. Angeli de Casali Rupto, ecclesiam S. Mariae cum cellis et pertinentiis eius, monasterium S. Viti cum cellis suis: apud Castellanetum ecclesiam Sancti Savini, ecclesiam Sancti Petri, et Sancti Matthaei de Sarnanu: apud Barium ecclesiam S. Mariae Magdalenae: apud Melfectam ecclesiam S. Martini: apud Bituntum ecclesiam Sancti Valentini: apud Gravinam ecclesiam S. Mariae: apud Cannas ecclesiam S. Luciae, ecclesiam S. Ioannis de Fabrica: in prato Gargano ecclesiam S. Egidii et S. Nicolai, ecclesiam S. Iacobi de Luceria, monasterium S. Stephani de Iuncarico, et Sanctae Mariae, ecclesiam Sancti Angeli de Candela, ecclesiam Sancti Nicolai de Lacedonia, monasterium Sancti Petri de Olibula, ecclesiam Sanctae Mariae de Guardiola, ecclesiam Sanctae Mariae, Sancti Petri et Sancti Andreae de Paterno, ecclesiam Sancti Nicolai de Cibario, ecclesiam Sancti Leonardi de Avellino, ecclesiam Sancti Ioannis de Gualdo, monasterium Sancti Archangeli de Petralia cum cellis, et ecclesiam Sancti Nicolai de Paternono: quas quidem ecclesias, sive parochiales, sive populum non habentes, cum suis iuribus et pertinentiis vobis et eidem coenobio auctoritate apostolica confirmamus; ipsasque, et si quas alias poteritis in futurum canonice adipisci in favo-

Easdem ecclesias, et in futurum acquirendas, ab episcoporum auctoritate eximit.

rem religionis vestrae, ut quietius et tranquillius omnium Creatori pro salubri statu universalis Ecclesiae serviat, ab omni iure episcopali eximimus de gratia speciali, et plenitudine potestatis; ita quod in nullo episcopali iure, seu contentiosa iurisdictione monachi seu clerici saeculares in vestris Ecclesiis commorantes, respondere dioecesanis episcopis teneantur. Confirmamus etiam vobis, et iam dicto monasterio, privilegia donationum ipsarum Ecclesiarum, sive a laicis, sive a viris ecclesiasticis factae sint, quarum Ecclesiarum instrumenta nostro conspectui ut authentica et legitima praesentastis, apostolico iudicio approbanda, quibus diligenter visis et intellectis ipsa approbavimus, ratificavimus, et ex certa scientia confirmavimus: quibus etiam si quid forte incuria seu negligentia minus firmitatis insertum est, vires plenissimae rationis ex hac nostra suscipiant auctoritate. Nihilominus etiam confirmamus vobis et praelibato monasterio privilegium centenariae praescriptionis, quod fel. mem. Urbanus Papa praedecessor noster supradictus, eidem monasterio indulxit de benignitate apostolica; decernentes eos, qui possessiones, libertates eiusdem coenobii, et vaxallorum suorum iura seu redditus detinent occupatos, exinde fore penitus amovendos, ipsisque nullum omnino ius per detentionem vel possessionem huiusmodi posse acquirere vel habere, ac nullum vobis per hoc, vel vestri ipsius coenobii super his praeiudicium factum esse, vel posse in aliquo generari, nisi legitime constiterit, detentores ipsos praescriptione centenaria fore munitos. Quod si ausu temerario, transactione seu arbitrio aliquo interveniente, per vos vel successores vestros, seu per quemvis alium contra tenorem huius nostri decreti absque licentia Sedis Apostolicae faciente, de immunitate huiusmodi mentionem fuerit attentatum, ex nunc illud decernimus viribus omnino carere; sed praefatum monasterium cum omnibus suis membris habitis

et habendis pleno iure Sedi Apostolicae sit subiectum: salvo censu trium solidorum aureorum, annuatim sanctae Romanae Ecclesiae debito, veluti in ipsius fel. mem. Urbani privilegio plenius continetur. De abundantiori quoque gratia Sedis Apostolicae concedimus vobis et successoribus vestris, ut si aliquam de vestris ecclesiis, possessionibus, vel redditibus, alicui viro ecclesiastico vel in beneficium aut annum censum canonice concesseritis, quod licitum sit vobis vestrisque successoribus, bona eiusdem monasterii, post obitum eiusdem personae ecclesiasticae, vel cum beneficium ipsum vacaverit, a quocumque eidem viro ecclesiastico concessum extiterit, beneficium ipsum seu redditus ad utilitatem eiusdem monasterii convertere et in ipsius proprietatis dominio retinere, non obstante super hoc aliquo iure communi, a nobis vobis nostris successoribus edito vel edendo, seu literis a Sede Apostolica aut a nostris legatis cardinalibus supra hoc impetrandis, nisi de huiusmodi privilegio expressam fecerint mentionem. Praeterea quaecumque bona concessione Pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium vestrum hodie coenobium legitime possidet, sive in futurum canonice possidebit, vobis vestrisque successoribus, et eidem monasterio auctoritate apostolica nihilominus confirmamus. Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes clericorum tam in coenobio ipso, quam in adiacentibus villulis, in ecclesiis civitatis et dioecesis Salernitanae a quocumque volueritis catholico accipietis episcopo, in aliis vero monasteriis et obedientiis vestris haec a dioecesano episcopo, si quidem gratiam et communionem Apostolicae Sedis habuerit, et ea gratis, et absque pravitate voluerit imperiri; alioquin, liceat vobis quemcumque malueritis adire antistitem, qui nostra fretus auctoritate, quod postulatur, indulgeat. Ad haec adiicimus, ut nulli episcoporum facultas sit sine Romani Pontificis

Censum trium solidorum aureorum S. R. E. quotannis persolvendum renovat, tamquam Sedi Apostolicae tantum subiectum;

Beneficia eidem annexa, eiusque redditus alicui concessa, ad tempus seu ad vitam, licere ipsi monasterio propria auctoritate per censum, decessum eorumdem, recuperare; ius commune et Sedis etiam Apostolicae constitutiones, seu decreta, de huiusmodi indulto expressam mentionem non facientia, minime obstare decernit;

Oblationes a quocumque factas vel faciendas confirmat.

Monachos seu clericos eidem Ecclesiae inter servientes a dioecesanorum iure exemptos declarat.

Donationes eidem factas corroborat, et privilegia approbat et confirmat;

Praescriptionis centenariae privilegium confirmat;

licentia, loca vestra vel monachos seu saeculares clericos, qui in iis locis commorantur, interdictioni vel excommunicationi subiicere. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet subreptionis astutia praeponatur, nisi quem fratres omnium consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Domini et beati Benedicti regulam elegerint; electus vero ad Romanum Pontificem ordinandus accedat. Si quis autem adversus praedictum monasterium iustam se putat habere querelam, et apud eiusdem coenobii abbatem vel monachos litem suam decidere aut diffinire noluerit, statuimus, ut ante legatos nostros, vel nos querimonia deferatur, quatenus aequitate iudicii sine personarum acceptione, sua unicuique iustitia, auctore Deo, servetur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, dictum coenobium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, vel iniuste datas suis usibus vendicare, minuere, vel temere vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Si qua sane ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Domini nostri Iesu Christi aliena fiat, ita quod in die iudicii districtae subiaceat ultioni; cunctis autem eidem iusta servantibus sit pax eiusdem Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Signum Alexandri Papae tertii.

VIAS TUAS DOMINE DEMONSTRA MIHI.
S. PETRVS † S. PAVLVS.

Abbas electionem per monachos faciendam, ordinationem vero a Summo Pontifice exhibendam esse declarat.

Decretum immunitatis

Cum solitis clausulis.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae Alexandri PP episcopus.

Ego Ubaldus Ostiensis episcopus ss. et S. R. Ecl. cardinalium subscriptiones.

Ego Bernardus Portuensis et S. Rufinae episc. ss.

Ego Ubaldus presb. cardinalis tit. S. Crucis in Hierusalem ss.

Ego Ioannes presbyter cardinalis tituli Sanctae Anastasiae ss.

Ego Albertus presb. card. tit. S. Laurentii in Lucina ss.

Ego Petrus presb. cardinalis tituli S. Laurentii in Damaso ss.

Ego Ioannes presb. cardinalis tituli S. Marci ss.

Ego Ugo diac. card. tit. S. Eustachii iuxta templum Agrippae ss.

Ego Theoditus presb. card. S. Vitalis tit. Vestinae ss.

Datum Beneventi per manus Gratiani S. R. E. subdiaconi et notarii III kal. februarii, indictione II, incarnationis dominicae MCLXVIII (1), pontificatus vero domni Alexandri PP. III anno X.

Dat. die 30 ianuarii anno Domini 1169, pontif. anno X.

XXX.

Episcopalis sedes Syracusanae civitati (2) restituitur, eiusque episcopus pallio donatus, Apostolicae Sedi immediate subiicitur (3).

SUMMARIUM

Exordium. — Syracusana Ecclesia soli Romanae Sedi metropolitico iure subiecta; — Sub eiusdem protectione suscipitur; — Eiusdem episcopi pallio donatur. — Ad Richardum episcopum adhortatio. — Bona omnia Ecclesiae huic confirmantur. — Quorum nonnulla hic enumerantur; — Atque in primis ecclesiae cum pertinentiis suis; — Deinde donationes omnes Ecclesiae

(1) Lege MCLXIX. (2) Syracusanae Ecclesiae bona omnia et privilegia confirmantur (ex Cocquelinii *Addend. et Corrig.*). (3) Ex authogr. archiv. Ecl. huius edidit Roccus Pirrhus, Sicil. Sac., tom. I, col. 622.

Syracusanae factae; — Cum omnibus decimis. — Privilegiorum concessio. — Sepultura parochianis non concedenda nisi salva iustitia Ecclesiarum ad quas pertinent. — Decretum pro exemptione a quacumque vi, molestia etc. — Solitae clausulae poenales. — Alexandri PP. et S. R. Ecclesiae cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Richardo Syracusano episcopo, eiusque successoribus canonice substituendis, in perpetuum.

Ex iniuncto nobis a Deo summi apostolatus officio, singulis Ecclesiis et ecclesiasticis personis paterna nobis convenit provisione consulere; ut, quemadmodum Patres vocamur ex nomine, ita nihilominus in opere comprobemur. Ea propter, venerabilis in Christo frater, tuis iustis petitionibus clementer annuimus, et Syracusanam Ecclesiam, cui auctore Deo praesides, quae soli Ecclesiae Romanae, et nulli alii iure metropolitico noscitur subiacere, cuius episcopus non nisi a Romano Pontifice consecrationis munus recipere debet, sub B. Petri ac nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus. Ad haec prudentiam et honestatem tuam, nec non et devotionem, quam erga B. Petrum et nos ipsos multipliciter exhibes, attendentes, per huius nostri privilegii paginam, pallium tibi et successoribus tuis in perpetuum apostolica auctoritate concedimus, cuius usum fraternitas tua infra Ecclesiam ad sacra missarum solemnitas se noverit obtinere, his videlicet diebus: Nativitate Domini, Epiphania, Coena Domini, Resurrectione, Ascensione, Pentecoste, in solemnitatibus B. Dei Genitricis semperque Virginis Mariae, in natalitio Bb. apostolorum Petri et Pauli, in natalitio B. Ioannis Baptistae, in festo B. Ioannis Evangelistae, in commemoratione Omnium Sanctorum, in Inventione et Exaltatione S. Crucis, in festo S. Trinitatis, in consecrationibus ecclesiarum, benedictionibus abbatum, et

ordinationibus clericorum, in praecipuis festivitibus, et dedicatione ecclesiae tuae, nec non et anniversario tuae consecrationis die. Studeat ergo tua discretio, plenitudine tantae dignitatis suscepta, ita strenue cuncta peragere, quatenus morum tuorum ornamenta eidem valeant convenire; sit vita tua subditis exemplum, ut per eam agnoscant quid appetere debeant, et quid eogantur evitare: esto discretione praecipuus, cogitatione mundus, actione purus, discretus in silentio, utilis in verbo: cura sit tibi magis hominibus prodesse, quam praesse: non in te potestatem sed aequalitatem oportet pensare conditionis: stude, ne vita doctrinam destruat, ne rursum vitae doctrina contradicat: super omnia studium tibi sit, Apostolicae Sedis decreta firmiter observare, eique tanquam Matri et Dominae tuae humiliter obedire; quae omnia facile, Christo adjuvante, poteris adimplere, si virtutum omnium charitatem et humilitatem magistram habueris, et quod foris habere ostendes, intus habebis. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona praefata Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma tibi tuisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: ecclesias Syracusanae civitatis, et quae sunt in territorio eiusdem cum omnibus pertinentiis suis, ecclesias Lentini, et quae sunt in territorio eiusdem cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Nicolai de Tribus Fontibus, et ecclesiam Pelagoniae, et ecclesias Calataelfar cum omnibus pertinentiis earum, ecclesias Maneæ, et quae sunt in territorio eiusdem cum omnibus pertinentiis suis, ecclesias Bizini, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias Bucheriae cum pertinentiis suis, ecclesias Calatageronis, et quae sunt in

Ad Richardum episcopum adhortatio.

Bona omnia Ecclesiae huic confirmantur.

Quorum nonnulla hic enumerantur, atque in primis ecclesiae cum pertinentiis suis;

territorio eiusdem cum pertinentiis suis: ecclesias Buscemaie cum pertinentiis suis: ecclesias Sicili, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias Buteriae, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias Baxiliatae, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias Mazarini, et quae sunt in territorio eiusdem cum villanis et tenementis suis, ecclesias Comicini cum pertinentiis suis, ecclesias Ragusiae, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias Placeoli cum pertinentiis suis, ecclesias Batte cum pertinentiis suis, ecclesias montis Fahalmi, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias Mohac, et quae sunt in territorio eiusdem cum pertinentiis suis, ecclesias quae sunt in tenimento Spaccafurni cum pertinentiis suis, ecclesias Natae cum pertinentiis suis; nihilominus etiam tibi tuisque successoribus praesenti privilegio duximus confirmandum casale Bugubel, quod est iuxta Syracusanam civitatem, cum villanis, et omnibus pertinentiis suis, quemadmodum ipsum charissimus in Christo filius noster Willelmus illustris Siciliae rex tibi, et per te Ecclesiae Syracusanae, pia largitione contulit, et scripto proprio roboravit: casale quoque Trimiliae, casale Chifilim, casale Sanctae Mariae Magdalenae, casale Rualsenem, casale Raalchindin, casale Raalbudifer, casale Raalhadet, casale Carthuci, casale Sancti Michaelis, casale Millarini iuxta Lentinum, casale Iudeccae, quod est in confinio Buteriae, casale S. Vincentii, quod est iuxta Sophianam cum tenementis suis, et duobus molendinis, quod Manfredus filius comitis Simonis memoratae Ecclesiae concessit, et scripto firmavit: casale Rendae, et casale Rendetgrebin in pertinentiis Ragusiae posita, sicut nobiles viri Gaufridus bonae memoriae comitis Rogerii filius, et comes Silvester filius eiusdem Gaufridi, ea Syracusanae Ecclesiae piae devotionis intuitu contulerunt,

Deinde donationes omnes Ecclesiae Syracusanae factae.

et scripto proprio roborarunt: nec non et omnes decimas tam in portibus maris quam in aliis quibuscumque locis, quas Syracusana Ecclesia noscitur possidere, tam tibi quam tuis successoribus in perpetuum auctoritate apostolica confirmamus. Prohibemus insuper, ut nemini liceat, ecclesiam, vel oratorium infra terminos parochiae tuae absque tua vel successorum tuorum licentia et permissione de novo construere; et cum constructum fuerit, praelatum in eo instituere, nisi a te vel ab aliquo successorum tuorum investituram recipiat, et obedientiam sicut episcopo dioecesano exhibeat: salvis tamen in omnibus Ecclesiae Romanae privilegiis. Adiciamus etiam, ut nulli fas sit, Ecclesiae Syracusanae parochianos ad sepulturam recipere, nisi salva iustitia illarum ecclesiarum, de quibus corpora mortuorum sumuntur. Ad haec autem auctoritate apostolica institimus, ut monachi vel alii, quaslibet parochiales Ecclesias infra dioecesim tuam habentes, sacerdotes in eis absque licentia et assensu tuo, sive successorum tuorum, instituere nullatenus audeant, nisi a te curam animarum receperint, qui tibi de spiritualibus, illis vero, ad quos Ecclesia spectat, de temporalibus debeant respondere. Veruntamen si Ecclesiae Romanae privilegiis praemuniti fuerint, eandem suam volumus integritatem nihilominus obtinere. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Apostolicae Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis

Cum omnibus decimis.

Privilegiorum concessio.

Sepultura parochianis non concedenda nisi salva iustitia Ecclesiarum ad quas pertinent.

Decretum pro exemptione a quacumque vi, molestia etc.

Solitae clausulae poenales.

Exordium

Syracusana Ecclesia soli Romanae Sedis metropolitico iure subiecta.

Sub eiusdem protectione suscipitur.

Eiusdem operis pallio donantur.

XXXI.

Ad episcopos Angliae contra investituras beneficiorum ecclesiasticorum a laicis usurpatis, quae irritae nullaeque declarantur (1).

SUMMARIUM

Series facti. — Huiusmodi investiturae Ss. Patrum institutionibus contrariae. — Beneficia per investituras huiusmodi obtenta in manibus episcoporum dimittenda; — Addita poena excommunicationis contra inobedientes, donec resipiscant.

Alexander episcopus servus servorum Dei.

Ad audientiam nostram, communi fama referente, et multorum etiam relatione pervenit, quod post instantem turbationem, quae inter carissimum in Christo filium nostrum Henricum illustrem Anglorum regem, et venerabilem fratrem nostrum Thomam Cantuariensem archiepiscopum, exigentibus peccatis, emersit, quaedam prava consuetudo in illis partibus inolevit, scilicet quod laici Ecclesias, et ecclesiastica beneficia soleant passim in regno Anglorum quibus vellent conferre, et autoritate sua clericos investire. Unde quoniam id sanctorum Patrum institutionibus adeo cognoscitur contradicere, ut danti et accipienti de manu laica sit anathema, et hoc in ecclesiasticae libertatis perniciem non est dubium graviter redundare; nos universas donationes, a laicis de Ecclesiis quibuslibet huius turbationis tempore quibuscumque factas, auctoritate beati Petri ac nostra omnino cassamus, et irritas esse decernimus. Quapropter universitati vestrae per apostolica scripta praecipiendo mandamus, et in virtute obedientiae iungimus, quatenus universos illos, qui ecclesias, praebendas, vel alia ecclesiastica beneficia, ubicumque in Anglia de manu laica, maxime huius turbationis tempore, susceperunt, diligentius moneatis, et instantius exhortari curetis, quod

(1) Concil. tom. XIII, col. 89.

Series facti

Huiusmodi investiturae Ss. Patrum institutionibus contrariae.

Beneficia per investituras huiusmodi obtenta in manibus episcoporum dimittenda.

honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura seryantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Alexandri PP. EGO ALEXANDER catholicae sedis episcopus.

Ego Ubaldus Ostiensis episcopus.

Ego Bernardus Portuensis, et Sanctae Rufinae episcopus.

Ego Ubaldus presb. card. tit. S. Crucis in Hierusalem.

Ego Io. presb. cardinalis Sanctorum Ioannis et Pauli.

Ego Albertus presb. cardinalis Sancti Laurentii in Lucina.

Ego Boso presb. cardinalis Sanctae Pudent. tit. Pastoris.

Ego Petrus presbyter cardinalis tituli Sancti Laur. in Damas.

Ego Io. presb. card. tit. S. Marci.

Ego Theoditus presb. card. S. Vitalis tit. Vestinae.

Ego Iacintus diac. card. Sanctae Mariae in Cosmedin.

Ego Ardic. diaconus cardinalis Sancti Theodori.

Ego Cint. diaconus cardinalis Sancti Adriani.

Ego Hugo diaconus cardinalis Ss. Sergii et Bacchi.

Ego Petrus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Aquiro.

Datum Beneventi per manum Gratiani praefatae R. E. subdiac. et notarii, iv kal. maii, indict. II, incarnationis dominicae anno MCLXIX, pontificatus vero domini Alexandri PP. III anno x.

Dat. die 28 aprilis anno Domini 1169, pontif. anno x.

Alexandri PP. et S. R. Ecl. cardinalium subscriptiones.

ecclesias ipsas, praebendas vel beneficia, cum fructibus inde perceptis, in manus vestras, omni contradictione et appellatione cessante, resignent, et eis, ad quorum ordinationem iure ecclesiastico spectant, disponendas relinquunt. Quod si ad commotionem nostram infra quadraginta dies post harum susceptionem non fecerint, vos eos autoritate nostra, sublato appellationis remedio, cuiuslibet timore, gratia et prohibitione postpositis, excommunicationis sententia feriatis, et ab omnibus faciatis per parochias vestras sicut excommunicatos vitari: donec ecclesias praescriptas et alia beneficia ecclesiastica libere resignaverint illis, ad quorum donationem et ordinationem spectant, et in pace dimiserint, et de fructibus inde perceptis dignam Ecclesiae exhibuerint satisfactionem. Si autem in his exequendis negligentes fueritis aut remissi, nos omnes illos, qui ecclesias vel caetera beneficia ecclesiastica, praeter assensum episcoporum, ad quos eorum donatio spectat, de manu laica, quo superius dictum est, accepisse noscuntur, nisi praeceptis nostris infra terminum praescriptum paruerint, excommunicationis sententiae, autoritate, qua fungimur, decernimus subiaccere: et eos sicut a nobis excommunicatos praecipimus ab omnibus vitari.

Data Beneventi xiv kal. iunii.

Dat. die 19 maii anno Domini 1169 (1), pontif. anno x.

XXXII.

Privilegium Ecclesiae Hallensis S. Zenonis (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Hocce monasterium sub Sedis Apostolicae protectione suscipiens, — Bo-

(1) Eo enim tempore Beneventi degebat Alexander post fugam arreptam ab urbe Roma, quae a Friderico Anobardo gravi obsidione premebatur: et quamvis ante duos annos ibi commoraretur, hanc constitutionem ad hoc tempus Baronius revocat. (2) Ex Hundii Metrop. Salisburg. tom. III, pag. 333.

na omnia confirmat: — Quorum nonnulla nominat singillatim. — Disciplinam regularem in ecclesiis monast. servari mandat. — Hallensem plebem alias monast. donatam confirmat: — Et ecclesias inibi fundatas matri Ecclesiae subiaccere decernit: — Novasque in ea capellas sine episcopi et monach. licentia extrui prohibet; — Exemptionem a Salisburgen. archidiaconi iurisdictione confirmat: — Abbatem vero a solis monachis eligendum declarat. — Decretum immunitatis a quacumque molestia etc. — Cum solitis clausulis poenalibus.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis Alahdo praeposito Ecclesiae Hallensis, eiusque fratribus tam praesentibus quam futuris, regularem vitam professis, in perpetuum.

Quoniam sine verae cultu religionis nec charitatis unitas potest subsistere, nec Deo gratum exhiberi servitium, expedit apostolicae auctoritati religiosas personas diligere, et eorum quieti et tranquillitati auxiliante Domino salubriter providere. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et ad exemplar praedecessorum nostrorum sanctae recordationis Eugenii et Adriani Romanorum Pontificum, praefatam Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub B. Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuantes, ut ordo canonicus, qui secundum Deum, et B. Augustini regulam in eodem loco noscitur institutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona, tam ex dono Conradi, quondam archiepiscopi Salisburg. fundatoris loci vestri, quam aliorum Dei fidelium, impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permanent; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: curtem sitam ante

Exordium

Hocce monasterium sub Sedis Apostolicae protectione suscipiens;

Bona omnia confirmat.

Quorum nonnulla nominat singillatim.

portam Ecclesiae praenominatae cum omnibus pertinentiis suis, et praedium quod dicitur Suvante ex dono ipsius archiepiscopi: quicquid iuris habetis in decimas, qui coquitur de fonte Hallae: ex dono Henrici filii Etichonis, et fratris eius praedium, quod dicitur Nutzpoum, cum omnibus pertinentiis: ex dono Ebonis, Facconis, Babonis, aquas, quas in eodem fonte ad sal coquendum habetis: aquas, quas habetis in ipso fonte apud Yberchpret, curtem cum vineis in Austria, praedium quod dicitur Ibingen cum appendiciis suis, praedium situm in loco, qui dicitur Ocheim cum omnibus appendiciis suis: ex dono Sigboronis praedium, quod dicitur Unchen. Statuimus, ut in ecclesiis vestris, in quibus fratres vitam canonicam professi fuerint, nulli omnino post factam canonicam professionem exinde liceat sine communis congregationis permissione discedere; discedentem vero nullus audeat retinere, nisi ad maiorem religionem eum constituerit ascendisse. Sane ipsa plebs Hallensis, sicut a iam dicto Conrado archiepiscopo canonice statutum est, a nullo successorum vobis auferatur: sed in dispositione praepositi vestri permaneat. Ad haec adiacentes statuimus, ut capellae, quae infra terminos parochialis Eccles. Hallen. fundatae sunt, sicut ab ipso rationabiliter provisum est, eidem matri Ecclesiae subiaceant; novas autem absque assensu dioecesis episcopi et vestro in ipsa parochia capellas aedificari prohibemus. Praeterea exemptiones personae tuae et Ecclesiae tibi commissae, a Salisburgensis archidiaconi subiectione, sicut a praefato archiepiscopo statutum est, et privilegiis antecessorum nostrorum Romanorum Pontificum roboratum, tibi, et per te Ecclesiae tuae auctoritate Sedis Apostolicae confirmamus. Obeunte vero te, nunc eiusdem loci praeposito, vel tuorum quolibet successorum, nullus ibi qualibet surreptionis astutia seu violentia praepo-

natur, nisi quem fratres communi consensu, vel fratrum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et B. Augustini regulam providerint eligendum. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate, et dioecesis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularive persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

Datum Beneventi per manum Gerardi sanctae Romanae Ecclesiae notarii, kalendis iulii, indictione II, incarn. dominicae anno MCLXIX, pontificatus vero domni Alexandri Papae III anno X.

Dat. die 1 iulii anno Domini 1169, pontif. anno X.

XXXIII.

Confirmatio castrorum, bonorum ac iurium omnium Astensis capituli (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Canonicos Asten. Ecclesiae sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Eisdem bona omnia confirmat: — In quibus nonnulla propriis vocibus exprimit;

(1) Ex Ughell., Ital. Sac., tom. IV, ubi de Asten. episcopis.

Decretum immunitatis a quacumque molestia etc.

Cum solitis clausulis poenitentibus.

Disciplinam regularem in ecclesiis monast. servari mandat.

Hallensem plebem alias monast. donatam confirmat.

In ecclesiis inibi fundatas matri Ecclesiae subiaceant decernit.

Novasque in ea capellas sine episcopi et monach. licentia extrui prohibet.

Exemptionem a Salisburgens. archidiaconi iurisdictione confirmat.

Abbatem vero a solis monachis eligendum declarat.

exprimit: — Cum omnibus iurisdictionibus et iuribus decimarum etc. — Consuetudines quoque omnes Ecclesiae huius ratis habet. — Decretum immunitatis ab omni molestia. — Solitae clausulae poenales. — Alexandri PP. et S. R. Eccl. cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis, Nicolao archidiacono, et Gardulpho praeposito Astensis Ecclesiae, eorumque fratribus tam praesentibus quam canonicis substituendis, in perpetuum.

Exordium.

Officii nostri nos admonet et invitat auctoritas, pro Ecclesiarum statu satagere, et earum quieti et tranquillitati salubriter auxiliante Domino providere. Eapropter, dilecti in Domino filii, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praedecessoris nostri fel. mem. Adriani Papae vestigiis inhaerentes, praefatam Ecclesiam, in qua divino mancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communitimus; statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia impraesentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: curtem, quae dicitur Quartum, cum castro, villa et toto dominatu, pratis, herbis, silvis, nemoribus, pascuis et aquaticis et ripariis usque in Tanagrum et toto districtu ipsius villae: ecclesiam S. Petri sitam in eodem loco cum decimis et pertinentiis suis, curtem suam, quae dicitur Ereule, cum ecclesiis et decimis ad ipsam pertinentibus, et toto districtu hominum: plebem Pizentianae cum castro, villa, et capitulo totius plebatus, servis et ancillis, et capella S. Michaelis, et decimis praedictae Ecclesiae pertin., et toto districtu hominum, turre et castro Coningo cum domo murata, et sexta parte de communibus: tres

Canonicos Astensis Ecclesiae sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex;

Eisdem bona omnia confirmat.

In quibus nonnulla propriis vocibus exprimit;

mansos in eodem loco cum ecclesia parochiali et capella ipsius castri, et decimis ad ipsam pertinentibus: ecclesiam de Podanengo cum decimis et pertinentiis suis, quatuor mansos in eodem loco cum servis et ancillis, curtem unam, quae dicitur Mons Tegletus, cum servis et ancillis: ecclesiam S. Dalmatii cum pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Andreae de Fontana Stantia: tres mansos in Abarana cum capella S. Georgii ad plebem Pizentianae pertinente: ecclesiam S. Genesii de Gubione cum manso uno et decimis et aliis pertinentiis suis, decimam S. Martini de Conpergulis, ecclesiam de Malesco cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam de Corebama cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam de Cortanensis cum decimis allodiorum et vallis Azonis et aliis pertinentiis suis, ecclesiam de Sexanto cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam de Solido cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam parochialem de Valliculis cum totius villae decimatione, excepta decimatione antiquarum possessionum dominorum, ecclesiam de Castiglione cum decimis et pertinentiis suis, ecclesiam de Cellis cum illo, quod fuit Hugonis, et quicquid habetis in eadem villa seu territorio eius ex parte Oberei extirpantis vineas, decimas quoque totius civitatis, et villarum ei adiacentium, Vallis-Tertiae, Montis Bonini, Arpegiani, Vallis Latronis, exceptis iis, quae aliis Ecclesiis sunt concessa, tres mansos in Viniaco cum pascuis, terris cultis et incultis, aquaticis, ripaticis et toto districtu ipsorum hominum, tres mansos in Villo cum ecclesiis et pertinentiis suis, duas partes maiores castri de Corleone, quae quondam fuere Bonifacii de Cortanenseris, et medietatem alteram ipsius partis, quae fuit Carbonis cum capella et toto districtu hominum, quatuor mansos in eodem loco cum parte, quae fuit Gualfredii de Galandria, et quicquid habetis in Antersio, in Stoderda, in Lorello, et in Magleolo, cum aquaticis, et ripaticis et toto

Cum omnibus iurisdictionibus et iuribus decimarum etc.

districtu hominum, in Vallefenaria, in Vallepeto, in Suberico, et in Curaldia, et Montoso, et omnia, quae iuste habetis in cultis et incultis, in herbis, pratis, silvis, nemoribus, in terra, vinea, Vallebella, Orista Maiore, Crispizen, et in Ecclupheno, et omnia quae habetis ultra Tanarum in monte Prevello, in Lauretto, Saxo Cauulro, Calocio, Aglano, Mecedo, Corticellis, Spalvaria, et in Rocheta de Flexo; quidquid habetis in testamento Ungari, et uxoris eius Genevae in valle Cimina, monte Morino, Paderno, et Predalia, et ecclesiam S. Adriani cum pertinentiis suis. Praeterea omnes rationabiles et antiquas consuetudines Ecclesiae vestrae, quae in obsequiis defunctorum, et missarum celebrationibus, atque divisionibus oblationum, tam infra civitatem quam extra per totum episcopatum hactenus habuisse noscimini; processiones quoque certis temporibus institutas, cum suis receptibus, vobis vestrisque successoribus confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura: salva Apostolicae Sedis auctoritate, et episcopi vestri canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat; cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum

Consuetudines quae omnes Ecclesiae huiusmodi ratae habet.

Decretum immunitatis ab omni molestia.

Solidae clausulae poenales.

bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae (1) inveniant. Amen.

Ego ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus subsc.

Alexandri PP

Ego Ubaldus Ostiensis episc. ss.

et S. R. E. E. cardinalium subscriptiones.

Ego Bernardus Portuensis et Sanctae Rufinae episcopus ss.

Ego Albertus presb. card. tit. Sancti Laurentii in Lucina ss.

Ego Boso presb. card. S. Pudentianae tit. Pastoris ss.

Ego Ubaldus presb. card. tit. Sanctae Crucis in Hierusalem ss.

Ego Ioannes Ss. Ioannis et Pauli presb. card. tit. Pammachii ss.

Ego Iacintus diaconus cardinalis Sancti Cosmedin ss.

Ego Ardicio diaconus cardinalis Sancti Theodori ss.

Ego Cintius diaconus cardinalis S. Adriani ss.

Ego Ugo diaconus cardinalis Sancti Eustachii ss.

Ego Petrus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Aquiro ss.

Datum Beneventi per manum Gerardi S. R. E. notarii, viii kal. augusti, indict. ii, incarnationis dominicae anno MCLXIX, pontificatus vero Alexandri PP. III anno x.

Dat. die 25 iulii anno Domini 1169, pontif. anno x.

XXXIV.

Confirmatio bonorum, ac concessio nonnullorum privilegiorum, atque immunitatum monasterio monialium S. Fabiani de Farinate, ac S. Damiani de Donaria Lauden. diocesis (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Ecclesias hasce sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Statuto annuo censu eidem persolvendo ab abbatissis; — Bona omnia eis confir-

(1) Forsitan addend. pactis. (n. r.) (2) Ex archiv. cathedr. Eccl. Lauden. edidit Ughell., Ital., tom. iii, ubi de hac Ecclesia.

mat; — Eadem libera ab episcopi loci iudiciaria potestate declarat. — Immunitatis decretum. — Abbatissam a solis monialibus eligendam statuit; — Sepulturam liberam esse ibi declarat. — Exemptio a decimis — Cum solitis clausulis poenalibus: — Alexandri PP. et S. R. E. cardinalium subscriptiones.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectae in Christo filiae, Taidi abbatissae monasterii S. Fabiani de Farinate, ac S. Damiani de Donaria, eiusque sororibus, tam praesentibus quam futuris regulariter substituendis, in perpetuum.

Exordium

Ad hoc universalium Ecclesiarum cura nobis a provisoro omnium bonorum Deo concessa est, quatenus religiosas personas diligamus, et beneplacentes Deo famulatus studeamus modis omnibus propagare; nec enim Deo gratus famulatus aliquando impenditur, nisi ex caritatis radice procedens a puritate religionis fuerit conservatus. Idcirco, dilecta in Christo filia Tais abbatissa, petitioni tuae per venerabiles fratres nostros G. archiepiscopum Mediolanensem Apostolicae Sedis legatum, et Albertum Laudensem episcopum, clementer annuimus, et beatorum Fabiani et Damiani ecclesias, quibus Deo auctore praesides, ad exemplar praedecessorum nostrorum sanctae memoriae Paschalis, Callisti, et Innocentii, Romanorum Pontificum, sub Apostolicae Sedis tutela recipimus, et eas ab omnium mortalium deinceps gravamine liberam permanere decernimus: quarum unam ecclesiam, videlicet Beati Fabiani de Farinate, Bergomenses comites Lantelmus, Guilelmus, Arditijs, Rogerius, Albicus, Arduinus, Osbertus, qui videlicet eam in fundo suo construxerunt, sub annuo censu duodecim denariorum Mediolanensis monetae beato Petro et eius Romanae Ecclesiae obtulerunt; aliam vero ecclesiam Beati Damiani de Donaria sub consimili censu firmantes. Per praesentis igitur privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, quaecumque bona,

Ecclesias hasce sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex;

Statuto annuo censu eidem persolvendo ab abbatissis;

Bona omnia eis confirmat;

quascumque possessiones, eidem Ecclesiae, aut ex praedictorum comitum, aut ex quorumlibet fidelium largitione possident, sive in futurum, largiente Deo, iuste atque canonice poterunt adipisci, firma vobis et his, quae post vos successerint, illibata permanere; nec dioecessano episcopo facultas sit, Ecclesias ipsas et personas in eius domibus servientes gravare, aut aliquid in illis potestate iudiciaria exercere, praeter locorum consecrationes, sanctimonialium benedictiones, et clericorum, qui in eis constituti fuerint, ordinationes; si tamen episc. cathol. fuerit, et gratiam atque communionem Apost. Sedis habuerit, et si gratis ac sine aliqua pravitate voluerit sacramenta eadem ministrare; alioquin, a quovis malueritis catholico ea suscipietis episcopo. Nulli ergo omnino hominum liceat praefatas Ecclesias perturbare, aut earum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur sanctimonialibus, in praelibatis Ecclesiis Deo servientium, profutura: salva Sedis Apostolicae auctoritate. Ob-eunte vero te, nunc eorumdem locorum abbatissa, vel earum qualibet, quae tibi successerit, nulla ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quam sorores communi consensu, vel sororum pars consilii sanioris, secundum Dei timorem, et beati Benedicti regulam elegerint, a Romano Pontifice, vel cui ipse commiserit, consecrandam. Sepulturam quoque eorumdem locorum liberam esse censemus, ut eorum devotioni, et extremae voluntati, qui se in praefatis locis sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti sint, nullus obsistat: salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Porro novalium vestrorum, quae propriis manibus aut sumptibus colunt, sive de nutrimentis vestrorum animalium decimas ab aliquibus exigi omnino prohibemus, communi vita viventi-

Eadem libera ab episcopi loci iudiciaria potestate declarat.

Immunitatis decretum.

Abbatissam a solis monialibus eligendam statuit;

Sepulturam liberam esse ibi declarat.

Exemptio a decimis;

bus, sicut beatus Gregorius ait: Iam de faciendis portionibus, vel exhibenda hospitalitate nihil nobis loquendum est, cum omne, quod superest, in causis piis ac religiosis erogandum est. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona, hanc nostrae constitutionis paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi praesumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo Corpore et Sanguine Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem eisdem locis sua iura servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

Cum solitis
clausulis poe-
nalibus.

Alexandri PP

et S. R. Ecol.
cardinalium
subscriptioes.

EGO ALEXANDER catholicae Ecclesiae episcopus ss.

Ego Ubaldus Ostiensis episc. ss.

Ego Bernardus Portuensis episc. ss.

Ego Ubaldus presbyter cardinalis Sanctae Crucis in Hierusalem ss.

Ego Albertus presbyter cardinalis tit. Sancti Laurentii in Lucina ss.

Ego Boso presb. card. S. Pudentianae tit. Pastoris ss.

Ego Petrus presb. card. S. Laurentii in Damaso subscripsi.

Ego Iacintus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Cosmedin ss.

Ego Ardicio diaconus cardinalis Sancti Theodori ss.

Ego Cintius diaconus cardinalis Sancti Adriani ss.

Ego Ugo diac. card. S. Eustachii iuxta templum Agrippae ss.

Ego Petrus diaconus cardinalis Sanctae Mariae in Aquiro ss.

Datum Beneventi per manum Gerardi sanctae Romanae Ecclesiae notarii, ii kal. augusti, indict. ii, incarn. dom. anno

MCLXIX, pontificatus vero domni Alexandri Papae III anno x.

Dat. die 31 iulii anno Domini 1169, pontif. anno x.

XXXV.

Privilegium confirmationis honorum monasterii Ss. Ioannis et Andreae de Bonavalle Pictavien. diocesis; cuius monialibus conceditur ius praesentandi presbyteros pro parochiis, eidem monasterio subiectis (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex; — Bonaque omnia ad illud spectantia eidem confirmat; — In quibus sequentia enumerat; — Cum iure decimarum. — Monialibus praesentandi episcopo capellanos pro parochiis monasterio subiectis concedit. — In generali terrae interdicto divina officia celebrare private indulget. — Sepulturam quoque ibi eligere cuique elargitur. — Abbatissam a monialibus eligendam declarat. — Decretum immunitatis a qualibet externa molestia, vi, etc. — Cum solitis poenalibus conclusionibus.

Alexander episcopus servus servorum Dei, dilectis in Christo filiabus, Aladae abbatissae monasterii Sanctorum Ioannis atque Andreae de Thoartio, vobisque sororibus, tam praesentibus quam futuris rectam vitam professis, in perpetuum.

In primis locorum venerabilium curam nos admonet, de eorum quiete atque utilitate sollicite cogitare; nec dubium, quod si ancillarum profectibus benigne concurrimus, nostris opportunitatibus clementem Deum reperiemus. Eapropter, dilectae in Christo filiae, vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et praefatum monasterium Sanctorum Ioannis et Andreae, in quo divino est obsequio mancipatae, sub beati Petri apo-

(1) Ex Gall. Christ., nov. edit., tom. II, inter instrum. Eccles. Pictavien., num. LI.

Exordium.

Monasterium sub protectione Sedis Apostolicae recipit Pontifex.

stolorum principis, et nostra protectione suscipimus, et praesentis scripti privilegio communimus; in primis siquidem statuantes, ut ordo monasticus, qui secundum Domini, et B. Benedicti regulam in eodem monasterio institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur; praeterea quascumque possessiones, quaecumque bona idem monasterium iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis, praestante Domino, poterit adipisci, firma vobis, et his, quae post vos successerint, et illibata permanent; in quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipsum, in quo praefata ecclesia Sanctorum Ioannis et Andreae sita est, cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Dionysii de Thoartio cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Sancti Medardi cum decimis et pertinentiis, et in eadem Eccles. census quinque solidorum Andegavensis monetae, quos in Coena Domini annuatim recipitis, ecclesiam Sancti Lazari, et domum helemosynariae, quae sita est extra muros praenominati castris, ecclesiam Sanctae Mariae de Castro Novo Regis, ecclesiam Sancti Petri de Misse, et domum iuxta ecclesiam cum omnibus pertinentiis suis, duos solidos annuos de domo Aimerici praestoris pro oblatione, ecclesiam Sancti Hilarii de Favia, et domum iuxta ecclesiam cum tota villa de Favia, et omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Beati Benedicti cum molendino et appenditiis ex dono bonae memoriae prioris Simonis, Mangor usufructum ad ignem pro domo vestra in nemore de Calca Rubea, tres solidos annuos in domo Bertheopose, in Pentecoste tres solidos annuos de terra vestra de Berte Porre, in Coena Domini census, quos habetis in praefato castro Thoartii intus et extra, decimas terrarum et vinearum, atque annuatim praefati castris tam intus quam

Bonaque omnia ad illud spectantia eidem confirmat;

In quibus sequentia enumerat;

Monialibus praesentandi episcopo capellanos pro parochiis monasterio subiectis concedit.

In generali terrae interdicto divina officia celebrare private indulget;

Sepulturam quoque ibi eligere cuique elargitur;

Abbatissam a monialibus eligendam declarat.

extra, rationabiliter vobis concessas, decimas annonae et vini, quas dividitis cum canonicis Sancti Hilarii Pictaviensis, decimas vini et annonae quas habetis cum Willelmo de Foresta, decimas, quas habetis cum ecclesia Sancti Hilarii de Vigne, quartam partem decimarum de vestra terra Dorbe cum appenditiis suis, villam de Tourtenarii cum appenditiis suis, domum Assaii cum appenditiis suis, villam Ruan cum appenditiis suis, villam Cintreio et domum cum omnibus appenditiis suis, molendinum de Duppe, molendinum in ponte Sancti Iacobi, nonam partem molendini de Urouvarii, medietatem molendini de Colins, molendinum de Cintreio, ecclesiam Sancti Clementis iuxta Niortum, et domum cum omnibus appenditiis suis: in episcopatu Cantonsensi ecclesiam Sanctae Mariae in Bosco cum omnibus pertinentiis suis, ecclesiam Sanctae Mariae de Craspe cum omnibus pertinentiis suis, census sex denariorum de clastro Sancti Leonis de Thoartio. In parochialibus vero ecclesiis, quas tenetis, liceat vobis capellanos eligere, et episcopo repraesentare, quibus, si idonei fuerint, episcopus curam animarum committat, ita quod illi de spiritualibus, vobis autem de temporalibus debeant respondere. Praeterea cum generale interdictum terrae fuerit, liceat vobis clausis ianuis, non pulsatis tintinabulis, exclusis interdictis et excommunicatis, suppressa voce divina officia celebrare. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse concedimus, ut eorum devotioni, et extremae voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati vel interdicti fuerint, nullus obstat: salva iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero te, monasterii eodem loco abbatissa, vel tuarum qualibet succedentium, nulla ibi qualibet subreptionis astutia seu violentia praeponatur, nisi quam sorores communi consensu, vel sororum pars consilii sanioris, secundum

Cum iure decimarum.